

2009

ÅRS- OG
SAMFUNNSRAPPORT

NORSK TIPPING

18%

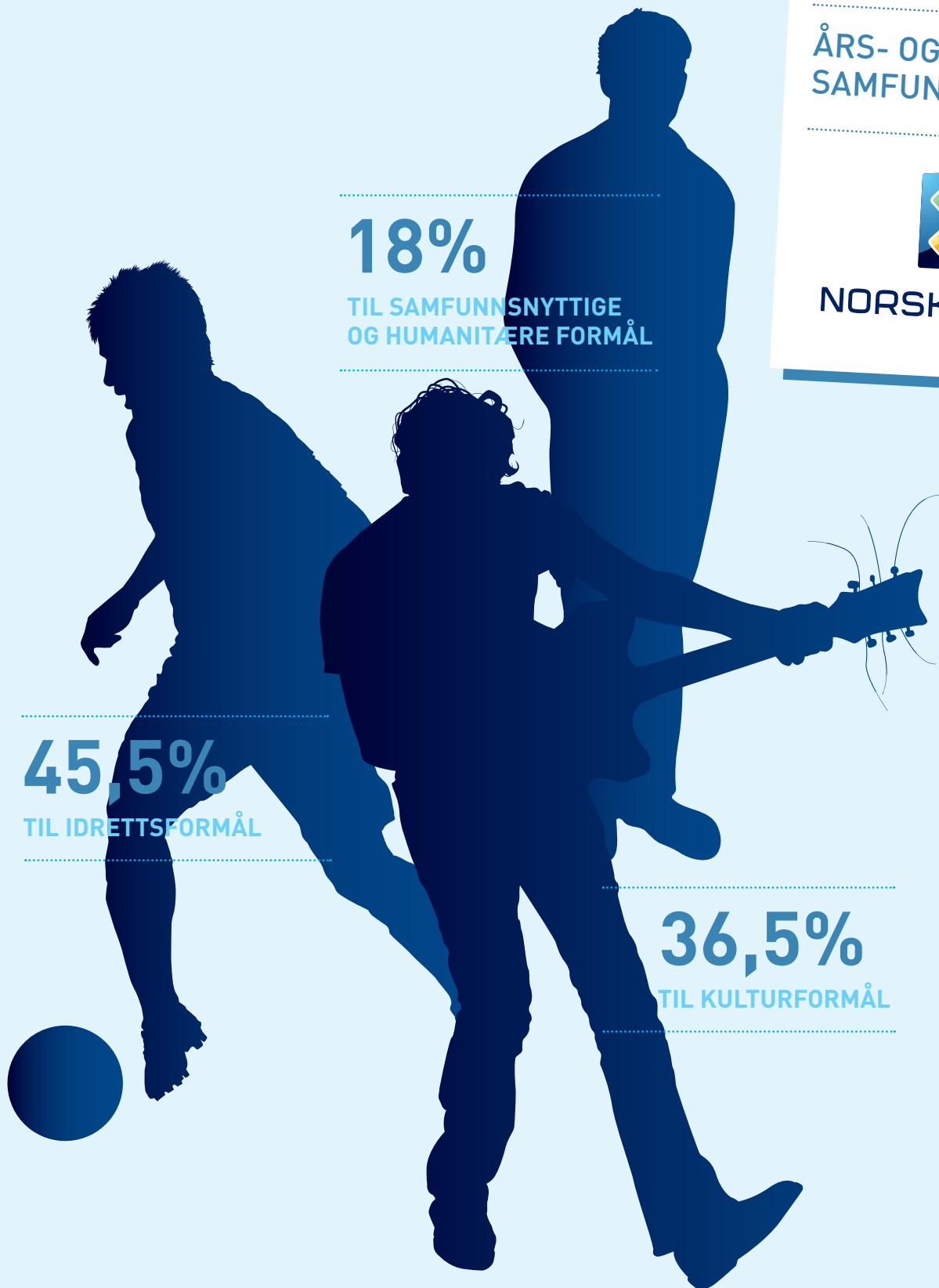
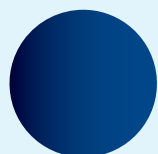
TIL SAMFUNNSNYTTIGE
OG HUMANITÆRE FORMÅL

45,5%

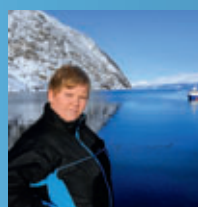
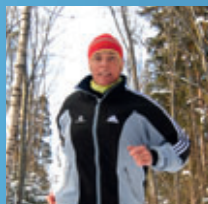
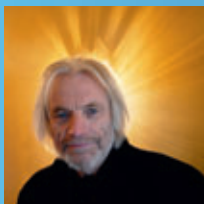
TIL IDRETTSFORMÅL

36,5%

TIL KULTURFORMÅL

INNHold

LES MER OM VÅRE
INNSATSOMRÅDER SIDE:

28-65

Redaksjon i Norsk Tipping

Tekst:
Asbjørn Langmyr
Elin Stokkenes
Pål Enger
Arve Sjølstad
Stein Eide
Roar Jødaht
Magne Vikøren
Silje Onsrud Bye

Foto:
Sverre Houmb

Design/layout: Itera Gazette
Trykk: RK Grafisk as

HOVEDTALL, FAKTA OG SPILL

Dette er Norsk Tipping	1
Produktoversikt.....	4
Torbjørn Almlid – Styret etter samfunnsoppdraget.....	6
Norge mot strømmen	8

INNSATSOMRÅDER

Verdiskaping	12
Intervju med ildsjel Vidar Bøe: – Trenger ekte opplevelser.....	14
Millardoverskudd tilbake til samfunnet	15

Framtid med muligheter.....	18
Intervju med Norsk Tipping-ansatt Kjersti Langseth: – Bevissthet rundt verdier er viktig..	20
Ny organisasjonsmodell	21

Fornyelse og kundeorientering	22
Intervju med mobilspiller Arild Ekvold: – Lettvint med mobil.....	24
Fornyelse i alle kanaler	25

Spillansvarlighet	30
Intervju med Lill-Tove Bergmo i Pårørende til spilleavhengige: – Norsk Tipping får urettferdig kritikk	32
Ansvarlig spillvirksomhet	33

Engasjement.....	38
Intervju med Norsk Tipping-ansatt Erik Johannesen: – Tusenlapper blir fotballbinger	40
Et tydelig engasjement	41

ÅRSBERETNING OG REGNSKAP

Styrets årsberetning 2009	48
Resultatregnskap	59
Balanse	60
Kontantstrømoppstilling.....	62
Noter til regnskapet.....	63
Revisjonsberetningen	75
Bekreftelse på revisjon av samfunnsrapport	80

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Eierstyring og selskapsledelse	82
--------------------------------------	----

GRI-OVERSIKT OG STIKKORD

GRI-indeks	88
Dette skal vi gjøre i 2010.....	93

NORSK TIPPINGS OMSETNING ØKTE I 2009. NASJONALE SPILLSKAPER I DE FLESTE ANDRE LAND OPPLEVDE DET MOTSATTE. REKORDOMSETNINGEN BIDRO TIL 3,7 MILLIARDER KRONER TIL GODE FORMÅL – OVER 10 MILLIONER KRONER HVER DAG GJENNOM HELE ÅRET.

AMBISJON

«Vi skal, gjennom et ansvarlig og attraktivt spilltilbud, skape 4 milliarder kroner til gode formål fra minst 2 millioner spillere i 2012»

VISJON

«Vi gir drømmen en sjanse»

SAMFUNNSOPPDRAG

«Norsk Tippings samfunnsoppdrag er tredelt; å gi et ansvarlig spilltilbud, et attraktivt spilltilbud og overskudd til gode formål»

HOVEDTALL

Mill. kr	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Spillinntekter	12 575	10 578	10 388	9 619	9 203	9 617
Premier	7 322	5 615	5 510	5 101	4 829	5 010
Premieandeler	58,2 %	53,1 %	53,0 %	53,0 %	52,5 %	52,1 %
Spillprovisjoner	754	713	714	675	660	699
Spillprovisjoner	6,0 %	6,7 %	6,9 %	7,0 %	7,2 %	7,3 %
Driftsresultat ¹⁾	2 934	3 054	2 993	2 725	2 706	2 761
Driftsmargin ¹⁾	23,3 %	28,9 %	28,8 %	28,3 %	29,4 %	28,7 %
Årsresultat ²⁾	3 024	3 294	3 178	2 860	2 782	2 816
Resultatgrad	24,0 %	31,1 %	30,6 %	29,7 %	30,2 %	29,3 %
Antall ansatte 31.12.	360	349	322	324	367	373
Antall kommisjonærer 31.12.	4 038	4 038	3 973	3 975	3 954	3 847
Antall kommisjonærterminaler 31.12.	4 629	4 590	4 501	4 501	4 470	4 364

¹⁾ Ekskl. overføringer fra fond.

²⁾ Grasrotandelen er inkludert i regnskapet for 2009 som kostnad, og reduserer årsresultatet med 211 mill. kr. og resultatgraden med 1,7 prosent.

10 MILLIONER KRONER TIL GODE FORMÅL HVER DAG

Norsk Tippings samfunnsoppdrag er tredelt; å gi et ansvarlig spilltilbud, et attraktivt spilltilbud og overskudd til gode formål. Selskapets verdier er tuftet på samfunnsoppdraget.

Norsk Tipping er et statlig heleid selskap som skal utøve myndighetenes pengespillpolitikk. Den er formulert slik: «Å sikre at pengespill og lotterier avholdes i betryggende former under offentlig kontroll med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill, samtidig som det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.»

Regjeringen skriver i statsbudsjettet for 2010 at «Den største utfordringen på lotteri- og pengespillområdet i 2010 vil være å vitalisere Norsk Tippings spillformidling med nye forsvarlige spilltilbud, samt å følge opp forbudet mot privatdrevne bingoautomater som skal iværksettes i 2010».

Norsk Tipping anser det derfor som en viktig del av sitt samfunnsoppdrag å utvikle nye, attraktive tilbud for å kanalisere folks spillelyst til et ansvarlig tilbud. Dette innebærer også å rekruttere nye, unge

spillere til Norsk Tippings spill. Kanalisering er ikke minst viktig av hensyn til å begrense nordmenns spill på det uregulerte spilltilbudet på Internett.

Norsk Tipping sammenfatter sitt samfunnsoppdrag slik:

- Å gi norske spillere et ansvarlig spilltilbud
- Å gi norske spillere et attraktivt spilltilbud
- Å levere et størst mulig overskudd til overskuddsformålene

Vi gir drømmen en sjanse, både hos våre spillere og overskuddsmottakere. Hvert år kommer spillemidlene samfunnsnyttige formål over hele landet til gode.

Norsk Tipping innførte i 2010 en ny verdimodell som er tuftet på vårt samfunnsoppdrag (se side 3).

VIKTIGE HENDELSER 2009

NORGES STØRSTE PÅ MOBILSALG

Norsk Tipping er en ledende bedrift i Norge på salg via Internett og mobil. I 2009 solgte selskapet spill for 1,1 milliard kroner via Internett og for 143 millioner kroner via mobiltelefon. Antallet nettspillere er mer enn doblet på tre år.

240 000 NYE KUNDER

I løpet av året fikk Norsk Tipping 240 000 nye kunder. Ved utgangen av året var antall kunder 1 920 881. Av disse hadde 1 843 342 spilt i løpet av året.

REGISTRERT SPILL

23. februar 2009 innførte Norsk Tipping registrert spill på alle spill unntatt Flax. Systemet gir Norsk Tipping en unik posisjon blant verdens spill-selskaper når det gjelder mulighetene til å innføre spillansvarlighetstiltak og oppdage uregelmessigheter. Innføringen skapte ingen store problemer, og den har hatt liten negativ innvirkning på omsetningen.

GRASROTANDELEN

Norsk Tipping innførte Grasrotandelen i 2009. Dette er en unik ordning i verdenssammenheng. Grasrotandelen innebærer at spillere kan gi fem prosent av sin spilleinnsats til «sitt» formål. Ved utgangen av 2009 hadde 520 000 givere knyttet seg til ordningen og fordelt nesten 211 millioner kroner. I gjennomsnitt ga hver grasrotgiver 406 kroner til laget eller foreningen på denne måten. Midlene framkommer som kostnad i Norsk Tippings regnskap, og blir utbetalt til lag og foreninger tre ganger årlig.

VÅRE VERDIER

VI ER BEVISST VÅRT SAMFUNNSANSVAR

Ansvarlig
Åpen
Troverdig
Tillit

Norsk Tipping og vi som jobber i selskapet er åpne og troverdige. Vi tilbyr ansvarlige spill og viser sosialt ansvar.

VI ER MODERNE OG FRAMTIDS- RETTET I DET VI GJØR

Kunnskapssøkende
Innovativ
Modig
Endringsvillig

Norsk Tipping og vi som jobber her er kunnskapssøkende, innovative, modige og endringsvillige.

VI ER KUNDEORIENTERT

Attraktiv
Skaper glede
Folkelig

Norsk Tipping og vi som jobber her bidrar til å skape god underholdning og glede gjennom attraktive spill, og vi gir drømmen en sjanse!

VI SKAPER VERDIER TIL GODE FORMÅL

Handlekraftig
Resultatorientert
Effektiv
Samspill

Norsk Tipping og vi som jobber her er handlekraftige, resultatorientert, forbedringsorientert og effektive.

Med disse kjerneverdiene som styringsredskap, skal Norsk Tipping skape økte verdier for kunder, medarbeidere, overskuddsmottakere og eier.

REGULERING AV AUTOMAT-MARKEDET

De nye spillterminalene, med Multix-spill, ble sterkt kritisert før utrulling startet. Ved utgangen av 2009 kan vi registrere at kritikken har stilet. Tall fra Hjelpelinjen viser at Multix-spillene i svært liten grad bidrar til spilleproblemer. Dette viser at Norsk Tipping har maktet å regulere det problematiske automatmarkedet på en vellykket måte. Netto inntekt fra spillterminalene ble 156 millioner kroner.

SPILL-I-KASSE

Per 31.12. 2009 kunne spillere levere spill i dagligvarekassen i over 400 Rema 1000-butikker. Det ble levert spill for 25, 5 millioner kroner gjennom Spill-i-kasse. Analyser viser at 2 prosent av salget har flyttet fra den tradisjonelle kommisjonærkassen til dagligvarekassen. Nå står andre lavpriskjeder for tur til å innføre Spill-i-kasse.

KRITIKK FRA RIKSREVISJONEN

Riksrevisjonen la fram to rapporter med sterk kritikk av selskapet, etter å ha utført en utvidet kontroll av perioden 2000 til 2007. Norsk Tipping anser forholdene Riksrevisjonen omtaler som meget alvorlige, men mener at de beskriver forhold som ikke kunne skjedd i dag. Selskapet besluttet å foreta en uavhengig gransking av kontraktsforhold som Riksrevisjonen kritiserte.

PRODUKTOVERSIKT

Omsetning og premier oppgitt i hele tusen

OMSETNING KR:

3 761 733SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:**2 179**

PREMIER:

1 880 867SNITT TAPT
PER SPILLER:**1 090**

ANTALL SPILLERE:

1 726 311GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:**50,4**

OMSETNING KR:

1 737 657SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:**1 327**

PREMIER:

868 828SNITT TAPT
PER SPILLER:**664**

ANTALL SPILLERE:

1 309 338GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:**50,5**

OMSETNING KR:

821 001SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:**644**

PREMIER:

410 501SNITT TAPT
PER SPILLER:**322**

ANTALL SPILLERE:

1 274 460GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:**50,2**

OMSETNING KR:

950 452SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:**1 197**

PREMIER:

475 226SNITT TAPT
PER SPILLER:**598**

ANTALL SPILLERE:

794 065GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:**53,4**

OMSETNING KR:

977 847

SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:

1 080

PREMIER:

520 445

SNITT TAPT
PER SPILLER:

505

ANTALL SPILLERE:

905 679

GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:

41,3

OMSETNING KR:

380 136

SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:

1 971

PREMIER:

204 541

SNITT TAPT
PER SPILLER:

910

ANTALL SPILLERE:

192 871

GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:

47,2

OMSETNING KR:

1 549 594

SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:

7 123

PREMIER:

1 056 284

SNITT TAPT
PER SPILLER:

2 268

ANTALL SPILLERE:

217 533

GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:

40,4

OMSETNING KR:

732 234

SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:

2 329

PREMIER:

397 303

SNITT TAPT
PER SPILLER:

1 065

ANTALL SPILLERE:

314 403

GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:

48,2

OMSETNING KR:

1 664 016

SNITTMOMSETNING
PER SPILLER:

19 693

PREMIER:

1 508 131

SNITT TAPT
PER SPILLER:

1 845

ANTALL SPILLERE:

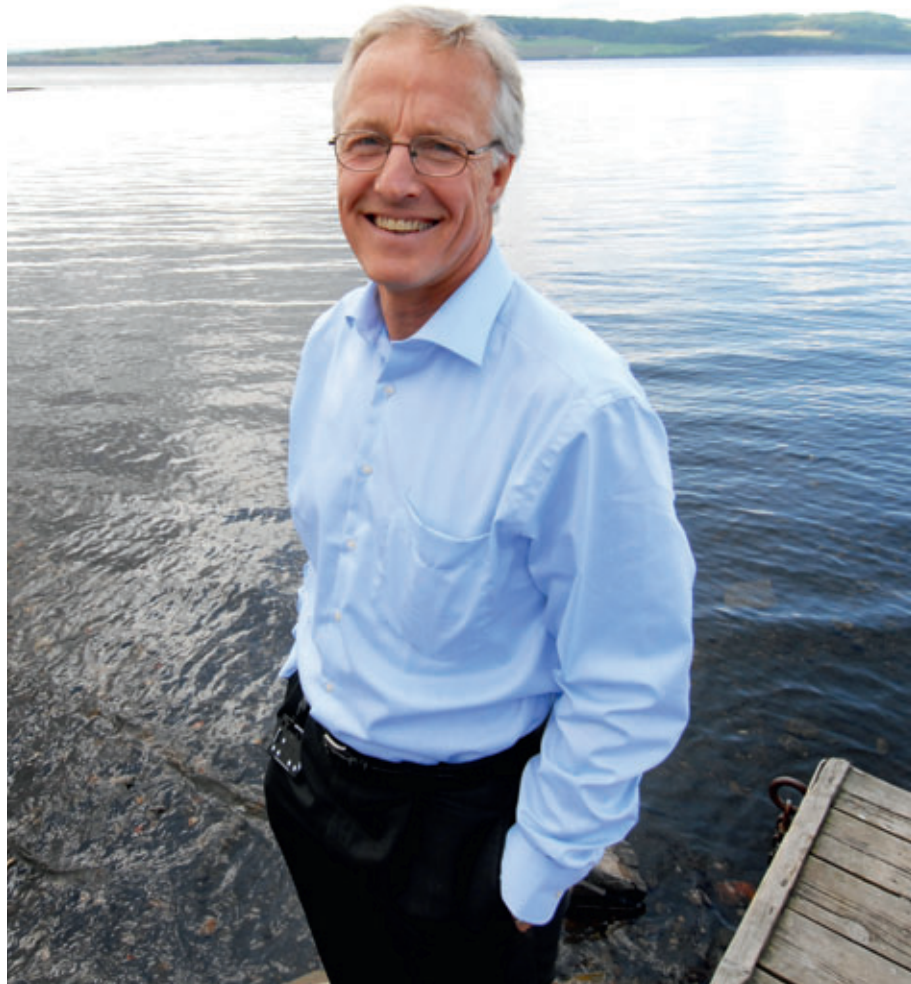
84 498

GJENNOMSNITTSALDER
FOR SPILLERNE:

42,0

STYRER ETTER SAMFUNNSOPPDRAGET

Torbjørn Almlid har brukt det første året i sjefsstolen til å tydeliggjøre og forankre Norsk Tippings samfunnsoppdrag i egen organisasjon. – Vi skal tilby attraktive og ansvarlige spill, samtidig som vi leverer overskudd til gode formål. Så enkel, men likevel så krevende, er hverdagen vår, sier Almlid.

Almlid har sittet i sjefsstolen i Norsk Tipping i et drøyt år. Det første året har vært krevende og innholdsrikt for 59-åringen.

– Norsk Tipping er en spennende organisasjon og det har vært en interessant reise å bli kjent med selskapet, vår rolle og medarbeiderne. Jeg opplever Norsk Tipping som en framsynt organisasjon med bred og god kompetanse med en utrolig sterk vilje til å etterleve sitt samfunnsoppdrag. Norsk Tipping er så mye mer enn det som foregår i hovedkvarteret på Hamar. Vi er en vesentlig del av store deler av samfunnet, sier Almlid og ramser opp:

– Vi er en del av den kommersielle verden med vårt kommisjonærnettverk og handels-tjenester, vi er en del av det politiske systemet med vår sosialpolitiske rolle, vi er tett på den internasjonale spillindustrien innen teknologi og nye ansvarlighetsløsninger og ikke minst er vi helt avgjørende for idretten, kulturen og frivilligheten – fra toppen til den bredeste grasrota. Spillemidlene fra Norsk Tipping bygger en unik infrastruktur i Norge, og det er det en stor glede å være en del av.

– *Hva har overrasket deg mest med Norsk Tipping det første året?*

– Det er hvilken stor IT-bedrift Norsk Tipping faktisk er. Vi har et meget komplekst it-system der vi håndterer over 4000 kommisjonærer, internettkunder og mobilkunder. Hvor omfattende denne delen av Norsk Tipping

er, kjente jeg nok ikke til i full grad da jeg startet her, sier Almlid. Almlid løfter fram tre fokusområder som skal befeste selskapets betydning for samfunnet.

FORNYELSE

Fornyelse er ett av hovedområdene til Norsk Tipping framover. Flere av produktene viser tegn til slitasje, og spillemarkedet har endret seg kraftig i løpet av få år. Samtidig har selskapet satt som mål å være i verdenstoppen innenfor ansvarlig spillvirksomhet.

– I 2010 kommer vår nye ansvarlighetsplattform til å bli enda mer synlig for kundene. Vi innfører 18-års aldersgrense for alle spill og frivillige verktøy der spillerne kan sette egne grenser for sitt forbruk på spill. Grunntanken bak dette er at spillerne selv skal bli bevisst på sin egen spillatferd, og Norsk Tipping skal informere og legge til rette for sunne spillevaner. Videre kommer vi også til å innføre nye forretningsgrenser som hindrer storspillere å bruke millioner av kroner på pengespill, forklarer Almlid.

De senere årene har Norsk Tipping slitt med at spillerne blir stadig eldre. Det er en utfordring det tar tid å løse.

– Den gjennomsnittlige Lotto-spilleren blir et halvt år eldre for hvert år som går. Det viser at vi har en utfordring med å nå de yngre spillergruppene. Vi har et stort behov for fornyelse. Det må til for å opprettholde og forsterke vår posisjon i spillmarkedet. Vi merker konkurransen fra utenlandske aktører. De utfordrer oss, samtidig som de skjerper oss til økt fornyelse og kontinuerlig utvikling. Vi må hele tiden sørge for å være attraktive nok. Er vi ikke attraktive nok, klarer vi ikke å kanalisere spillerne inn mot de ansvarlige produktene våre. Da utfører vi ikke samfunnsoppdraget vårt, sier Almlid.

Før det kommer nye spill, må selskapet fornye den teknologiske infrastrukturen.

– Vi er i full gang med å legge til rette slik at vi kan komme med flere nye attraktive og ansvarlige spill i årene som kommer. 2010 vil handle mest om utvikling på IT-siden. Men i

2011 og 2012 tar vi sikte på å tilby flere nye spillprodukter, sier Almlid.

– *Hva slags spill er det vi har i vente?*

– Vi kommer til å satse mer på spill som er tilrettelagt for mobil- og internettspillerne. Her snakker vi om mer krevende spill, gjerne basert på kunnskap. Vi opplever en utfordrende konkurransesituasjon mot nett-baserte aktører, og det ligger også i kortene at vi ønsker å styrke sportsspillene våre. På den måten håper vi å få flere ben å stå på, samtidig som vi kan nå de yngre kundegruppene. Det er viktig for oppdraget vårt at vi kan kanalisere alle aldersgrupper inn mot ansvarlige og attraktive produkter.

Det er Kulturdepartementet som til slutt avgjør hvilke spill Norsk Tipping skal tilby, og hvordan de skal være.

– Det er viktig at vi får rammebetingelser som passer hele vårt samfunnsoppdrag. Det er ikke nok at et produkt bare skal være ansvarlig. Det må også være attraktivt og bidra til at vi kan gi mer tilbake til overskuddsformålene våre. Heldigvis har vi lang erfaring med denne krevende balansegangen, og jeg opplever at vi har stor tillit hos vår eier.

TILLIT

Nettopp tillit har vært et viktig ord for Norsk Tipping i 2009. Riksrevisjonen kom sommeren 2009 med en utvidet revisjon av selskapet for årene 2000-2007. Like før jul ble ytterligere to forhold tatt opp av Riksrevisjonen. I tillegg opplevde selskapet på høsten to kritiske IT-hendelser som rammet flere tusen kunder.

– Tillit er ikke noe vi kan bestille. Det er noe vi må gjøre oss fortjent til. Det skal vi gjøre ved å vise handling og rydde opp der det trengs, sier Almlid, og viser til revisjonene fra Riksrevisjonen:

– Dette har vært en krevende, men også en nyttig «lærepenge». Vi skal se framover og drive selskapet på en slik måte at vi alltid tåler spørsmål om vår virksomhet. Her skal det være transparens og sporbarhet så langt det lar seg gjøre. Vi skal jobbe på en kost-

nadseffektiv måte der vi sørger for at for hver krone vi bruker, så skal det gå en større andel tilbake til de gode formålene. I løpet av 2009 og 2010 kommer vi til å kutte kostnader med opp mot 100 millioner. Det viser at vi har fullt fokus på kostnader og inntekter til det beste for samfunnsoppdraget vårt.

– Organisasjonen Norsk Tipping har nok fått et midlertidig tillitstap, og der skal vi reise oss igjen. For produktenes del har det ikke vært merkbart at vi har hatt revideringer fra Riksrevisjonen og tekniske utfordringer. Vi skal være takknemlige for at kundene våre viser oss tillit selv i slike situasjoner. Dette er vi ydmyke for, og det beviser at vi betyr mye for mange.

PRESTASJON

Almlid og lederteamet hans har pekt ut *prestasjon* som en ledestjerne for selskapet framover. For å løfte fram dette, har Norsk Tipping innført en helt ny verdiplattform for selskapet.

– Verdene våre skal gjenspeile at vi tar samfunnsansvar, at vi er moderne og framtidrettet, samt kundeorientert. Kort fortalt skal vi i Norsk Tipping jobbe mer effektivt for å sørge for at mer av det vi omsetter for kan gå tilbake til gode formål, slår Almlid fast.

Når en «ny» kultur skal bygges i organisasjonen, ligger mye av ansvaret på toppen hos Almlid selv.

– Det er helt klart et lederansvar å iverksette disse kjerneverdiene og få dem forankret i hele organisasjonen. Jeg stiller krav til ledergruppen min om å prestere, samtidig som de skal stille krav til meg. Slik skal det være i hele selskapet.

NORGE MOT STRØMMEN

I de fleste land gikk omsetningen i pengespillmarkedet ned i 2009. Den viktigste årsaken er trolig uroen i finansmarkedet. I Norge derimot, har det vært en økning.

Den offentlige debatten om pengespill i 2009 har dreid seg om myndighetenes vedtak om å forby finansinstitusjonene å overføre penger til utenlandske spilleselskaper. Forslaget har vært ute til høring, men forskriftene er ennå ikke klare.

Stortingsvalget førte ikke til noen kursendring når det gjelder regulering. Heller ikke den nye kulturministeren, Anniken Huitfeldt, har gitt signaler om store endringer.

Sterk vekst i bingo

Norsk kunder brukte 21 600 millioner kroner på de regulerte pengespillene i fjor.

I Norge har de lovlige aktørene alle tatt grep for å trygge sin posisjon i 2009 og vi opplever svakt stigende omsetningstall i den regulerte delen av markedet. Bingo med entreprenør fortsetter imidlertid sin sterke vekst. Særlig gjelder det spill på bingoautomatene. Norsk Tippings avdeling for kunde- og markedsinnsikt anslår, etter samtaler med Lotteritilsynet, en omsetningsvekst på 17 prosent. Sikker statistikk vil først bli klar til høsten, når Lotteritilsynet får inn regnskapene.

Norsk Tipping opplever samlet sett en omsetningsvekst, delvis på grunn av at året besto av en ekstra spilleomgang og økende inter-

esse for Lotto-spillene, men også på grunn av at spillterminalene er utplassert. Terminalene gjør at bruttotallene vokser kraftig. På grunn av den høye premieandelen i spillterminalene, består det meste av bruttoomsetningen av gjenspill av premier – nettoomsetningen lå på 156 millioner kroner.

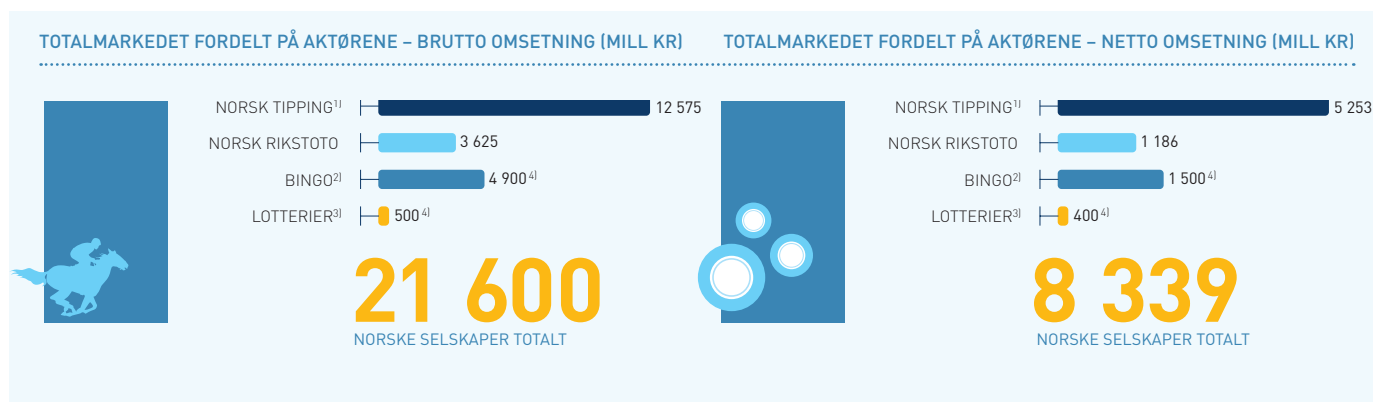
Spillenes forskjellige egenskaper og premiestrukturer, gjør at brutto omsetning ikke alltid er et godt mål på hvor mye penger befolkningen har brukt på pengespill. Spillterminalene er et godt eksempel på det, der det meste av innsatsen i praksis er gjenspill av premie.

Økende konkurranse

Siden 2005 har en stadig større andel av befolkningen falt utenfor spillemarkedet. I 2005 viste undersøkelser at 22 prosent ikke hadde deltatt i pengespill innenfor en tremånedersperiode. I 2008 var andelen doblet. Mye tyder på at denne utviklingen har stabilisert seg nå.

Etter hvert som underholdningstilbudet i samfunnet øker, dukker det opp tilbud som konkurrerer som de samme kronene, altså den delen av inntekten som brukes til underholdning.

TV-kanaler, nettsteder, aviser og andre tilbyr stadig mer sofistikerte

1) Hvorav Multix = 1,664 og Extra = 950 2) Med og uten entreprenører 3) Ekskl. Flax 4) Estimert LT per mars 2010

konkurranser på nett og via mobil, og mange av dem minner mye om lotterier. Lotteritilsynet anser denne type spill for å være i «gråsonen» og bruker ressurser på å vurdere hvorvidt de forskjellige tilbudene rammes av det generelle forbudet mot pengespill i Norge.

Slike tilbud konkurrerer med de tradisjonelle pengespillene om kundenes oppmerksomhet og penger.

Uregulerte konkurrenter

Konkurransen fra de uregulerte aktørene øker, men Lotteritilsynet anslår at brutto omsetning på pengespill over Internett er om lag uendret fra 2008 til 2009. Tilsynet har beregnet at omsetningen i 2009 er mellom seks og sju milliarder kroner, inkludert spillene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. En undersøkelse Lotteritilsynet har fått gjennomført, viser at vel 50 prosent av de spurte i 2009 svarte at de bare spilte på nettstedene til Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Dette er en klar økning fra året før. Tilsynet mener at en viktig årsak er at interessen for pokerspill har stagnert.

Oppsummert er dette hovedtrendene i 2009:

- Bookmakerne som tilbyr sportspill opplever stagnasjon
- Pokerbølgen på Internett ser ut til å ha nådd toppen
- Kasino på nett i sterk vekst
- Bingo på nett vokser

Disse aktørene forsøker å nå frem til norske kunder gjennom offensiv markedsføring i tv-kanaler som ikke sender fra Norge. I tillegg forsøker aktører som Norgesautomaten.com å skaffe seg fotfeste i markedet gjennom å alliere seg med norske frivillige organisasjoner.

Lotteritilsynet følger utviklingen tett og slår ned på ulovlig markedsføring, mens myndighetene har fortsatt arbeidet med å forberede det vedtatte forbudet mot overføring av penger til pengespillaktører som står utenfor det regulerte markedet.

BEGREPSBRUK: NETTO OG BRUTTO

Omsetning av pengespill oppgis på to ulike måter. Den tradisjonelle måten er å oppgi det spilleren betaler for et spill (brutto), mens etter hvert benyttes også netto omsetning der premieandelen er trukket fra. For Lotto vil derved nettoomsetningen være femti prosent av innsatsbeløpet, mens ved nettspill eller terminaler (automater) med en langt høyere premieandel enn for lotterier, vil spilleren normalt gjenspile gevinster og vi får teknisk sett en langt høyere brutto omsetning enn det som i realiteten er innsatsen.

Norsk Tipping har tradisjonelt brukt brutto omsetning, altså innsatsen uten hensyn til premieutbetalingene, som måleenhet for å si noe om oppslutningen om de forskjellige produktene. Med spillterminalene i porteføljen, blir brutto innsats et dårlig mål for befolkningens reelle forbruk. Årsaken er den høye premieandelen - det aller meste av brutto innsats er i realiteten gjenspill av premie.

Netto omsetning, altså innsats minus premier, gir et mer presist bilde av forbruket.

Lotteritilsynet bruker begge deler, men holder seg for det meste til netto tall når det skal beskrive befolkningens reelle forbruk på pengespill. Også Norsk Tipping vil i større grad ta i bruk netto omsetning i årene som kommer.

Verdiskaping

Norsk Tippings overskudd ble i 2009 på 3,024 milliarder kroner, av en bruttoomsetning på 12,6 milliarder kroner (inkl. Extra). Overskuddet utgjorde 24 prosent, tilsvarende 58 prosent av nettoomsetningen på 5,3 milliarder kroner. I tillegg ble det hentet 645 millioner kroner fra selskapets investeringsfond. Dette førte til et samlet bidrag til formålene på 3,7 milliarder kroner.

Rolig internasjonalt marked

Også internasjonalt var 2009 et rolig år på spillmarkedene. EF-domstolen har bidratt til det, blant annet med dommen i den såkalte LaLiga Portugese-saken. Gjennom dommen bekreftet EF-domstolen nasjonalstatenes rett til å innføre begrensninger og restriksjoner på eget spillmarked.

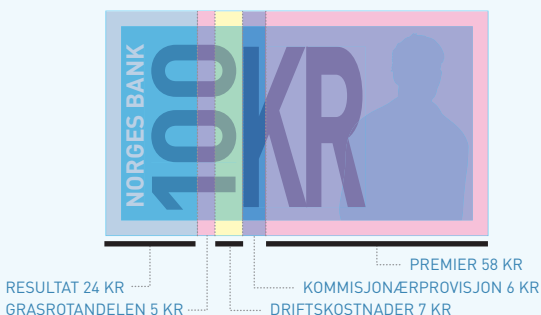
Internasjonale forskjeller

Det er likevel store variasjoner i spillmarkedene rundt om i verden, og selv i forhold til våre naboland er det store forskjeller i spilltilbudene.

Generelt sett fører alle land en restriktiv pengespillpolitikk. Det som skjer av liberalisering er normalt knyttet til deler av markedet som sportspill og kasino.

Forskjellene er ofte betinget av historie, kultur, moral, infrastruktur og befolkning. Derfor ser vi at i noen land i likhet med i Norge, er pengespill meget strengt regulert og med sterke statlig kontrollerte

VERDISKAPING AV 100 KRONER SPILT HOS NORSK TIPPING

selskaper som operatører. Mens land som England, med sine lange bookmakertradisjoner, har et mer liberalt syn på deltagelsen til private operatører i dette området. Selv i det liberale USA begrenser moralske og religiøse holdninger spilltilbudene, og utenom et omfattende kasinotilbud er pengespilltilbudet heller begrenset.

Internasjonalt spiller underholdning, opplevelse og store premier en stadig større rolle når folk velger spill.

Nordiske forskjeller

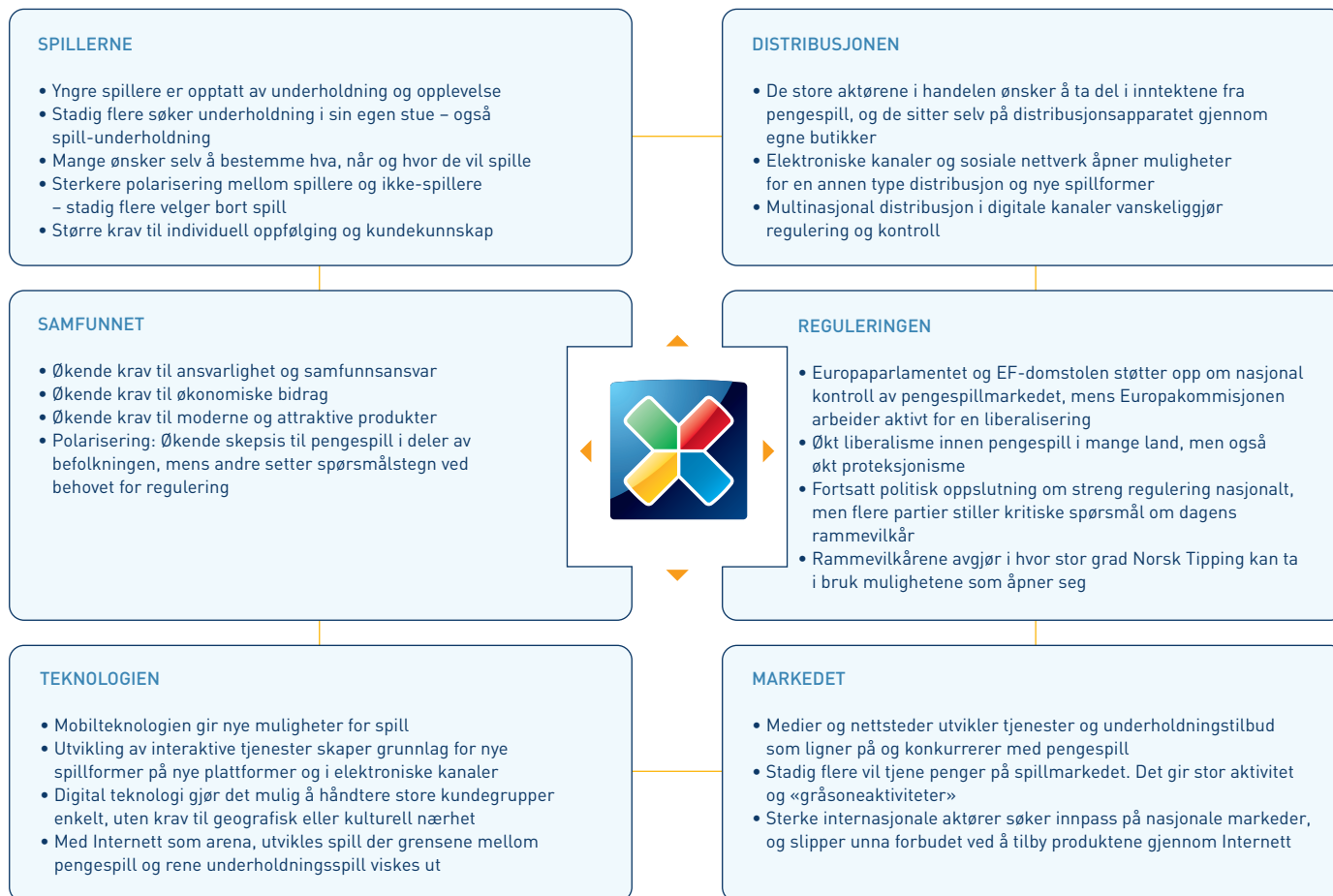
De norske spillerne har en relativ begrenset spillmeny når det gjelder nasjonalt regulerte spill. Tradisjonelle lotterier dominerer. Kasino og tradisjonelle automater er forbudt, og det er ingen spill som er spesialtilpasset elektroniske medier, som f.eks. interaktive spill.

I forhold til det norske spillmarkedet har vi disse forskjellene i Norden:

- Finland, Danmark og Sverige har alle kasino. I Danmark og Finland er de privat drevet, mens i Sverige har enerettsselskapet Svenska Spel ansvaret
- I Sverige har Svenska Spel tillatelse til å tilby poker på nett
- Enerettsselskapene Svenska Spel og Danske Spil arrangerer bingo på nett
- Danmark har et voksende privat automatmarked. Sverige og Finland har begge langt større automat-virksomhet
- Omfanget av nasjonale spill på nett er lavest i Norge
- Sverige har en stor, nasjonal spillindustri med produsenter og operatører (som riktignok tilbyr sine tjenester fra utlandet)

Som medlem av organisasjoner som World Lottery Association, European Lotteries og European Football Pools (fra 01.01.10: European Lotteries Sports) deltar Norsk Tipping i fora der internasjonal regulering av pengespill, nasjonale utfordringer og internasjonal samarbeid diskuteres og løses.

NORSK TIPPINGS UTFORDRINGSBILDE

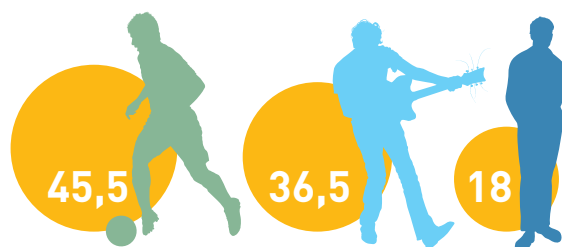

INNSATSOMRÅDER

VERDISKAPING. NORGE ER DEN STORE
VINNEREN. HVER ENESTE DAG FORDELES
10 MILLIONER KRONER TIL IDRETT,
KULTUR OG SAMFUNNSNYTTIGE OG
HUMANITÆRE ORGANISASJONER.

TIPPENØKKELE - FORDELING TIL OVERSKUDDSFØRMÅL I %

FORDELING TIL GODE FORMÅL I 2009

Idrett

Kultur

Samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

Idrett	1558,4 mill kr
Kultur	1250,1 mill kr
Samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	616,5 mill kr
Tiltak mot spilleavhengighet	12 mill kr
Til Helse og Rehabilitering fra spillet Extra	231,9 mill kr
Grasrotandelen - midler fordelt av spillerne selv	210,9 mill kr

VIDAR BØE

ARBEIDSGIVER: DnB NOR
STILLING: Rådgiver

Sivilstand: : Gift med Kjersti
Bor: Lørenskog
Interesser: Aktiviteter i friluft
Brenner for: Idrett, barns oppvekstvilkår
og vanskeligstilte i samfunnet

SPILLER: Mest Yatzy og jazz
GRASROTANDEL: Jobber med saken

NAVN: Vidar Bøe
AKTUELL MED: Kåret til Årets ildsjel for sitt store engasjement

- TRENGER EKTE OPPLEVELSER

VIDAR BØES ENGASJEMENT HAR GITT HAM FLERE UTMERKELSER:

Årets idrettsleder Groruddalen i 1995
Akershus idrettspris i 1999
Miljøprisen for Lørenskog kommune i 2002
Kulturprisen for Lørenskog kommune i 2004
Aktivitetspris fra Sosial- og helsedirektoratet i 2006
Årets frivillige i Lørenskog i 2008
Årets Ildsjel 2009

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport

- Barn som vokser opp i dag trenger å føle mestring og å få kjenne på ekte opplevelser. Dette er idretten i en unik posisjon til å tilby, men arbeidet kan koordineres enda bedre.

Årets Ildsjel 2009, Vidar Bøe (60), er engasjert når han snakker om erfaringene han har gjort i livet. Og det er tyngde bak ordene. Gjennom over 40 år har han hatt et brennende engasjement for idretten og de svake i samfunnet.

Mange unge fyller hverdagen sin nesten bare med stillesittende aktiviteter foran en PC- eller tv-skjerm. Et annet aspekt ved denne trenden er mangelen på sosial omgang med «ekte» mennesker. Unge trenger arenaer å boltre seg på sammen – om det er ute i marka, i en idrettshall eller i et nærmiljøanlegg. Fysisk aktivitet mener jeg har mye å si for hvordan vi lærer å takle livet på det mentale plan også. Den lærer deg å tape og vinne, den gir deg avkobling og fellesskapsfølelse, den lærer deg motivasjon og gir glede og mestring gjennom resultatene.

Bøe har selv hatt noen tøffe opplevelser i livet. Han mistet både sønnen og broren sin helt uventet. Idretten hjalp ham å bearbeide de tunge stundene.

– For meg ble fysisk aktivitet en slags symbolsk pillekur. Det hjalp meg å få tankene i balanse og ikke minst til å få utløp for følelser. Det er klart idrett har en slik positiv effekt for alle, sier Bøe.

Savner tettere samarbeid

Hvordan lokalmiljøene kan bidra til å skape gode oppvekstvilkår for barn, er noe Bøe vil bruke enda mer tid på å fronte framover.

– Det jeg mener med at koordineringen kan bli bedre, er at flere av dem som har en påvirkning på barnas liv må snakke sammen. Foreldre, lærere og trenere må ha en felles forståelse av hvordan idrettslaget skal drives og hva slags regler som gjelder i ulike settinger.

Han mener et tverrfaglig samarbeid lokalt vil gi et styrket felles verdigrunnlag alle kan jobbe etter.

– I dag kan for eksempel et orienteringslag og fotballag drive etter totalt forskjellige prinsipper. Målet må være å lære det beste av hverandre, slik at alle ungene gleder seg til å møtes, om det er på trening eller skolen, for den saks skyld. Håpet mitt på sikt er at det ikke blir Manchester United eller Liverpool, men den lokale klubben, som er laget i barnas hjerter, sier han.

Varmt møte

Det var på den årlige Idrettsgallaen i januar at Bøe fikk prisen Årets Ildsjel. Blant over 1 500 innsendte forslag ble han først plukket ut som én av fem finalister, før han til slutt ble ropt opp som vinner.

– Det var utrolig overraskende og ærefullt å bli nominert. Og rammen rundt det hele var helt fenomenal. Måten vi ble behandlet på av både idrettsforbundet, NRK og Norsk Tipping viste at dette ikke var noen tøysepris. Fokuset på ildsjelene er veldig bra, fordi jeg frykter at de er på vei til å forsvinne.

Møtet med dronning Sonja, som overrakte ham prisen direkte på TV, ble også en stor opplevelse.

– Vi sa ikke noe til hverandre, men måten hun henvendte seg til meg på gjorde meg varm om hjertet og trygg på scenen. Det var et sterkt møte. Jeg skulle gjerne gått en fjelltur alene med henne. Det tror jeg ville blitt en meget interessant samtale, forteller Bøe.

Endret hverdag

Hverdagen er ikke blitt mindre hektisk etter at Bøe vant prisen. Det har blitt mer reising og foredrag, og folk i alle samfunnslag kontakter ham av ulike årsaker.

– Alt fokuset er jeg bare glad for, selv om det blir en del stress. Jeg ønsker blant annet å bruke prisen til mer reising, slik at jeg kan nå flere og snakke direkte til nærmiljøene. Det ekte fellesskapet dannes nemlig på klubbhuset og ikke i den flyktige mediehverdagen, avslutter Bøe.

MILLIARDOVERSKUDD TILBAKE TIL SAMFUNNET

Hvert år går milliardoverskuddet fra Norsk Tipping tilbake til samfunnsnyttige formål. Dette er med på å sikre forutsigbare inntekter for samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, idretten og kulturen. Norsk Tipping ble startet i 1948 for at myndighetene ønsket å fordele overskuddet tilbake til samfunnet.

Ved å summere de årlige tilskuddene gjennom mer enn 60 års drift og så omregne tallene til dagens kroneverdi, viser det seg at Norsk Tipping har bidratt med ca 90 milliarder kroner til formålene.

I starten tilfalt overskuddet forskning og idrett, men gjennom årene har Tippenøkkelen blitt endret flere ganger. I dag er det samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, idrett og kultur som nyter godt av spillemidlene. Samlet vil disse mottakerne bli tildelt 3,425 milliarder kroner fra fjorårets overskudd og fra selskapets investeringsfond.

Suksess i idretten

Idretten har helt siden 1948 vært mottaker av spillemidler. Det eksisterer knapt noe idrettsanlegg her til lands som ikke har fått tilskudd gjennom ordningen. Eksempelvis ble det bygget 151 nye ballbinger med støtte fra Norsk Tipping i 2009. I tillegg til anleggsmidler gis også betydelige driftstilskudd fra spillemidlene til idrettsorganisasjonene.

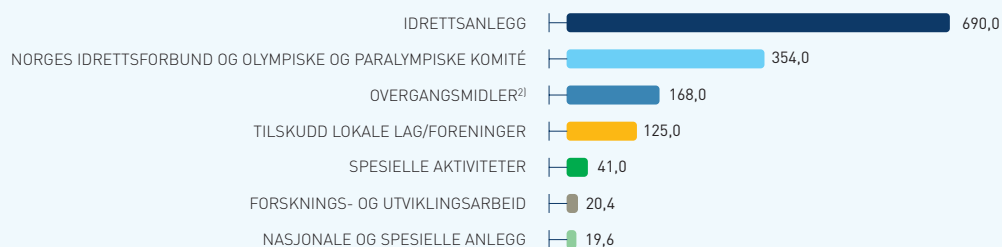
Kultur til og for folket

Norsk Tippings spillemidler til kulturformål går dels til ulike kulturposter i statsbudsjettet og dels til øremerkede kulturtiltak. Kulturpostene på statsbudsjettet kan variere fra år til år og brukes for å fremme kunst og kultur over hele landet. De øremerkede midlene er i hovedsak ment å skulle fremme kulturinteressen hos barn og ungdom. Totalt ble 417 millioner kroner øremerket og tildelt disse tre viktige tiltakene i 2009:

- Frifond
- Den kulturelle skolesekken
- Kulturbygg

Frifond er en tilskuddsordning for kulturell aktivitet blant barn og unge. Terskelen for å få støtte skal være lav, og ordningen skal bidra til å gi utøverne positiv stimulans til å satse videre på sitt kunstneriske uttrykk.

SPILLEMIDLER FORDELT TIL IDRETTE I 2009¹⁾ (MILL KR)

1) Illustrasjonen viser overskuddsmidlene som ble inntjent i 2008 og fordelt i 2009. 2) Midler til idrettslag som tidligere mottok automatinntekter.

Den kulturelle skolesekken har som mål å gi skoleelever et utvidet kulturtilbud. Tidligere var bare elever i barne- og ungdomsskolene med i ordningen, men som et prøveprosjekt har også utvalgte videregående skoler nå deltatt. Ordningen medfører at elevene får møte alle slags kunstformer, fra musikk og dans til videovisuell kunst og teater.

Øremerkede spillemidler til kulturbygg er en desentralisert ordning for tilskudd til kulturhus. Formålet er å sørge for midler til bygging av regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur over hele landet. Pengene fordeles fylkesvis av Kulturdepartementet årlig.

Spillemidler til humanitær innsats

I 2009 fikk for første gang samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner støtte fra spillemidlene. Bakgrunnen var blant annet Stortingets avvikling av det private gevinstautomatmarkedet i 2007. Siden mange av organisasjonene hadde inntekter fra disse automatenene, ble de blant annet kompensert i form av fremtidige midler via tippeneøkkelen. At samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner nå får en del av Norsk Tippings overskudd, bringer en ny dimensjon til verdien av spillemidlene. Store humanitære organisasjoner, som blant andre Røde Kors og Redd Barna, setter like mye av sin innsats inn internasjonalt som nasjonalt. De ti største samfunnsnyttige og humanitære organisasjonene, får sin andel av spillemidlene etter forhåndsbestemte prosentsetser. Det resterende beløpet fordeles av myndighetene til de øvrige mottakerne.

Extra til Helse og Rehabilitering

Norsk Tipping har i tillegg til sine egne spill hatt operatøransvaret for spillet Extra siden oppstarten i 1996. Spillet eies av stiftelsen Helse og Rehabilitering, som fordeles overskuddet fra spillet til mottakerne. Dette gir hvert år et hundretalls organisasjoner mulighet til å gjennomføre helse- og rehabiliteringsprosjekter landet rundt. I de årene spillet har eksistert, har over 4 500 prosjekter fått bevilget penger, mellom 230 og 240 millioner kroner årlig. Stiftelsen anslår selv at ca 80 prosent av disse prosjektene aldri ville vært gjennomført uten midlene generert av Extra-spillet.

Grasrotandelen – en suksess

Da Norsk Tipping i mars lanserte Grasrotandelen, markerte det starten på et unikt konsept for fordeling av overskuddsmidler til samfunnsnyttige formål. For første gang kunne spillerne selv være med på å bestemme hvem som skal få noe av overskuddet de selv bidrar til. Løsningen innebærer at kundene registrerer et lag eller en forening som får fem prosent av kundens brutto spillinnsats, uten at dette påvirker verken innsatsen eller eventuelle premier. For å kunne motta grasrotmidler, må laget eller foreningen være innmeldt i Frivillighetsregisteret.

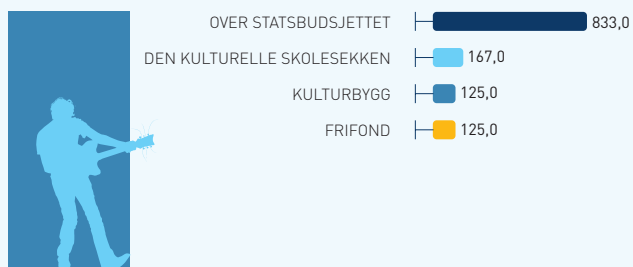
Grasrotandelen er blitt en suksess. I 2009 genererte ordningen over 210 millioner kroner til lag og foreninger over hele landet. Ved årsskiftet hadde 520 090 av Norsk Tippings spillere valgt seg en grasrotmottaker.

Norsk Tipping har stor tro på at Grasrotandelen vil øke betydelig også i 2010. Ca 75 prosent av Norsk Tippings kunder har i skrivende stund ikke bestemt seg for grasrotmottaker. Det er også mange tusen lag og foreninger som er berettiget grasrotmidler, som ennå ikke har meldt seg inn i Frivillighetsregisteret. Slik sett er potensialet på begge sider fortsatt stort. Norsk Tippings mål om å generere minimum 250 millioner kroner gjennom ordningen i 2010, er derfor realistisk.

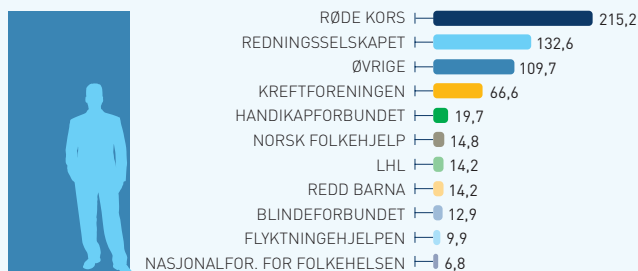
FAKTA OM GRASROTANDELEN 2009

Lag og foreninger registrert i Frivillighetsregisteret i 2009 – 16 364 stk
Spillere som tilknyttet en grasrotmottaker i 2009 – 520 090 stk
Samlet utbetaling til Grasrotandelen i 2009 – 210,9 mill kr.
Informasjon om Grasrotandelen finnes på www.grasrotandelen.no

SPILLEMIDLER FORDELT TIL KULTUR I 2009¹⁾ (MILL. KRONER)

SPILLEMIDLER FORDELT TIL SAMFUNNSNYTTIGE OG HUMANITÆRE ORGANISASJONER I 2009 (MILL. KRONER)

1) Illustrasjonen viser overskuddsmidlene som ble inntjent i 2008 og fordelt i 2009.

SAMARBEIDSAVTALER

Norsk Tipping har samarbeids/sponsoravtaler med en rekke organisasjoner og forbund. Synliggjøring av selskapets samfunnsoppdrag er førende for hva som er relevante samarbeidspartnere.

Norsk Tipping og samarbeidsavtaler

Nedenfor følger en oversikt over Norsk Tippings avtaler i 2009.

LANDSDEKKENDE AVTALER:

Norges Fotballforbund/Norsk Toppfotball	kr	64 000 000
Norges Idrettsforbund (Prosjektorientert)	kr	12 500 000
Musikkutstyrsordningen (Musikkbinger)	kr	7 500 000
Norges Ishockeyforbund	kr	4 000 000
Norges Håndballforbund	kr	3 100 000
Antidoping Norge (som helfinansieres av spillemidler)	kr	500 000
NISO (årets spiller i fotball, håndball, ishockey m)	kr	350 000
by:Larm	kr	400 000
Norges Musikkorps Forbund	kr	1 500 000
Norsk Kulturskoleråd (Bl.a. Drømmestipendiet)	kr	1 700 000
SUM	kr	95 550 000

LOKALE AVTALER:

HamKam Toppfotball	kr	500 000
Storhamar Dragons	kr	450 000
Festspillene i Elverum	kr	250 000
RingsakerOperaen	kr	150 000
Vikingskipet i Hamar	kr	150 000
Vinterfestspill i Bergstaden	kr	100 000
Landsfestivalen for kor i Hamar	kr	100 000
Hamar og Hedmarken Turistforening	kr	80 000
Løten O-lag	kr	50 000
Elverum Håndball Herrer	kr	100 000
Storhamar Håndball Damer	kr	100 000
Østlandske Sportsskyttere	kr	50 000
Fart Fotball Damer	kr	50 000
HIL Svømming	kr	50 000
AnJazz	kr	100 000
Hamar Music Festival	kr	150 000
NM i friidrett (Lillehammer)	kr	30 000
Trøndersk Idrettsgalla	kr	60 000
Lokal støtteannonsering	kr	300 000
SUM	kr	2 820 000

Norsk Tipping leier en losje i Den norske Opera og Ballett, til en årssum på kr. 1 300 000. I tillegg er selskapet medarrangør av Idrettsgallaen, sammen med Norsk Rikskringkasting og Norges Idrettsforbund, og betaler for dette kr. 2 300 000. Ny samarbeidsavtale med fotballforbundet ble inngått i februar, for perioden 2009-2013. Som en del av kost/nytteprosjektet ble det vedtatt å evaluere avtalen. Det vil bli gjennomført både en intern og en ekstern gjennomgang av avtalen i løpet av 2010.

Profilerende ansvar

Med noen av våre største samarbeidspartnere har Norsk Tipping de senere årene gjennomført flere spennende profileringsprosjekter. Prosjektene skal synliggjøre at selskapet strekker seg lenger enn de fleste andre spillaktører hva gjelder en ansvarlig opptreden og et klart samfunnsansvar. Både med Norges Håndballforbund og Norges Fotballforbund er det for eksempel blitt gjennomført et omfattende samarbeid om Fair Play. Eierskapet til Fair Play ligger hos idrettene selv, men Norsk Tippings rolle som sponsor og samarbeidspartner gjør dette arbeidet mulig. Dette har blant annet resultert i egne Fair Play-programmer, både innen fotball og håndball, som setter fokus på ulike utfordringer hos de forskjellige idrettene. Et liknende samarbeid er selskapet også i ferd med å utvikle sammen med Norges Musikkorps Forbund (NMF). Dette programmet kalles Born to Play og er et verdibasert program tuftet på prinsippene fra Fair Play. Målet er at NMF og hvert enkelt korps skal kjennetegnes av spilleglede, felleskap og mangfold. Gjennom arbeid med verdier og holdninger på denne måten, vil Norsk Tipping vise at selskapet kan utøve et tydelig og viktig samfunnsansvar gjennom sponsoratene sine, ut over det som måles i kroner og øre.

Gir drømmene en sjanse

I samarbeid med Norsk kulturskoleråd delte Norsk Tipping ut Drømmestipendet for sjettede gang i fjor. Drømmestipendet består av 100 stipender á 10 000 kroner. Målgruppen er enkeltpersoner eller grupper under 20 år som ennå ikke er etablerte kunstnere, og formålet er å gi unge kulturutøvere anledning og motivasjon til å utvikle talentet sitt videre. Søknadene representerer et spennende og stort mangfold av kulturuttrykk hos barn og unge, og for Norsk Tipping er det viktig å vise sitt store engasjement for norsk kulturliv gjennom denne typen aktiviteter. I tillegg underbygger Drømmestipendet selskapets visjon «Vi gir drømmen en sjanse».

Musikkbinger

Gjennom utplassering av musikkbinger har Norsk Tipping fått en ny arena for profilering. Tiltaket er et samarbeid med Musikkutstyrsordningen, og avtalen har en verdi på 10 millioner kroner. Musikkbinger er mobile, lydisolerte øvingslokaler som gir barn og unge et sted å øve.

100 nye musikkbinger skal utplasseres over hele landet i løpet av de neste fire årene. Norsk Tipping anser samarbeidet som en flott måte å synliggjøre at en stor del av selskapets overskudd hvert år går til ulike kulturformål.

DRØMMESTIPEDET

Et samarbeid mellom Norsk Tipping og Norsk kulturskoleråd.

Drømmestipendet har vært delt ut årlig siden 2004.

I alt 600 unge kunstnere/grupper har mottatt stipender på 10 000 kr

Til sammen 6 millioner kroner er delt ut.

Drømmestipendet har egen nettside – www.drommestipendet.no.

FRAMTID MED MULIGHETER. KUNDEN
MER I FOKUS ER ET AV MOTIVENE FOR
ORGANISASJONSENDRINGEN NORSK
TIPPING GJENNOMFØRTE I 2009.

STRATEGISKE MÅL 2012

4 MRD

TIL SAMFUNNSNYTTIGE FORMÅL

TILLIT/ FORNYELSE/ PRESTASJON

2 000 000

SPILLERE INNEN 2012

A woman is running on a snowy path through a forest. She is wearing a black and light blue Adidas jacket, black pants, a red beanie, and white sneakers. The path is covered in snow, and the trees are bare and covered in snow. The background shows a dense forest of evergreen and deciduous trees.

KJERSTI LANGSETH

ARBEIDSGIVER: Norsk Tipping
STILLING: IKT-sjef,
IKT driftssenter

Sivilstand: Gift

Bor: Enebolig i et koselig boligområde
nær Tippinga

Interesser: Alt innen sport, familie og å
være i aktivitet

Brenner for: Kunstis på den lokale
idrettsarenaen

SPILLER: Lotto, Joker, Keno og
Langoddsen

GRASROTANDEL: Hamar Idrettslag

NAVN: Kjersti Langseth
AKTUELL MED: Tror på en framtid med muligheter etter omorganisering

– BEVISSTHET RUNDT VERDIER ER VIKTIG

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport

Kjersti Langseth kom til Norsk Tipping i 1998 for å begynne å jobbe med brukerstøtte. I dag er hun leder for 23 it-medarbeidere, og stortrives med ansvaret.

– Å gå fra å lære opp medarbeidere i bruk av IT-system til å lede de som står for den daglige driften av spillsystemet, er et stort sprang. Dette viser at Norsk Tipping er et sted der man blir gitt spennende muligheter. Slikt vokser man på, og det setter jeg stor pris på. Norsk Tipping er også en attraktiv høyteknologisk bedrift, så den passer jo til en nerd som meg, ler Kjersti.

Alt går raskere

Den tidligere håndballkeeperen er vant med å ha mange baller i luften. Hun har sittet i styret i Norsk Tipping gjennom tre perioder, og har på nært hold sett at Norsk Tipping har endret seg i årene som har gått.

– Alt går raskere i dag, det stilles utfordrende krav og det er mer konkurranse knyttet til Norsk Tippings virksomhet. Denne utviklingen har jeg opplevd både som medarbeider og som ansattrepresentant i styret. Arbeidsoppgavene har også blitt flere. Det er sikkert over 100 flere som jobber her i dag enn da jeg begynte.

I 2009 iverksatte Norsk Tipping en omfattende omorganisering. Nye verdier og en ny kulturplattform for framtida ble meislet ut. Kjersti var en av dem som var delaktig i dette arbeidet.

Verdier for utvikling

– Det er nyttig å ta et nærmere blikk på verdiene våre og hvordan vi skal jobbe. Mange vil kanskje mene at dette med verdier kan være litt ullent, spesielt slike som meg som gjerne vil ha alt i en formel som resulterer i et svar med to streker under. Men jeg tror et bevisst forhold til våre verdier kan utvikle oss som medarbeidere. Det vil selvfølgelig ta litt tid før dette blir helt integrert i hverdagen, men jeg opplever at de nye verdiene og vår nye kulturplattform nå forankres i organisasjonen.

2009 ble et travelt år for Kjersti og hennes avdeling. Foruten å være IKT-sjef, leder hun også kriseberedskapen ved it-hendelser. Denne høsten ble selskapet rammet av to alvorlige it-feil som førte til at tusenvis av spillere ikke fikk levert spillene sine. Arbeidsdøgnet ble tøyd til det ytterste, og Kjersti fikk bruk for konkurranseinstinktet hun har fra idrettsbanen.

2010 et viktig år

– Avdelingen min og jeg er nok litt like. Vi vil jo ikke at noe galt skal skje, men dersom det først gjør det, så vil vi alle stå i fremste rekke for å fikse det. Det viser at vi er preget av samhold og viljen til å prestere. Det kler jo en sportsidiot som meg, smiler hun.

Prestasjoner trengs også i 2010. Dette året skal mye av grunnlaget for den videre utviklingen av Norsk Tipping legges. Den teknologiske infrastrukturen skal gjøres klar for nye spill og tjenester.

– Dette blir det viktigste it-året for Norsk Tipping på mange år. Vi skal innføre en ny teknologisk motor for tallspillene, for deretter å sette i gang et tilsvarende arbeid for sportspillene. Dette dreier seg om omfattende og spennende løft på it-siden, og det er snakk om store teknologiske endringer, sier Kjersti Langseth.

NY ORGANISASJONSMODELL

Norsk Tipping gjennomførte i 2009 en omfattende omorganisering av selskapet. Dette ble gjort for å møte samfunnets forventninger til åpenhet om virksomheten, oppnå effektiv drift som gir større overskudd til gode formål, og å utvikle et mer kundeorientert spilltilbud. Målet er å gi fire milliarder kroner til gode formål fra minst to millioner spillere i 2012.

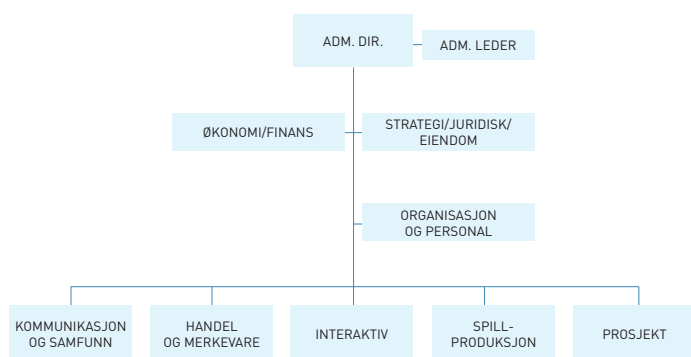
En tydeligere organisasjon

Kundene skal settes ytterligere i fokus i den nye organisasjonen. Den nye organisasjonsstrukturen har klare funksjonsområder og resultatmål. Flere resultatenheter enn tidligere har ansvar for inntekter og kostnader. Den nye organisasjonen består av åtte avdelinger. (Se illustrasjon). Hver avdeling er delt inn i flere ulike enheter.

Ny verdiplattform og nye lederprinsipper

I forbindelse med omorganiseringen startet også arbeidet med å lage en ny verdiplattform og nye lederprinsipper. Alle ansatte ble engasjert i prosessen. Verdiplattformen skal gjenspeile selskapets samfunnsoppdrag, og gi motivasjon til at selskapet når sin ambisjon om å «gjennom et ansvarlig og attraktivt spilltilbud, skape fire milliarder kroner til gode formål fra minst to millioner spillere i 2012».

De nye lederprinsippene tar utgangspunkt i verdiplattformen og gir tydelige signaler om hva som skal prege lederskapet i Norsk Tipping. Lederne skal være rollemodeller gjennom å praktisere åpenhet, være tydelige, og tenke helhetlig. Lederprinsippene skal bidra til at all energien i organisasjonen samles om å nå målene i strategisk plan 2010-2012.

TRE FOKUSOMRÅDER

I strategiplanen, som ble revidert i 2009, er det lagt stor vekt på tydelighet, målbarhet og konkretiseringer. Planen har tre fokusområder: Tillit, fornyelse og prestasjon.

Tillit

Ansvarlig spillvirksomhet er selve fundamentet for Norsk Tipping. Gjennom å utvikle og tilby ansvarlige spill som gir minst mulige uheldige effekter i form av spilleavhengighet, skal selskapet styrke sin tillit i samfunnet som et ansvarlig og offensivt spillsselskap.

Fornyelse

Det norske pengespillmarkedet er i kraftig endring. For å sikre selskapets konkurransekraft, er det et behov for fornyelse av produkter og tjenester, nye spillformer og arenaer, samt kommunikasjonsformer for å gjøre Norsk Tipping i stand til å møte kundenes ulike forventninger og behov i fremtiden.

Prestasjon

Hovedstrategien er rettet mot å bedre gjennomføringsevnen og sikre en effektiv organisasjon. Målet er å skape best mulig motivasjon og inspirere til kompetanseutvikling og prestasjoner for å sikre størst mulig overskudd til gode formål.

I 2009 ble det foretatt en omfattende effektiviseringsanalyse, som samlet sett vil føre til en innsparing på 100 millioner kroner. Dette ble gjennomført ved et «kost/hytte-prosjekt», de ulike arbeidsgrupper gikk gjennom personalkostnader, konsulentbruk og eksterne kjøp, markedsføring, profilering og sponing. Selskapet gikk også igjennom kostnader knyttet til kanal og distribusjon (Internett), samt eierskap og grensesnitt mot datterselskaper. Det ble lagt ned mye energi og ressurser i de interne prosessene rundt kostnadsanalyse og organisering.

Strategiplanen oppsummerer selskapets hovedsatsingsområder og prioriteringer. Planen danner dermed grunnlaget for handlings- og aktivitetsplaner i avdelingene.

FORNYELSE OG KUNDEORIENTERING. NORSK
TIPPING OMSATTE SPILL FOR 1,2 MILLIARDER
KRONER VIA INTERNETT OG MOBILTELEFON
I 2009. ØKT TILGJENGELIGHET OG ØKT VEKT
PÅ ANSVARLIGHET GÅR HÅND I HÅND.

FORNYELSE

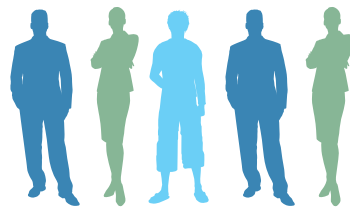
KUNDEORIENTERING

240 000

NYE KUNDER

349 000

KUNDEHENVENDELSER

85*

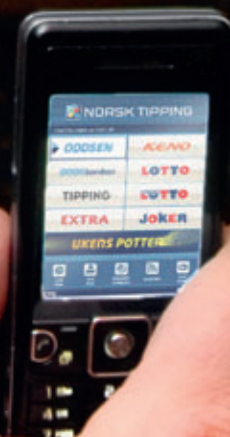
OPPLEVD KUNDESERVICE * 80 - 100 = MEGET FORNØYDE

ARILD EKVOLD

ARBEIDSGIVER: Norsk Renholds-
service
STILLING: Logistikkansvarlig

Sivilstand: Singel
Bor: Trondheim
Interesser: Fotball og hest. Spilt. Har spilt
fotball på Nardo, men nå ser jeg på og
følger godt med
Brenner for: Liverpool FC og
Rosenborg BK

SPILLER: Lotto, Oddsen, etc på
mobil
GRASROTANDEL: Nardo FK

NAVN: Arild Ekvold
AKTUELL MED: Spiller mobilt på favorittlagene

- LETTVINT MED MOBIL

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport

– **Jeg spiller på mobil fordi det er raskt og enkelt, sier Arild Ekvold fra Trondheim. – Det er lettere å bruke mobilen enn å gå innom en kiosk for å tippe, sier han. Over 10 000 spillere velger hver uke å gjøre som Ekvold.**

Den 35-årige trønderen er en av stadig flere som bruker mobilen til å levere spill til Norsk Tipping.

Det siste året har over 30 000 kunder spilt på Norsk Tippings spill gjennom mobilkanalen. Rundt 10 000 kunder brukte hver uke mobiltelefonen til å levere spill. Det var dobbelt så mange som året før.

Fotball er morsomst

Arild Ekvold tok i bruk mobilen til å levere spill i 2008. – Før gikk jeg til kommisjonær. Nå bruker jeg av og til nettet, men det aller greieste er mobilen, for den har jeg alltid med meg, sier han.

Arild Ekvold spiller mest på Langoddsen og på Tipping. – Det er fordi jeg syns fotball er morsomst, men det hender jeg spiller på Lotto eller Keno også, sier han.

Til daglig arbeider 35-åringen som logistikkansvarlig i Norsk Renholdservice i Trondheim.

Liverpool og Rosenborg

– Vi har et tippelag på jobben som spiller litt. Det blir en god del fotballsinnlegg i pausene, innrømmer unggutten.

Fotball er også samtaleemne med kamerater på fritida. Flere av kameratene hans spiller også ved bruk av mobiltelefon. Etterpå pleier de å snakke om hvordan det har gått.

– Jeg liker film og musikk, men fotball og spill er hovedinteressen min. Favorittlaget her hjemme er naturligvis Rosenborg. Men Liverpool er klubben i mitt hjerte. Liverpool har vært laget siden jeg som gutt spilte for Nardo fotballklubb i Trondheim tidlig på 80-tallet, sier Arild Ekvold.

For å følge med på hva som skjer med lag og spillere, abonnerer han på fotballbladet TIPS.

Sjelden storgevinst

– Jeg syns det er moro å vite mest mulig om de lagene jeg spiller på. Det er artigst å spille på kamper i Premier League, sier 35-åringen.

Selv om han er oppdatert på det meste om lagenes skader og formutvikling, blir det sjelden storgevinst.

– De store premiene har latt vente på seg. Jeg vinner noe, men går i minus totalt. Det er som regel alltid et av de antatt beste lagene som taper, sier han.

Statistikk viser at mobilkundene spiller for mer penger og spiller oftere enn de som kjøper spill på andre måter.

Mobilspill er hobbyen

– Det stemmer nok. Jeg hadde nok ikke levert spill fullt så mange ganger om det ikke hadde vært så enkelt å gjøre det med mobilen, sier han.

35-åringen har ikke regnet på hvor mye han spiller for, men sier det ikke er snakk om store summer.

– Som regel spiller jeg vel for noen tiere hver dag, men jeg er altså på ingen måte spillet, sier han, og kan fortelle om en kamerat som sluttet å spille helt etter at han regnet ut hvor mye penger han brukte på det.

– Jeg vil ikke regne på hvor mye penger jeg bruker på spill fordi jeg syns det er artig å være med og oppleve spenningen. Jeg bruker lite penger på andre hobbyer, så da velger jeg å unne meg dette, sier Arild Ekvold, mens han lurer på om han skal tippe etter hjertet eller hodet på Liverpools kamp på Tippetippen.

FORNYELSE I ALLE KANALER

For å møte kundenes forventninger og konkurransen fra de internasjonale spillaktørene, satser Norsk Tipping på å fornye seg. Økt tilgjengelighet går hånd i hånd med stor vekt på ansvarlighet.

Mobil

I gjennomsnitt brukte 10 000 kunder mobiltelefonen ukentlig til å levere Norsk Tippings spill i 2009. Det er dobbelt så mange som året før.

Omsetningen endte på i underkant av 143 millioner kroner. Det var en økning på over 71 prosent fra 2008, da omsetningen i mobilkanalen var på 84 millioner kroner.

I 2009 ble alle Norsk Tippings spill (unntatt Flax og Multix-spillene) tilgjengelige i mobilkanalen.

Totalt leverte ca 30 000 kunder spill gjennom mobilkanalen i 2009. Eldste kunde var 92 år.

En undersøkelse fra første kvartal i 2009, viser at de som ble mobilkunder spilte for 26 prosent mer via mobilen enn de gjorde tidligere gjennom andre kanaler. De spilte også oftere enn før.

Alt i alt hadde mobilkanalen en god utvikling i 2009 og forventes å ha vekst også i 2010.

Internett

Stadig flere bruker Internett til å levere spill. I 2009 spilte kunder for ca 1,1 milliard kroner på selskapets nettsider. Det var en økning på 33 prosent fra 2008.

Spill på Internett utgjør nå om lag 11 prosent av den totale spillomsetningen til Norsk Tipping, mot i underkant av 8,6 prosent i 2008. Til

sammen spilte 232 000 spillere én eller flere ganger på nettsidene til Norsk Tipping i 2009, noe som var en økning på over 60 000 spillere fra 2008.

I 2009 har det vært en markant økning i antall kunder som spiller lykkespill som f. eks. Lotto, på Internett. Tidligere har kanalen vært dominert av sportsspillere

Satsingen på elektroniske kanaler er et uttrykk for at Norsk Tipping ønsker å være tilgjengelig, blant annet for å kanalisere nye kundegrupper til Norsk Tippings spill. Med et ansvarlighetsregime som plattform, ønsker Norsk Tipping å være tydeligere i satsingen på interaktive spill. Den økte tilgjengeligheten som de elektroniske kanalene gir, der en spiller kan levere spill uten å forholde seg til andre mennesker, er en utfordring for et selskap som vektlegger ansvarlighet. Kanalene er stengt for spill mellom klokka 24 og 07, det er 18-års aldersgrense og det er en øvre grense for spillinnsats per dag på kr 10 000 per kanal. Selskapet skal innføre ytterligere ansvarlighetsiltak i løpet av 2010 og 2011. I 2010 innfører Norsk Tipping grenser som vil gjelde for alle spill innlevert hos kommisjonær. Disse grensene innføres først og fremst av forretningskritiske årsaker. Grensene er 40 000 kr per dag, 100 000 kr i uken, 300 000 per måned og 1 000 000 i året. Fra før gjelder en grense på 10 000 kr per dag på spill levert via elektroniske kanaler, og Multix har grenser på 400 per dag og 2200 kr i makstap per måned.

Nettpartnere

I 2009 er det gjennomført et pilotprosjekt med nettpartnere. Det går ut på at spillere kan levere Norsk Tippings spill via nettsidene til blant

NETTSPILL		2009		2008	Diff.	Prosentvis endring
Befolkning +18 år	100,0 %	3 695 771	100,0 %	3 637 892	57 879	1,6 %
Personer som spilte på nett i 2009	9,4 %	347 965	8,5 %	307 521	40 444	13,2 %
Unike spillere på nt.no i 2009	6,3 %	231 643	4,6 %	169 018	62 625	37,1 %

andre Turbotipp, Radsoft, TV2, VG, Dagbladet, Nettavisen og MSN. Pilotprosjektet er avsluttet og det arbeides med å formalisere arbeidet.

Til sammen omsatte nettpartnerne for 127 millioner kroner, og det ble utbetalt fem millioner kroner i provisjon. Forventninger for 2010 er en samlet omsetning via nettpartnere på ca 140 millioner.

Kommisjonærer

Kommisjonærkanalen hadde en omsetning på 9 646 millioner kroner i 2009, mot 9 655 i 2008. Det er en nedgang på 9 millioner kroner.

Ved utgangen av 2009 hadde Norsk Tipping til sammen 4038 kommisjonærer. Selskapet gjennomførte rundt 25 000 besøk hos sine kommisjonærer. Dette var såkalte kvalitets- og oppfølgingsbesøk hos kommisjonærene, i tillegg til kartlegging av nye lokalinnhavere for Multix. Samtidig er det en vridning av omsetning fra den tradisjonelle servicehandelen (kiosk) over mot dagligvare. Dette er en konjunkturedring selskapet har sett over noen år, men som i etterkant av finanskrisen har fått forsterket effekt gjennom 2009. Tradisjonell servicehandel hadde en omsetningsnedgang på 213 millioner kroner (4,1 prosent) mens dagligvare (inkl. Spill-i-kasse) hadde en vekst på 243 millioner kroner (5,5 prosent). Dette er en tendens Norsk Tipping forventer vil fortsette i årene som kommer blant annet gjennom videreutviklingen av Spill-i-kasse.

I 2009 var målet å ansette 12 nye kommisjonærer i utkantstrøk gjennom Merkurprogrammet i regi av Kommunal- og regionaldepartementet. Dette målet ble oppnådd.

I 2009 ble det lansert tre typer spillpakker på terminalene hos kommisjonærene. Dette er et tilbud til både kommisjonær og spiller som forenkler kjøpsituasjonen når flere spill kjøpes samtidig.

Spillansvarlighetskurs hos kommisjonærer

Alle kommisjonærer skal gjennomføre et e-læringskurs i spillansvarlighet. Målsettingen for 2009 var at alle nye kommisjonærer, samt de som blir berørt ved overføringer av kommisjonærverv, skulle gjennomføre kurset. Av 298 kommisjonærer har 264 bestått. De resterende 34 har av ulike årsaker ikke bestått eller gjennomført. Spillansvarlighet er et av fokusområdene for 2010, og dette arbeidet skal forsterkes mot kommisjonærene i tiden som kommer. Spillansvarlighet er også et sentralt tema i kommisjonæropplæringen som foregår i Norsk

KOMMISJONÆRER PER PARAPLYKJEDE

Paraplykjede	Antall kommisjonærer
NorgesGruppen	1683
Reitan Gruppen	760
COOP	671
ICA Norge AS	448
Øvrige servicehandel	209
Statoil	52
Esso	45
BK-Gruppen – Gyda	42
Shell	24
Øvrige dagligvare	16
Select Service Partner	9
Best	7
Øvrige	72
	4038

Tippings lokaler. Foruten å ha en egen bolk om spillansvarlighet, legger vi vekt på å integrere temaet gjennomgående i kurset.

Spill-i-kasse

Den suverent viktigste kanalen for distribusjon av spillene er salg over disk. Derfor er utviklingen i varehandelen viktig for aktørene på spillmarkedet. Tendensen viser at omsetning flyttes fra servicehandel (kiosk) til dagligvare. Dette er en utfordring for Norsk Tipping siden spillomsetningen per kommisjonær er mye større i servicehandel enn i dagligvare.

For å kunne tilby enda mer kundevennlige løsninger, har Norsk Tipping tatt i bruk et nytt konsept for salg av spill i butikk.

I 2009 startet Norsk Tipping Spill-i-kasse. Konseptet går ut på at folk kan kjøpe ferdig utfylte spillekuponger i kassa på dagligvarebutikken samtidig som de betaler for dagligvarer. Hensikten

OMSETNINGSFORDELING PER KANAL (I MILLIONER KRONER)

	2008	2009	Endring
Kommisjonær	9 655	9 646	-9
Internett	828	1 099	270
Mobil	84	143	60
Multix	11	1 664	1 653
Spill-i-kasse	0	22	22
SUM	10 579	12 575	1 996

PREMIEINFORMASJON	Antall premier utbetalt	Snitt antall premier pr spiller	Gjennomsnittlig premiestørrelse
Lotto	6 892 062	4,0	273 kr
Viking Lotto	8 576 074	6,5	101 kr
Joker	3 470 717	2,7	118 kr
Extra	1 728 129	2,2	275 kr
Keno	6 958 246	36,1	29 kr
Flax	9 638 952	10,6	54 kr
Tipping	4 513 876	14,4	88 kr
Oddsene	1 805 479	8,3	585 kr

er å nå nye kundegrupper som vanligvis ikke tar seg tid til å gå til kommisjonær.

Kulturdepartementet godkjente konseptet i februar 2009.

Ved årsskiftet hadde 404 REMA-1000-butikker tilbudet og ca 104 000 kunder hadde levert ved hjelp av denne salgsløsningen. Totalomsetningen i 2009 ble 25,5 millioner kroner. Spill-i-kasse har så langt hatt liten negativ effekt på omsetningen av det ordinære kommisjonær-salget. Tilbudet ser ut til å treffe yngre kunder. Det er også attraktivt for de som spiller sporadisk.

Innen første kvartal i 2010 skal Spill-i-kasse være implementert i totalt 471 REMA 1000-forretninger.

Fordi Spill-i-kasse passer inn i salgskonseptet til lavpriskjedene, er det godt mottatt av butikkene.

Multix

I 2009 gikk Multix over fra pilotdrift til vanlig kommersiell drift. I samfunnsrapporten for 2007 ble innføringen av de nye spillterminalene med Multix-spill beskrevet som «den største omdømmemessige utfordringen i selskapets historie». Ved utgangen av 2009 kan Norsk Tipping registrere at selskapet har maktet å regulere automatspillmarkedet på en tilfredsstillende måte. Kritikken mot de nye spillterminalene kom hovedsakelig før utplasseringen skjedde.

I fjorårets årsrapport ble det formulert et mål om å utplassere 4 500

terminaler i 2009. I løpet av første halvår ble det utarbeidet en ny forretningsplan, basert på erfaringene i denne perioden. Målet ble da nedjustert til 2 940 terminaler. Resultatet ble 1851, eller 34 prosent færre enn planlagt. Årsakene er at selskapet har fått ut færre terminaler per lokalinnhaver, i tillegg til forsinket start av utrulling utenfor det eksisterende kommisjonærapparatet. Interessen for å ta imot spillterminaler hos potensielle lokalinnhavere var lavere enn antatt.

Ca 85 000 unike brukere prøvde å spille på Multix i 2009. Det er satt en tapsgrense per dag per spiller på 400 kroner, og 2 200 kroner per måned. Ca 20 prosent av spillerne når maksimumsgrensen per måned, eller er like i nærheten av den. Den strenge reguleringen av spilleinnsats og spilletid bidrar til at Multix-spillene i svært liten grad er kilde til spilleproblemer. Det viser tall fra Hjelpelinjen.

Netto omsetning ble på 156 millioner kroner, 27 millioner etter budsjett. Utviklingen høsten 2009 viser at produktene utvikler seg meget positivt. Målsettingen er å utplassere 1100 nye spillterminaler i 2010, samt utvikle 8-10 nye Multix-spill.

Av de 900 aktive lokalinnhavere for Multix, hadde 771 fullført opplæring i spillansvarlighet per 1. februar 2010.

Overtar bingoautomatene

Kulturdepartementet har besluttet at alle bingoautomater skal forbys fra 1. april 2010 og at Norsk Tipping skal innføre et alternativ i dette markedet.

MULTIX- NYTT SPILLTILBUD	Oppnådd 2009	Budsjett 2009	Avvik
Spillergrunnlag (siste 13 uker)	54 288	150 000	- 95712
Brutto omsetning	1 664 mill	1 830 mill	- 166 mill
Netto omsetning (cashbox)	156 mill	183 mill	- 27 mill
Gjennomsnittlig cashbox per terminal per dag	323	300	23
Antall spillterminaler	1 851	2 900	- 1 049
Antall lokalinnhavere	917	1 300	- 383

Synlig på sosiale medier

Norsk Tipping arbeider for å skape dialog med kundene på mange områder og plattformer. I september 2009 etablerte Norsk Tipping en selskapsside på Facebook. Hensikten er å være til stede på en arena hvor det er tilrettelagt for dialog mellom og med kundene. Sosiale medier er en ny og annerledes kommunikasjonsplattform, og Norsk Tippings tilstedeværelse i disse mediene videreutvikles kontinuerlig.

Tippetorget

www.tippetorget.no er Norsk Tippings ekstranett mot kommisjonærledet. På disse nettsidene kan våre kommisjonærer få oppdatert informasjon om hva som skjer av kampanjer og kjedeaktiviteter, samt hente ut oppdaterte omsetningstall om sin virksomhet. På Tippetorget kan man også gjennomføre ulike e-læringskurs knyttet til Norsk Tippings produkter og tjenester.

I april 2009 ble Tippetorget fullansert til alle kommisjonærer. Per 31.12.2009 hadde ca 2500 brukere vært inne på siden. Målsettingen for 2009 var 2300 brukere.

I 2010 skal Tippetorget også lanseres på kjede- og paraplykjedenivå samt hos frittstående lokalinnehavere av Multix-spillterminaler. Målsettingen for 2010 er å få 2000 nye brukere inn på siden.

I dialog med kundene

Kundeservice består av 37 kundebehandlere som mottok over 349 000 henvendelser i 2009. Dette er en økning på 17 prosent fra 2008, og skyldes i stor grad innføring av obligatorisk registrert spill, Grasrotandelen og utrulling av spillterminaler. I tillegg gjennomførte kundebehandlerne i overkant av 40 000 utgående samtaler til kommisjonærene for blant annet å følge opp salgsmål. Dette er også en økning på nesten 13 prosent fra 2008.

Ca halvparten av henvendelsene til Kundeservice kommer fra kommisjonærene. Gjennomsnittlig responstid, det vil si tiden det tar å få kontakt, lå i 2009 på 21 sekunder (i 2008 på 20 sekunder). Gjennomsnittlig samtaletid på henvendelser fra kommisjonærene lå på 1,57

240 000 NYE KUNDER I 2009

Norsk Tipping fikk 240 000 nye kunder i 2009. Tallet omfatter kunder som ikke har vært registrert tidligere og utgåtte kunder som kommer tilbake innen 42 måneder etter forrige spillerkort ble registrert. Det er et snitt på 4 500 kunder hver uke. Totalt har Norsk Tipping 1 920 881 kunder.

Det kom flest nye kunder i forbindelse med de store premiepottene på Viking Lotto og Lotto, og ved innføringen av obligatorisk registrert spill fra 23. februar.

ØKNING I SPILLERGRUNNLAGET

Spillergrunnet angir antall kunder i kundebasen som har spilt en eller flere ganger de siste 13 ukene. Utviklingen har vært positiv. Våren 2009 var spillergrunnet 73 prosent, og ved årsskiftet 80 prosent. Økningen skyldes vesentlig store potter i Viking Lotto og Lotto, samt innføring av obligatorisk registrert spill. Målet for 2010 er et spillergrunnet på 80 prosent.

minutter (i 2008 på 1,51 minutter). 91,4 prosent av henvendelsene ble løst i den første henvendelsen (samme som i 2008).

Kundeservice på topp

De gode tallene er oppnådd gjennom et målrettet arbeid gjennom flere år med kompetansebygging. Tallene forklarer hvorfor Norsk Tippings kunder og kommisjonærer er svært fornøyd med servicen. Servicen måles i «Opplevd kundetilfredshet», en måling der kunder og kommisjonærer blir stilt en rekke spørsmål etter at de har vært i kontakt med Kundeservice. Kundene og kommisjonærene gir karakterer på en rekke problemstillinger. Maksimum score er 100. Et resultat på mellom 60 og 70 betegnes som «likegyldig». Mellom 70 og 80 er «Bra» og over 80 er «Svært bra».

I 2009 var snittet for «Opplevd kundeservice» på 85 (2008: 83,5) og det er godt over selskapets målsetting på 80. Resultatet er ifølge BI Norsk Kundebarometer meget sterkt.

OPPLEVD KUNDESERVICE

	Kommisjonærer	Kunder	Totalt
Opplevd Kundeservice (OKS) *	85	85	85
Servicegrad tlf (% besvart innen 20 sek.)	72,9	68,8	71,1
Snitt ventetid	20 sek.	23 sek.	21 sek.
Snitt samtaletid	1 min. 57 sek.	2 min. 50 sek.	2 min. 19 sek.
Servicegrad e-post (% besvart innen 2 t.)			96,4
Snitt ventetid			31 min. 25 sek.
Andel saker løst i 1. kontakt			91,4 %

*[80-100 = meget fornøyd, 70-79 = fornøyd, 60-69 = likegyldig, <60 = misfornøyd].

Må rekruttere de yngre

Norsk Tipping har flest kunder i alderen 50-65 år. Gjennomsnittsalderen er de siste åra blitt stadig høyere. Blant spillergrupper under 50 år har andelen ikke-spillere økt sterkt fra 2005. To faktorer som forklarer dette er mangel på produktutvikling og negativt fokus på pengespill i den offentlige debatten.

Norsk Tipping har jobbet med å finne ut hva som må til for å treffe yngre aldersgrupper. Spørreundersøkelser viser at de fleste av Norsk Tippings spill ikke er attraktive nok for aldersgruppen 20-40 år. En konklusjon er at hvis selskapet skal klare å oppnå målet om å gi fire milliarder kroner til gode formål i 2012, må det satses på å rekruttere yngre spillere.

Økt markedsføring

Norsk Tippings utgifter til markedskommunikasjon økte med ca 14 prosent, fra 178 millioner i 2008 til 204 millioner i 2009. Økningen skyldes dels kommunikasjon av store potter i Viking Lotto og Gull-Lotto, og dels innføring av registrert spill og Grasrotandelen. Norsk Tipping var i 2009 den 6. største annonsøren i Norge.

Til sammenligning økte Norsk Tippings konkurrenter sine utgifter til markedsføring i Norge med 26 prosent (ifølge Nielsen Reklamestatistikk, brutto medieomsetning ekskl. Internett og DM).

Aktivitetene rundt lykketallspottene i Viking Lotto og Gull-Lotto var svært viktig for omsetningen i 2009. Det samme gjelder BilFlax og Lottofestivalen.

To av Norsk Tippings reklamefilmer fikk utmerkelsen Sølvfisk i 2009. For Flax-filmen Solstråle i februar og for Lotto-filmen Telefonen i juli. Disse filmene gikk til finalen i Gullfisken, som er den årlige kåringen av de beste norske reklamefilmene som har gått på TV2. Telefonen var en av tre toppfinalister i konkurransen.

Merknader til markedsføringen

Norsk Tipping legger stor vekt på å følge retningslinjene for markedsføring av statlige, kontrollerte pengespill. Selskapet har også utformet egne retningslinjer for markedsføring. Generelt er det strenge restriksjoner for markedsføring av pengespill. I forbindelse med arbeidet med automatreformen i 2004, ga Kulturdepartementet en instruks som innebærer forbud mot markedsføring av Norsk Tippings automattilbud. I 2009 ble det publisert en annonse som ble sterkt kritisert av interesseorganisasjonene for spilleavhengighetsmiljøene. De oppfattet annonsen som en markedsføring av Multix. Norsk Tipping hevdet at annonsens intensjon var å formidle nyheten om at også Multix-spillene ble knyttet opp mot Grasrotandelen fra juli 2009. Kritikken mot annonsen førte til at den ble stoppet og Norsk Tipping tok selvkritikk for formen annonsen hadde.

Lotteritilsynet har ansvaret for å kontrollere at markedsføring og kommunikasjon utføres i henhold til retningslinjene. Tilsynet skiller mellom «avvik» og «merknad». Avvik er brudd på regelverket. Merknader er forhold som tilsynet mener er uheldig, men ikke brudd på reglene. I rapporten for 2. halvår 2008 registrerte tilsynet to avvik i forbindelse med generell markedsføring av selskapet og annonsekampanje for Grasrotandelen. I begge tilfellene ble det brukt mindreårige i reklame. I retningslinjene heter det at «Det må heller ikke brukes mindreårige i markedsføringen av spill.»

I kommentaren fra Kulturdepartementet til Lotteritilsynets rapport heter det at «den påpekte markedsføringen er ikke knyttet til enkelte spill i selskapets portefølje, og ligger i grenseland for rekkevidden av retningslinjene».

Tilsynet hadde ingen merknader i sin rapport for første halvår 2009. Rapporten for andre halvår vil foreligge våren 2010 og vil bli omtalt i samfunnsrapporten for 2010.

ANTALL REG. KUNDER FØR INNFØRING AV REGISTRERT SPILL 23. FEBRUAR:

1 885 267

ANTALL NYE KUNDER I 2009

239 619

KUNDER SPILT MINST EN GANG

96 %

ANTALL REG. KUNDER PER 31.12.2009

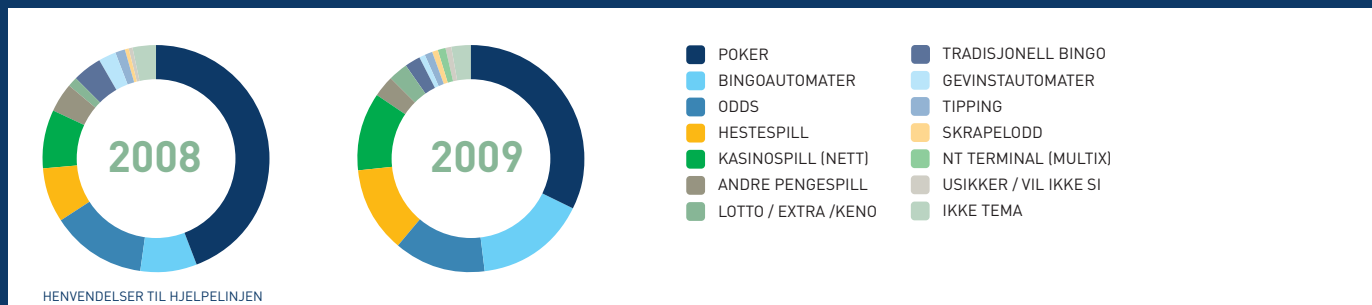
1 920 881

ANDEL SOM FORNYER KUNDEFORHOLDET

87,1 %

SPILLANSVARLIGHET. DET GÅR AN Å VÆRE ANSVARLIG OG ATTRAKTIV PÅ EN GANG. DET ER HOVEDOPPGAVEN FOR NORSK TIPPING.

HOVEDPROBLEMSPILL

LILL-TOVE BERGMO

ARBEIDSGIVER: Student i kontor- og administrasjonsfag
STILLING: Gründer og leder av Pårørende til spilleavhengige (PTS)

Sivilstand: Gift, jente på 9 og gutt på 13

Bor: Lyngen i Troms

Brenner for: PTS selvsagt! Og campinglivet.

SPILLER: Har ikke spillerkort. Men mannen spiller for oss begge.

GRASROTANDEL: Når mannen får realisert planen, skal den knyttes til seniordansen i Lyngen.

NAVN: Lill-Tove Bergmo
AKTUELL MED: Leder av Pårørende til spilleavhengige

- NORSK TIPPING FÅR URETTFERDIG KRITIKK

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport

Som gründer og leder av foreningen Pårørende til spilleavhengige (PTS), hører det noen ganger med til jobben for Lill-Tove Bergmo å gi Norsk Tipping «refs». Det gjør dama fra Lyngen i Troms med nordnorsk tydelighet. Betyr det at hun er tvilende når Norsk Tipping erklærer seg som en ansvarlig spillvirkosomhet?

– Neida, det tror jeg på. Det hender nok at jeg reagerer på reklamene, og jeg er generelt skeptisk til nye spill. Samtidig føler jeg at Norsk Tipping lytter til oss som representerer de som har problemer med spilling. Og jeg er like bekymret som Norsk Tipping selv over at lottospillene dør ut. For hva vil skje dersom de tradisjonelle Norsk Tipping-spillene blir utfaset?

– Ja, hva tror du?

– Det kan bli skummelt. Utenlandske konkurrenter kan ta over. PTS er opptatt av å beholde monolet og et sterkt Norsk Tipping. Det er klare rammer, ryddighet og åpenhet rundt et offentlig spillsselskap, og det er lettere å påvirke. Jeg synes det som har skjedd rundt Riksrevisjonens rapport illustrerer dette.

– Du sier du er skeptisk til nye spill. Norsk Tipping snakker ofte om å fornye spillene og «kanalisere» spillere til sine tilbud. Hva synes PTS om Norsk Tippings ønske om å tiltrekke seg nye, unge spillere?

– Jeg skal innrømme at det har tatt litt tid for meg å innse at dette er nødvendig. Vi må innse at folk, ikke minst ungdom, vil fortsette å spille, uansett hva som skjer med monolet. Den digitale utviklingen vil fortsette, og derfor er det viktig at Norsk Tipping klarer å gjøre seg attraktiv for nye generasjoner spillere. Men jeg skjønner at balansegangen mellom å være attraktiv og ansvarlig er vanskelig. Det er ikke bra at gjennomsnittsalderen på Norsk Tippings spillere blir for høy. Da må dere utvikle nye spill og det er ikke sikkert disse blir så bra. Samtidig må det utvikles nye spill som gjør at unge spillere

lokkes vekk fra Internett. Nei, det er ikke enkelt, men jeg tror på Norsk Tippings erklæringer om at ansvarlighet skal ligge i bunnen.

– Når du møter folk og andre pårørende til problemspillere – får du forståelse for det du sier her?

– Slettes ikke alltid. Mange er veldig skeptiske og negative til alt som har med pengespill å gjøre. Og mange tror at Norsk Tipping har ansvar for alle spill som er på markedet og dermed alle problemene som følger med. Derfor får nok Norsk Tipping mye urettferdig kritikk. Jeg prøver å formidle at Norsk Tipping er den eneste spillaktøren som lytter til en forening som vår, og at vi står overfor valget mellom å støtte det vi har, eller slippe til konkurrenter som ikke holder ansvarligheten så høyt, og som ikke vil lytte til oss.

ANSVARLIG SPILLVIRKSOMHET

Som enerettshaver forplikter Norsk Tipping seg til å ta hensyn som kommersielle utenlandske pengespilltilbydere ikke blir stilt overfor. Derfor bygger Norsk Tippings samfunnsoppdrag på tre søyler; ansvarlige spill, attraktive spill og overskudd til gode formål.

For noen kan det kanskje høres ut som en motsetning å være ansvarlig og attraktiv på samme tid, og at resultatet fra virksomheten skal gi et størst mulig overskudd, til kultur, idrett og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. For Norsk Tipping er det en forutsetning at ansvarlig spillvirksomhet alltid skal være fundamentet for hele vår virksomhet, i utviklingen av våre produkter, tjenester og kommunikasjons tiltak.

Norsk Tippings arbeid med ansvarlighet bygger på nasjonal og internasjonal forskning og kunnskap, i tillegg til den kunnskapen selskapet sitter med internt basert på et stort og detaljert datagrunnlag. I utviklingen av ansvarlighetsverktøy på de nye spillterminalene rådførte selskapet seg med et par av de fremste ekspertene på problemer relatert til pengespill, professorene Mark Griffiths og Richard Wood fra Nottingham Trent University i England. I tillegg brukte selskapet Spelinstituttet i Sverige, som har spesialisert seg på rådgivning innen spillansvarlighet for statlig regulerte spill selskaper. Norsk Tippings ansvarlighetspolicy er med på å definere rammene for hvordan selskapet oppfyller kravene til ansvarlig spill. Gjennom denne policyen bidrar Norsk Tipping til å utvikle spillmarkedet i en sosialpolitisk forsvarlig retning, i tråd med samfunnets forventninger om hvordan pengespill skal reguleres i det norske markedet.

Tar ansvar i alle ledd

19. mai ble Norsk Tippings ansvarlighetspolicy vedtatt av selskapets styre. Policyen er utarbeidet med bakgrunn i blant annet europeiske og internasjonale rammeverk (EL og WLA) for ansvarlig spillvirksomhet, og omfatter Norsk Tippings produkter, tjenester og kommunikasjon i alle ledd – fra utvikling til implementering. En rekke tiltak er allerede satt i gang, som for eksempel grenser og atferdsverktøy på de nye spillterminalene. Innføring av 18 års aldersgrense, grenser for omsetning, personlige grenser og atferdsverktøy på øvrige spill gjennomføres i løpet av 2010. Målsettingen om å etablere måltall for spillansvarlighet er ikke realisert i 2009.

Spillerne tar kontroll

Et av tiltakene i ansvarlighetspolicyen er å gi spillerne verktøy som gir

oversikt og kontroll, slik at de opprettholder et sunt forhold til spill. Ekspertene på spilleavhengighet anbefaler at spillerne selv må ta ansvar gjennom å sette grenser for hvor mye tid og penger de ønsker å bruke på spillingen sin. Spillerne vil også få tilbud om et analyseverktøy som gir god innsikt i egne spillevaner. Hvis spilleren over tid utvikler en uheldig spillatferd, vil spilleren få tilbakemelding på dette og råd om hvordan man kan søke hjelp.

ANSVARLIGHETSPOLICYENS GRUNNPRINSIPPER

Norsk Tipping skal drive en trygg og sikker spillforvaltning

Norsk Tipping skal identifisere risikoelementer ved selskapets spill, tjenester og distribusjonsformer, og anvende korrigerende tiltak for å skape et ansvarlig spilltilbud

Norsk Tipping skal legge til rette for at spillerne kan ta kontroll over egen spilleaktivitet og ha en sunn spilleatferd

Norsk Tippings markedsføring av spillprodukter skal ikke være villedende eller oppfordre til spill over evne

Norsk Tippings kommunikasjon med omgivelsene skal være åpen og basert på fakta om virksomheten

Norsk Tipping skal gi ansatte og kommisjonærer opplæring i ansvarlig spillvirksomhet

Norsk Tipping skal ha kompetanse om negative sider ved pengespill og kunnskap om hvordan man kan forebygge disse

Policyen er gjengitt i fullversjon på www.norsk-tipping.no/selskapet

UTVIKLINGEN 2007, 2008 OG 2009 - HOVEDPROBLEMSPILL

	Antall samtaler		
	2007	2008	2009
Poker	196	217	164
Bingoautomater 2)	43	40	80
Odds	48	66	66
Hestespill	32	39	61
Kasinospill (nett)	21	40	56
Andre pengespill	22	21	16
Lotto / Extra 1)	6	4	13
Bingo	8	21	12
Tipping	15	7	5
Skrapelodd	5	3	5
NT terminal (Multix)			5
Keno	5	2	
Gevinstautomater	267	12	4
Usikker / Vil ikke si	2	2	4
Spill uten penger	15	18	9
Ikke tema	12	16	14
Andre kortspill	2		
Total	699	508	514

¹⁾ I tallet på samtaler for 2009 er også Keno inkludert

²⁾ Bingoautomater registrert særskilt fra 1. juli 2006

Kilde: Hjelpelinjen for spilleavhengige, samtalestatistikk

Kunnskap og dialog viktig

Norsk Tipping arbeider med spillansvarlighet, både strategisk og operasjonelt, bygger på kunnskap selskapet kontinuerlig tilegner seg, både gjennom forskning og undersøkelser, god og åpen dialog med relevante organisasjoner og miljøer, og deltakelse på møter og konferanser som omhandler temaet.

Kunnskap: Hvert år gjennomføres det mange undersøkelser og forskningsprosjekter innen feltet spillansvarlighet, både nasjonalt og internasjonalt. I noen tilfeller bidrar Norsk Tipping med økonomisk støtte og fakta. Kunnskap fra slike prosjekter er viktig input i selskapets arbeid med spillansvarlighet.

I 2010 vil Norsk Tipping finansiere en ny befolkningsundersøkelse om spillevaner. Den ble sist gjennomført i 2008 av Synovate med Østnorsk kompetansesenter som faglig ressurs. Undersøkelsen viste at 1,3 prosent av befolkningen hadde et spilleproblem, mot 1,7 prosent i 2007 og 1,9 prosent i 2005. Dette viser at andelen av nordmenn med spilleproblemer er synkende. Hovedårsaken til spilleproblemer har dreiet fra spilleautomater til bingoautomater og spill på Internett.

Åpen dialog: Norsk Tipping er til stede på mange arenaer hvor temaet spillproblematikk omhandles, blant annet er vi med i et diskusjonsforum i regi av Forum for spilleproblemer. Selskapet har jevnlig møter med Lotteritilsynet og Kompetansesenter rus – region øst, og hvert år arrangerer Norsk Tipping fagdager hvor forskere, behandlere og interesseorganisasjoner innen spillproblematikk deltar.

I 2010 vil selskapet etablere et samfunnspanel bestående av representanter fra et bredt samfunnslag. Panelet skal møtes hvert halvår og skal være et rådgivende organ for selskapet.

Ledende ansvarlighet

I februar 2009 innførte Norsk Tipping, som det første spillingselskap i verden, 100 prosent registrert spill for alle spill unntatt Flax. Kundene må bruke Spillerkortet for å levere spill i alle kanaler og det er obligatorisk bruk av spillerkort på de nye spillterminalene. Det er mange fordeler ved kortet, som sikker identifisering av spiller, trygg innlevering av spill, alderskontroll, sikkerhet rundt premieoverføring, og muligheter for å lagre personlige grenser for tids- og pengeforbruk ved de nye spillterminalene. Spillerkortet har også en annen merverdi for kunden. Det kan brukes som et sikkert identifiseringskort ved blant annet innlevering av selvangivelse, signering av kredittavtaler og andre sikkerhetstjenester som tilbys av andre selskaper. Innføring av obligatorisk registrert spill er et godt eksempel på ansvarlighet i praksis, fordi det minimerer risikoen for misbruk på de nye spillterminalene, samtidig som det trykker spill og transaksjoner for både kunden og Norsk Tipping.

De nye spillterminalene, Multix, er på mange måter et bevis på at det går an å tenke ansvarlighet og attraktivitet på samme tid. Terminalene har fått en rekke spennende spill på plass i løpet av året, og vel 85 000 spillere har prøvd de nye Multix-spillene. Terminalene er strengt regulert, men det ser ut til at kundene aksepterer disse grensene. Det at spillerne selv utfordres til å ta aktive handlinger for

PROBLEMATISKE PENGESPILL I FORHOLD TIL KJØNN

	Poker	Odds	Hest	Tipping	Andre pengespill ¹⁾	Kasino	Lotto/Extra	Keno	Skrapelodd	Bingo	Bingo-automater
Kvinner (N=96)	10 %	3 %	4 %	5 %	8 %	22 %	8 %	4 %	8 %	38 %	50 %
Menn (N=417)	46 %	25 %	22 %	17 %	9 %	20 %	7 %	1 %	2 %	3 %	10 %

ANDEL I ALDERSGRUPPENE DER SPILL ER PROBLEMATISKE

	Poker	Kasino	Keno	Andre pengespill ¹⁾	Skrapelodd	Odds	Bingo	Tipping	Hest	Lotto/Extra	Bingo-automater
18-24	71 %	22 %	0 %	6 %	0 %	19 %	0 %	8 %	0 %	0 %	7 %
25-39	53 %	29 %	3 %	8 %	3 %	20 %	8 %	14 %	14 %	4 %	14 %
40-59	14 %	16 %	0 %	9 %	3 %	25 %	14 %	17 %	32 %	8 %	30 %
60 år og eldre	0 %	0 %	0 %	9 %	0 %	26 %	17 %	30 %	17 %	35 %	35 %

Kilde: Hjelpelinjen

Note 1: Tallgrunnlaget går ut fra førstegangs-samtaler, og resultatene viser de pengespillene som er omtalt ved Hjelpelinjen.

På grunn av få samtaler for enkelte spill når man deler inn i kjønn og aldersgrupper

Norsk Tippings terminaler (totalt 9 samtaler), andre kortspill (totalt 7 samtaler) og gevinstautomater (totalt 6 samtaler)

i kategorien for andre pengespill (opprinnelig 25, inklusiv 5 samtaler om ferdighetsspill).

å begrense uheldig spillatferd, ser ut til å slå positivt ut slik intensjonen var. På månedsbasis var det i 2009 ca én prosent av spillerne som valgte å sette egne grenser som var strengere enn grensene satt av selskapet, og sju prosent påla seg selv spillpauser som varer lenger enn en time.

Negativ trend er snudd

Det er stor forskjell på de gamle automatene og Multix, både i underholdningsverdi og tiltak i forhold til ansvarlighet. Det har vært en økt tilstrømming av kunder etter hvert som de nye terminalene har blitt utplassert, men rapporter fra mange lokalinnhavere bekrefter at storspillerne på de gamle spilleautomatene er mindre til stede og erstattet av mange nye kunder. Dette er et positivt utviklingstrekk sett i lys av de mange som fikk problemer med sitt spill på de gamle automatene. Statistikk fra Hjelpelinjen bekrefter dette. Så langt er det kun registrert noen få tilfeller av innringere som melder at Multix er hovedårsaken til spilleproblemer deres. I Hjelpelinjens statistikk er det ellers liten endring i Norsk Tippings relative andel av problemspillere totalt sett, men det er en liten økning i antall henvendelser vedrørende Multix og lotterispillene. Oddspillene er uendret, mens problemspillere knyttet til Tipping har gått ned (se tabell side 34). Norsk Tipping har bedt Hjelpelinjen om å finne en bedre måte å registrere henvendelser som gjelder selskapets spill, slik at for eksempel ikke «odds-kategorien» inneholder både nettspill fra utenlandske aktører og Norsk Tipping. På den måten får selskapet en bedre innsikt i hvilke spill som skaper problemer.

Innføringen av et strengt kontrollert regime rundt automatmarkedet, som tidligere var et marked ute av kontroll, viser at det faktisk er mulig å snu en negativ trend. Spillselskaper og fagmiljøer rundt omkring i verden følger med stor spenning med på det som skjer i

HOVEDPROBLEMSPILL NÅR DET ER SPILT PÅ EN ELEKTRONISK PLATTFORM

Antall henvendelser til Hjelpelinjen	Total
Poker	158
Kasinospill	54
Odds /Tipping	47
Hestespill	32
Lotto/Extra / Keno	5
Bingo	3
Andre pengespill	11
Ikke oppgitt	2
Spill uten penger	9
Sum	321

Norge, og det er kommet flere henvendelser til selskapet om å få lov til å drive forskning på det som nå skjer. Det vil derfor bli utlyst et forskningsoppdrag knyttet til blant annet spillterminalene i løpet av 2010.

Sikkerhet et viktig fundament

Spillsikkerhet ligger som et fundament for Norsk Tippings virksomhet.

Selskapet gjennomfører obligatoriske kurs for nye kommisjonærer og lokalinnhavere. Kursene setter blant annet fokus på risiko for misligheter. I tillegg avholder selskapet årlig sikkerhetsopplæring for alle medarbeidere.

HJELPELINJEN FOR SPILLEAVHENGIGE

- Åpnet 28. april 2003 som et prøveprosjekt, fra 2005 videreført som permanent ordning
- Organisert som et samarbeid mellom Lotteritilsynet og Sykehuset Innlandet HF Sanderud
- Målsetting:
 - hjelpe mennesker i krise
 - vise til annen hjelp, blant annet behandling
 - samle informasjon om spilleavhengighet
- Betjenes av helsepersonell med spesialopplæring
- Innringene er anonyme
- Gratis fra fasttelefon

Spillsikkerhet i praksis

Arbeidet med spillsikkerhet dreier seg blant annet om å ha god kontroll på de tre forretningskritiske prosessene salg av spill, gjennomføring av spill/trekninger og utbetaling av premier, slik at dette foregår korrekt og i henhold til de regler og retningslinjer som er satt.

Sikkerhetsavdelingen arbeider med en egen løsning for kommisjonærleddet som setter fokus på spillsikkerhetsrutiner hos kommisjonærene. Det gjør selskapet for å redusere risikoen for økonomiske misligheter. Grunnstrukturen er på plass, og innholdet i løsningen skal utarbeides i 1. kvartal 2010.

Risikovurdering

Systematiske vurderinger av risiko knyttet til våre spill og systemer er viktig for å sikre at sikkerhetsnivået er høyt nok. Selskapets systemer er kontinuerlig gjenstand for slike vurderinger.

Overvåkning

Gjennom våre systemer har vi løpende oversikt slik at vi kan avdekke unormal spilleatferd. Dersom vi ser tegn til dette, undersøker vi om det ligger noe ulovlig bak, og rapporterer avvik dersom det er tilfellet.

Årlig sertifisering

En ekstern sertifiserer, de siste årene Det Norske Veritas, reviderer hvert år Norsk Tipping i henhold til ISO 27001 og World Lotteries Association (WLA) Security Control Standard.

Sikkerhetstesting

Alle kanaler og systemer blir jevnlig sikkerhetstestet i forhold til sårbarheter og trusler.

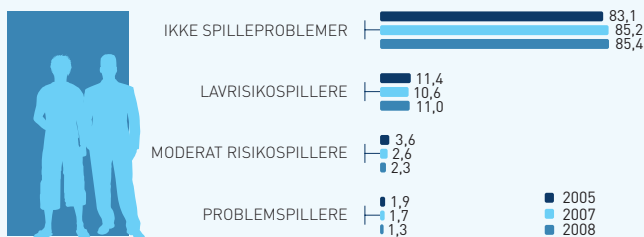
Regelmessig kontakt

Norsk Tipping gjennomfører regelmessige møter med både Buypass og Lotteritilsynet om sikkerhet, avvik, rutiner og retningslinjer. Sikkerhetsavdelingen har i 2009 gjennomført kvartalsvise møter med Buypass om sikkerhet og avvik ved bruk av spillerkort og spillerkonto. Det er også gjennomført kvartalsvise møter med Lotteritilsynet for å samordne endringer i spillene. Det planlagte årlige møtet med kjedene om felles mål og tiltak for spillsikkerhet ble ikke gjennomført. Hovedårsaken er omorganiseringsprosessen, og møtet er planlagt avholdt i løpet av våren 2010.

Positiv effekt av registrert spill

Som første spillsselskap i verden innførte Norsk Tipping 100 prosent registrert spill, med unntak av Flax, 23. februar 2009. Dette ble innført av sikkerhetsmessige årsaker, blant annet for å hindre hvitvasking og for å sikre premieutbetalinger.

Det var knyttet noe spenning til innføringen, blant annet fryktet man spillerflukt og redusert omsetning. Resultatene for året viser imidlertid det motsatte: større kundetilfang enn forventet og ingen økonomiske konsekvenser som kan relateres til innføringen.

BEFOLKNING* ETTER GRAD AV SPILLEPROBLEMER**Ca 25 000**

GANGER HVOR MULTIX-KUNDER BLE STOPPET AV DEN ØVRE MÅNEDSGRENSEN PÅ 2 200 KR

Ca 33 000

GANGER HVOR MULTIX-KUNDER BLE ILAGT OBLIGATORISK SPILLEPAUSE PÅ 10 MINUTTER

Antall irregulære hendelser, for eksempel uautoriserte innskudd eller uttak fra spillerkonto, økte markant i 2009. Totalt ble det registrert 41 hendelser i 2009 om misligheter ved innskudd eller uttak fra spillerkonto. Mest sannsynlig skyldes ikke dette at det er flere hendelser enn før, men kan tilskrives at Norsk Tipping har bedre oversikt og høyere sikkerhet enn tidligere, etter at alt spill ble registrert. I løpet av november ble systemet forbedret slik at denne typen avvik ikke skal kunne skje igjen. I løpet av 2009 økte også antall forsøk på ID-tyveri ved bruk av spillerkort. Totalt ble det registrert 109 tilfeller der det ble foretatt uautorisert endring av PIN-koder med påfølgende tapping av innestående beløp på spillerkonto. Når man tar hensyn til antall spillerkort (ca 2 millioner) og antall autoriserte PIN-kodeendringer (ca 60 000) er avvikene relativt få. Norsk Tipping har likevel valgt å gjennomføre nye tiltak i løpet av første halvdel 2010 for å redusere risikoen ytterligere.

Norsk Tipping følger opp storspillere. Spillerne får et brev fra selskapet, med oversikt over hvor mye de har spilt for og informasjon om mulige uheldige konsekvenser storspill kan ha. I mange tilfeller er en «storspiller» et spillelag. I 2009 økte antall brev til storspillere fra 204 til 333. Innføringen av registrert spill forklarer denne økningen.

Økonomisk rådgivning

For mange som vinner store summer i pengespill, kan det være en utfordring å takle en så stor forandring i hverdagen. Økonomisk veiledning tilbys derfor rutinemessig til alle som vinner to millioner kroner eller mer. Vinnerne tilbys en gratis konsultasjon på inntil fem timer med våre rådgivere. Eventuelle nye konsultasjoner må betales av vinneren selv.

Også de som vinner litt under to millioner, som selv ber om hjelp til å håndtere pengene, kan få tilbud om en gratis veiledningskonsultasjon i enkelte tilfeller.

SPILLEVETTREGLENE

Pengespill er et personlig ansvar og Norsk Tipping anbefaler at alle spillere følger våre spillevettregler:

- 1: Bestem på forhånd hvor mye du har råd til å tape.
- 2: Bestem på forhånd hvor mye tid du kan bruke på pengespill.
- 3: Spill aldri for mer enn du kan fortelle til familie og venner.
- 4: Tro aldri at du kan vinne tilbake det du har tapt.
- 5: Lån aldri penger for å spille.

SELVTEST

Fra oktober og ut året var Norsk Tipping og seks andre spillere i Norden med i en pilot for en ny selvtest for spillere som er interessert i å få oversikt over sin spilleaktivitet. Testen er utviklet av Spelinstituttet i Sverige og ble lansert på Norsk Tippings egen nettside www.spillenett.no 5. oktober.

Testen er utviklet på bakgrunn av et ønske om å fange opp dem som er på vei til å utvikle et spilleproblem, i motsetning til andre tester som finnes som hovedsakelig er tilpasset dem som allerede har et spilleproblem. Kan man fange opp risikable spillevaner tidlig, kan man også arbeide forebyggende og informere spillerne om hva de kan gjøre for å forandre sine spillevaner.

Når spillerne har gjennomført testen, får de individuelle råd basert på sine spillevaner. Blant annet kan man bli rådet til å sette grenser for hvor mye tid eller penger man skal bruke på spillingen sin, eller at man bør ta kontakt med Hjelpelinjen.

Norsk Tipping har kjøpt lisens av Spelinstituttet for å få lov til å benytte seg av testen videre.

2009

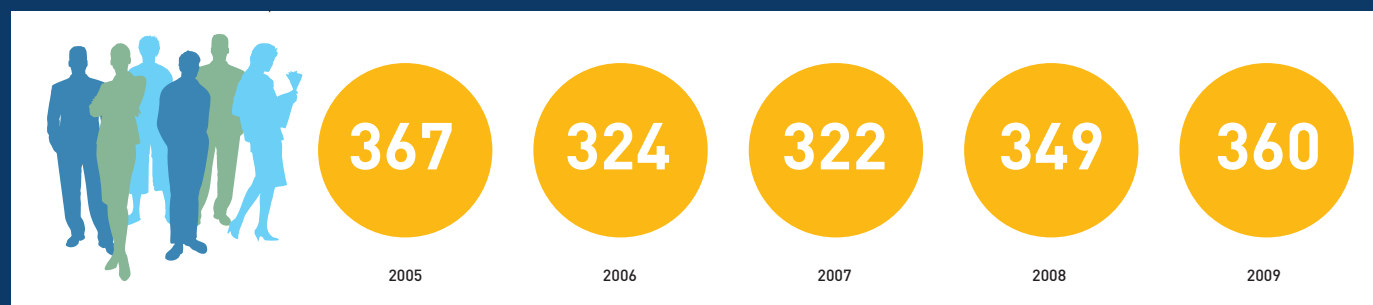

333 ANTALL REGISTRERTE
STORSPILLERE I 2009

204 ANTALL REGISTRERTE
STORSPILLERE I 2008

ENGASJEMENT. MED ENGASJERTE MED-
ARBEIDERE OG TILFREDSE SPILLERE HAR
NORSK TIPPING SOM AMBISJON Å FORDELE
FIRE MILLIARDER TIL GODE FORMÅL I 2012.

ANTALL FAST ANSATTE

ERIK JOHANNESSEN

ARBEIDSGIVER: Norsk Tipping
STILLING: Innkjøpsrådgiver

Sivilstand: Gift, datter på 12 og sønn på 17.

Bor: På Lillehammer

Interesser: Sykkel, alpint og langrenn. Har tidligere vært aktiv innen brettseiling, fotball og alpint. Følge opp barna mine innenfor deres interesser. Være sammen med gode venner. Gjerne sportslige aktiviteter.

Brenner for: Jeg er svært opptatt av å få avdelinger og fagpersoner til å jobbe sammen om å nå et felles mål.

SPILLER: LOTTO OG ODDSEN
GRASROTANDEL: KRINGSJÅ SKOLEMUSIKK

NAVN: Erik Johannesen
AKTUELL MED: Innkjøpsrådgiver med fokus på mest mulig tilbake

- TUSENLAPPER BLIR FOTBALL-BINGER

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport

Norsk Tippings medarbeidere engasjerer seg for at idrett, kultur og samfunnsnyttige og humanitære skal få mest mulig av spilloverskuddet. Erik Johannesen er en av dem. I 2009 har han vært med på å reforhandle store innkjøpskontrakter slik at Norsk Tipping har spart mange titalls millioner kroner.

Det er nye tider for flere enn Norsk Tipping. Fokus på kostnader og finanskrise er viktige elementer når kontrakter inngås med leverandører og når man reforhandler avtaler.

250 millioner spart på tre år

Innsatsen er ikke ny for selskapet. «Program 150» ble satt i gang i 2005, med mål om at Norsk Tipping skulle spare 150 millioner kroner over en periode på tre år. Resultatet ble ca 250 millioner! Et av punktene i dette programmet var nettopp reforhandling av eksisterende kontrakter. Erik Johannesen, innkjøpsrådgiver på IKT, vet hva som fører til gode avtaler både for leverandører og for Norsk Tipping som kunde.

– Jeg er opptatt av et godt samarbeidsklima og at avtaler skal inngås i full åpenhet og med ærlige hensikter. Vi trenger en god dialog med leverandørene. Avtaler skal skje i et skjæringspunkt der leverandørene tjener penger på oss, og der vi får riktig produkt til riktig pris. Slik har Norsk Tipping alltid jobbet, men det er noen nye tegn i tiden som gir oss et sterkere forhandlingskort enn tidligere, sier Erik.

– Hva er nytt?

– Det er flere store tunge produsenter som kriger om markedsandeler. Norsk Tipping er en god og solid referansekunde. I tillegg er leverandørbransjen blitt mer profesjonell. Leverandørene er ikke lenger bare ute etter å selge så mye og så kostbart som mulig, men de opererer også som verdifulle rådgivere.

Erik har gjennom mange år vært leder for salgsheter i leverandørmarkedet og har erfaring med å sitte på den andre

siden av forhandlingsbordet. Det er viktig å kjenne til de forskjellige salgs- og kjøpsituasjoner som kan oppstå.

– Viktig å spille på lag

– Jeg vet at det er viktig å spille på lag, og ikke minst er det viktig å ha antenner for relasjonsbygging. Vi er alltid en tverrfaglig gruppe som inngår avtale. Gruppen består av fagpersoner og ressurser fra flere avdelinger på huset. Vi sikrer oss at de beste avtalene blir inngått ved at flere får være med på å melde inn behov, og ved at alle interesser blir ivarettatt. Mitt inntrykk er at engasjementet blant mine kolleger er stort med tanke på at vi sammen skal gi så mye som mulig av overskuddet til gode formål. Det vi klarer å spare av tusenlapper vil automatisk bli noen flere fotballbinger, sier Erik. Han kan fortelle at i 2009 har Norsk Tipping grovt regnet spart om lag 10 millioner kroner bare på å reforhandle noen store IKT-kontrakter.

– Som å komme til OL

– Når jeg i jobbsammenheng klarer å få avdelinger og fagpersoner til å jobbe sammen om å nå et felles mål, som fører til en vinn-vinn-situasjon for både leverandør og oss, er det som å komme til OL!

– Vi medarbeidere må bare fortsette å ha fokus på kostnadseffektivisering. Det sikrer et størst mulig overskudd til kultur, idrett og samfunnsnyttige organisasjoner, sier Erik Johannesen.

ET TYDELIG ENGASJEMENT

Medarbeiderne er Norsk Tippings viktigste ressurs, og gjennom interne prosesser i 2009 var alle ansatte med å stake ut kursen for framtida.

Omorganiseringen ble markert med ei intern motivasjonsuke for alle ansatte i september, med eksterne foredragsholdere, debattanter, interne arbeidsgrupper, åpne diskusjonsarenaer, allmøter og mindre workshops. Oppslutningen blant de ansatte var stor. Noe av det som kom fram var ønsker om større takhøyde og mer åpenhet. Dette ble tatt med i det videre arbeidet med ny verdiplattform og nye lederprinsipper. På grunn av omorganiseringsprosessen ble en planlagt medarbeiderundersøkelse utsatt til 2010.

Selskapets viktigste policydokumenter har vært til revidering etter en fastlagt plan. De fleste revideres årlig, noen noe sjeldnere. I 2009 er det vedtatt en ny policy for ansattes deltakelse i selskapets spill, samt en ny retningslinje for testspill/prøvespill. I selskapets etiske retningslinjer er det tatt inn et punkt om at ansatte skal utvise akt-somhet ved tilstedeværelse på ulike nettsted, av hensyn til selskapet og kolleger.

Mangfoldsrapportering

Norsk Tipping utga sin første mangfoldsrapport i 2009.

Norsk Tipping har fem ansatte med innvandrerbakgrunn. Ingen av dem har lederfunksjon. Det ble ikke ansatt noen med innvandrerbakgrunn i 2009.

Norsk Tipping har to ansatte med nedsatt funksjonsevne. Selskapet er tilknyttet avtalen om et Inkluderende Arbeidsliv (IA).

Kvinneandelen i Norsk Tipping har sunket fra 41 til 40 prosent i 2009. Blant toppledere har kvinneandelen økt fra 17 til 25 prosent, og blant mellomledere og tyngre fagspesialister fra 21 til 23 prosent. Blant gruppeledere og fagspesialister har kvinneandelen sunket fra 32 til 30 prosent, mens den har økt fra 59 til 60 prosent blant medarbeidere. Det er ikke rapportert om diskrimineringsaker i 2009.

Mangfoldsrapporten presenterer tiltak for å øke bredden i rekrutteringen slik at underrepresenterte grupper, som f.eks. mennesker med nedsatt funksjonsevne eller ulik etnisk opprinnelse, spesielt oppfordres til å søke jobb i selskapet.

I 2008 var eksternt turnover i prosent av ansatte 4,58, mens den i 2009 var 1,7 prosent.

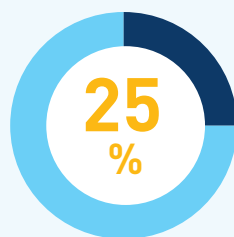
Flere kvinner enn menn har fått nye stillinger internt i 2009. Det er en positiv utvikling fordi det i 2007 og 2008 i betydelig større grad var menn som gikk over i nye stillinger internt.

KJØNNSFORDELING

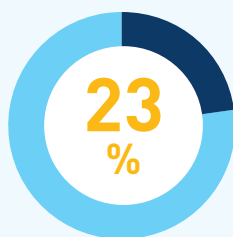
KVINNEANDEL BLANT ANSATTE I NORSK TIPPING FORDELT PÅ STILLINGSNIVÅ

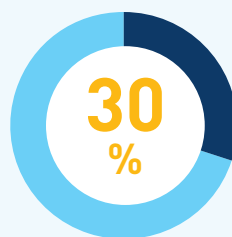
NORSK TIPPING
TOTALT

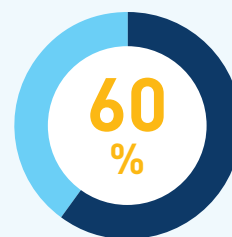
TOPPLEDERE

MELLOMLEDERE OG
TYNGRE FAGSPESIALISTER

GRUPPELEDERE OG
FAGSPESIALISTER

MEDARBEIDERE

EKSTERN OG INTERN TURNOVER FORDELT MELLOM KJØNN OG ALDERSGRUPPER

Alder	Ekstern turnover			Intern turnover		
	% av kvinner	% av menn	% pr aldersgruppe	% av kvinner	% av menn	% pr aldersgruppe
20-29	11,11	0,00	6,25	0,00	14,29	6,25
30-39	3,03	1,47	1,98	3,03	2,94	3,96
40-49	0,00	3,23	1,41	6,12	2,15	3,52
50-59	0,00	0,00	0,00	2,70	0,00	1,35
60 -	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
% av kjønn	1,38	1,86		3,45	2,79	
% av ansatte	1,67			2,78		

Antall ansatte

Ved utgangen av 2009 var det 360 ansatte i Norsk Tipping. Vikarer, traineer og andre midlertidig ansatte inngår ikke i statistikken.

	Per 1.1. 2009	Per 31.12.2009
Fast ansatte	351	360
Totalt antall årsverk (vikarer inkludert)	359	358

Gjennom året er det benyttet 362 årsverk.

Selskapet praktiserer likebehandling av fulltidsansatte, deltidsansatte og vikarer som er ansatt i selskapet.

Andel ansatte underlagt kollektive avtaler

Selskapet er bundet av tariffavtaler med LO-Stat/NTL og SAN/NITO. 52 prosent av de ansatte i selskapet er fagorganisert.

Andel av ansatte som deltar i formaliserte HMS-komiteer

Arbeidsmiljøutvalget har seks medlemmer i tillegg til frisklivskonsulenten, tre medlemmer fra arbeidsgiversiden og tre fra arbeidstakersiden.

AKAN-utvalget består av fire personer, to representanter fra arbeidsgiversiden og to fra arbeidstakersiden.

Fortsatt lavt sykefravær

Sykefravær per kvartal (i prosent)

1. kvartal	3,7
2. kvartal	3,7
3. kvartal	4,3
4. kvartal	5,5
Totalt hele året	4,4

Et av målene for 2009 var å holde sykefraværet på samme nivå som i 2008, da det var på 4,2 prosent. Når ikke det lykkes, skyldes det økningen på høsten, noe som sannsynligvis skyldes svineinfluensaen.

Tallene viser at Norsk Tipping holder trenden med et vesentlig lavere sykefravær enn landsgjennomsnittet.

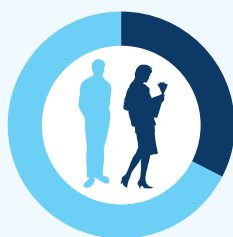
Det er rapportert om tre tilfeller av skader i arbeidstiden i løpet av 2009. De førte til 51 tapte arbeidsdager. Det dreide seg om tre tilfeller av fall-uhell, og hoveddelen av fraværet skyldtes det ene uhellet.

Det er ikke registrert noen tapte arbeidsdager på grunn av yrkesmessige sykdommer.

KJØNNSFORDELING - FORDELT PÅ ALDER

20-29 ÅR

30-39 ÅR

40-49 ÅR

50-59 ÅR

60-69 ÅR

2001-2009: KVINNERS LØNN I % AV MENNS LØNN PER STILLINGSKATEGORI (BASERT PÅ GJENNOMSNITTLØNN)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Toppledere	98 %	94 %	93 %	96 %	95 %	99 %	99 %	98 %	93 %
Mellomledere og tyngre fagspesialister	87 %	92 %	96 %	95 %	97 %	98 %	98 %	98 %	91 %
Gruppeledere og fagspesialister	88 %	86 %	91 %	92 %	92 %	94 %	96 %	97 %	96 %
Medarbeidere	85 %	79 %	82 %	88 %	88 %	89 %	96 %	91 %	92 %

Definisjoner:

- Toppledere: Selskapets ledergruppe unntatt adm. dir.
- Mellomledere: Rapporterer til medlem av ledergruppe og enkelte tyngre fagspesialiststillinger
- Gruppeledere: Rapporterer til mellomleder og fagspesialister

HEL- OG DELTIDSARBEID

Kjønn	Antall	Heltid		Deltid		Midlertidig deltid		Total
		Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Kvinner	125	5	86 %	3	3 %	15	10 %	145
Menn	212	0	99 %	0	0 %	3	1 %	215
Total	336	5	94 %	3	1 %	18	5 %	360

Tabellen viser heltidsarbeid, deltidsarbeid (deltidsstillinger) og midlertidig deltid, dvs. redusert arbeidstid etter initiativ fra arbeidstaker, fordelt på kjønn.

Opplæring

Norsk Tipping har i 2009 gjennomført kurs i praktisk personalledelse. Gjennom programmet får ledere opplæring i policyer og kjerneverdier, avtaleverk, rekruttering, inkluderende arbeidsliv, lovverk, sikkerhet, økonomi, konflikthåndtering og utviklingsamtaler. Lederutviklingsprogrammet ble videreført etter planen, med fokus på bedriftskultur og utvikling av ny verdiplattform og nye lederprinsipper. Det har også vært gjennomført avdelingsvise teamprosesser.

Andre opplæringstiltak som har vært gjennomført blant alle ansatte:

- Opplæring i ny Windowsplattform
- Norsk Tippings samfunnsoppdrag
- «Lokal» opplæring i ulike verktøy, systemer og prosesser
- Individuell deltagelse på kurs og etter- og videreutdanning
- Kundeservice bruker 17 dager per år på opplæring av kundebehandlerne.
- Brannøvelser gjennomføres årlig
- Førstehjelpskurs arrangeres årlig
- Opplæring i internkontrollhåndbok
- Opplæring i retningslinjer for vold og trusler på arbeidsplassen
- Introduksjonskurs for nyansatte
- Fokusgruppe – livsstil. Opplegg i regi av frisklivskonsulent med fokus på helse, kosthold og livsstil. Deltakere er ansatte med ulike helseutfordringer.

Selskapet registrerer ikke timer benyttet til opplæring.

Opplæring i spillansvarlighet

Alle ansatte gjennomgår opplæring i selskapets etiske retningslinjer i introduksjonsprogrammet som gjennomføres samme måned som

de starter sitt arbeidsforhold. I tillegg gjennomføres avdelingsvise og enhetsvise opplæringstiltak.

I desember 2008 ble Norsk Tippings e-læringsprogram i spillansvarlighet lansert i organisasjonen. Målet er at alle ansatte skal gjennomføre programmet. Ved utgangen av 2009 hadde 92 prosent av de ansatte gjennomført.

Selskapet fortsetter arbeidet for å få resten av de ansatte igjennom programmet. Dette skjer blant annet ved at alle nyansatte, i løpet av introduksjonsprogrammet den første måneden i selskapet, har en times gjennomgang av selskapets arbeid med spillansvarlighet. Etter kurset får de tilsendt informasjon og brukermanual til kurset.

Programmer for utvikling av egenskaper og livslang læring som utvikler ansattes verdi på arbeidsmarkedet

- Personlige utviklingsmål er tema i den årlige utviklingssamtalen. Disse målene utarbeides i samarbeid med nærmeste leder, gjennomføres individuelt og følges opp. Alle ansatte gjennomgår minimum en årlig utviklingssamtale med sin nærmeste leder.
- I 2009 har Norsk Tipping avsluttet felles lederutviklingsprogram for alle mellomledere
- Det er gjennomført teamprosesser i mange avdelinger

Medarbeidere

En årsak til endringen i likelønssituasjonen er at organisasjonsendringer har medført nivåskifte for noen ledere. Nivåskiftet innebærer at noen ledere inngår i annen gruppering i statistikken enn de gjorde tidligere. En annen årsak er at firmabilordningen ble opphevet. Firmabil har vært en del av de avtalefestede betingelsene for ansatte, og avvikling av firmabil er derfor kompensert med økt årslønn. Ved

avviklingen ble lønnskompensasjonen satt høyere enn den tidligere gjeldende firmabilverdien som ble lagt til årslønn ved likelønnsberegninger. Det har vært flest menn som har hatt firmabil.

MILJØ

Arbeid med miljøstrategi

Et mål for 2009 var at Norsk Tipping skulle ferdigstille og forankre selskapets overordnede miljøstrategi. Dette har vi ikke lyktes med. Arbeidet med omorganiseringen har vært en viktig årsak. Selv om arbeidet med overordnet miljøstrategi ikke foreligger, finnes det etiske retningslinjer for leverandører som stiller miljømessige krav, se avsnitt om innkjøp.

Arbeidet med å gjennomføre miljøtiltak i nybygget som er under oppføring, går etter planen. Her følger vi miljøprinsipper utarbeidet i det nasjonale IT-prosjektet Grønn IT. Vi etterlever også det statlige energidirektivet for energiforbruk i bygg. Vi skal satse på miljøvennlig fjernvarmeanlegg i nybygget, og overskuddsvarme fra datahallene i nybygget vil bli utnyttet.

Strømforbruk

Gjennom målbevisst satsing har Norsk Tipping redusert strømforbruket for tredje år på rad, til tross for at antall ansatte er økt. I 2009 har vi installert fotoceller i kontorarealer som ikke hadde dette tidligere. Installering av frekvensstyrte viftemotorer i ventilasjonsanlegget har også redusert strømforbruket.

Strøm er hovedenergikilden på Norsk Tipping. Vi har mulighet for å fyre med olje, men det er ikke benyttet olje i 2009.

Strømforbruk	Totalforbruk strøm
2006	5325 mw
2007	4755 mw
2008	4528 mw
2009	4514 mw

Kuponger, oddsprogram og kommisjonærmateriell

Norsk Tipping påvirker miljøet gjennom produksjon og distribusjon av kuponger, oddsprogram og materiell til kommisjonærene. Vi har til enhver tid fokus på mulige tiltak for reduksjon av trykt materiell.

Norsk Tipping har kontraktsfestet krav om at alle kuponger og oddsprogram skal være trykket på ubleket, resirkulert papir og med giftfri trykksverte. Dette innebærer at produksjonen tilfredsstiller en rekke miljøkrav, og at alle kuponger og oddsprogram blir trykket på svanemerket papir.

Distribusjon av papir

Det har vært en økning i antall oddsprogrammer. Dette skyldes økning i antall kommisjonærer, samt at det var flere utsendelser fordi 2009 inneholdt 53 uker.

Transport

Norsk Tipping har retningslinjer for transport. De inneholder blant annet en anmodning om å benytte seg av offentlige transportmidler når det er mulig, og at det er en av selskapets biler som skal benyttes på tjenestereiser der bil er nødvendig.

Norsk Tipping benytter seg av Posten-Bring. Distribusjonsselskapet har en aktiv og tydelig holdning til miljøvennlig virksomhet.

Avfall

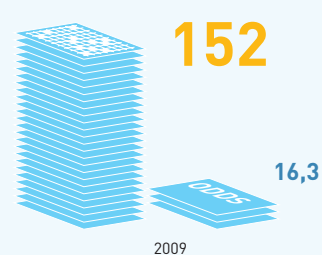
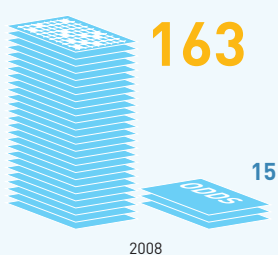
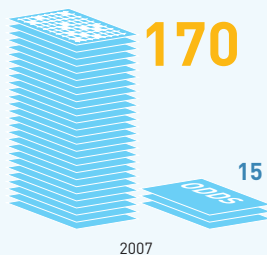
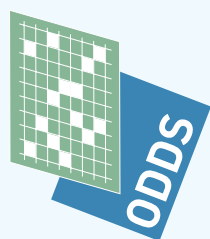
Det har vært en markant økning i treavfall. Dette skyldes vedlikeholdsarbeid. Himlingene i deler av bygningen er skiftet ut.

Vi arbeider kontinuerlig med å kildesortere og tilrettelegge for gjenvinning av vårt avfall. I vårt videre arbeid med organisasjonens overordnede miljøstrategi, blir reduksjon av avfall et viktig område. Norsk Tipping har ikke blitt pålagt sanksjoner eller bøter for manglende etterlevelse av miljøreguleringer.

INNKKJØP

Norsk Tipping kjøper varer og tjenester for over 1,2 milliarder kroner

DISTRIBUERTE KUPONGER OG ODDSPROGRAMMER

AVFALL

Kategori	2007	2008	2009	Endring fra forrige år
Blandet avfall næring	69,5 tonn	56,97 tonn	46,82 tonn	-10,15 tonn
Trevirke	6,5 tonn	6,08 tonn	12,02 tonn	5,94 tonn
Papp og papir	36,0 tonn	56,01 tonn	44,37 tonn	-11,64 tonn
Plastfolie	1,0 tonn	1,02 tonn	1,19 tonn	0,17 tonn
Glass og metall	1,0 tonn	1,75 tonn	1,91 tonn	0,16 tonn
Matavfall			7,27 tonn	7,27 tonn
Elektroavfall			2,5 tonn	2,5 tonn
Sum	114 tonn	121,83 tonn	116,08 tonn	-5,75 tonn

fra over 1000 leverandører årlig, og ønsker å bruke denne posisjonen til å bidra til en mer bærekraftig utvikling.

Norsk Tipping arbeider for å fremme selskapets verdier i leverandørkjeden. I 2009 har selskapet utarbeidet etiske retningslinjer for leverandører. Retningslinjene definerer krav våre leverandører skal oppfylle når det gjelder blant annet arbeidstakerrettigheter, menneskerettigheter, miljø, korrupsjon og bestikkelser og marginalisering. De etiske retningslinjene vil bli vedlagt alle nye kontrakter. Oppfølging av de etiske retningslinjene vil være en del av rutinen for kontraktsoppfølging. I samsvar med regjeringens anbefalinger og ønsker, fortsetter Norsk Tipping arbeidet med å effektivisere anskaffelsesprosessene.

Norsk Tipping ble underlagt regelverket for offentlige anskaffelser i 2005. I 2006 utviklet selskapet en egen innkjøpspolicy som blant annet tar sikte på å spare betydelige beløp.

Riksrevisjonen har registrert flere forbedringer innenfor anskaffelsesområdet i Norsk Tipping i 2009. Flere avtaler er konkurranseutsatt.

Riksrevisjonen har bemerket at Norsk Tippings avtaleportefølje må gjennomgå og det må utarbeides holdbare begrunnelser for forlengelse

av avtaler som ikke er konkurranseutsatt. Generell kvalitetssikring av rutiner og dokumentasjon rundt anskaffelsesprosesser bør forbedres.

INNkjøp i 2009

Kjøp av varer og tjenester (inkl. mva)	1 275 millioner kroner
Antall offentlige utlysninger (Doffin/TED)	36*
Antall leverandører	1 063
Antall inngående fakturaer	8 913

* I tillegg kommer mindre anskaffelser som ikke er utlyst, men der det har vært konkurranse.

Ytterligere forbedringer

Arbeidet med å utarbeide rutiner for kommersiell og faglig kontraktsoppfølging er påbegynt og drøftet internt. Dette skal være ferdig i løpet av våren 2010.

Arbeidet med å utrede elektronisk bestillingsfunksjon er påbegynt og vil fortsette i 2010.

Arbeidet med å innføre elektronisk mottak av fakturaer startet i 2009. Leverandør er valgt og oppstart vil skje i 2010.

Spesielle elektroniske verktøy som skal brukes ved behovsvurdering

HVILKET TOTALINTRYKK HAR DU AV NORSK TIPPING?

GODT

VERKEN GODT ELLER DÅRLIG

DÅRLIG

VET IKKE

og planlegging, er ikke tatt i bruk i 2009, slik planen var. Men disse hensyn har vært behandlet gjennom kost/nytteprosjektet. Sjekklister for behov, særlig for konsulentbehov, vil bli utarbeidet og implementert i løpet av våren 2010. Alle som er involvert i anskaffelser har fått tilbud om opplæring, spesielt om offentlighetslovens bestemmelser om innsyn i offentlige anskaffelser.

NORSK TIPPINGS OMDØMME

På tross av mye negativ oppmerksomhet rundt Riksrevisjonens rapport, ble 2009 et år med svært positiv presseomtale av selskapet. Ikke siden medieovervåkningselskapet Infopaq startet målingene i 2005 er det blitt registrert mer positiv eksponering i løpet av et år. Det gjør at den gjennomsnittlige paq-verdien* er den høyeste selskapet har målt. Det er registrert flere oppslag om spillemidler i 2009 enn til sammen i årene fra 2005 til 2008. Det var en økning på 173 prosent i antall oppslag om spillemidler fra 2008. Samtidig er andelen proaktive oppslag økt fra 33 prosent i 2008 til 52 prosent i 2009. Det mest omtalte temaet er Grasrotandelen som står for 30 prosent av den positive eksponeringen. Grasrotandelen ble omtalt 1975 ganger, og 94 prosent av omtalene var positive. Videre ble det stort fokus rundt den rekordstore premiepotten på 97 millioner kroner i Viking Lotto på våren. Det har også vært mange gode vinnerhistorier, og blant annet «verdalsvinnere», og rekordutbetalingen til et eldre ektepar i Fredrikstad på 37,1 millioner kroner, fikk mye oppmerksomhet.

Omtalen av Riksrevisjonens utvidede revisjon av Norsk Tipping sto for mye av det negative mediefokuset i 2009. To dataproblemer på høsten sørget også for mye negativ omtale i medier, spesielt nettaviser.

Mer positive holdninger til Norsk Tipping

På oppdrag fra Norsk Tipping gjennomfører Synovate årlige undersøkelser av folks holdninger til selskapet. Tabellen viser folks svar på spørsmålet: «Hvilket totalinntrykk har du av Norsk Tipping?».

I toppsjiktet i omdømmeundersøkelse

En annen omdømmeundersøkelse er Synovates årlige profilundersøkelse blant de ca 100 største norske bedriftene i Norge. Undersøkelsen for 2009 viser at Norsk Tipping holdt stand som et av selskapene i landet med best omdømme. Selskapet kom på 9. plass over de best likte bedriftene. Det var samme plassering som året før. 65 prosent av befolkningen hadde et meget godt eller ganske godt inntrykk av Norsk Tipping. Deler av undersøkelsen ble gjort før riksrevisjonsrapporten ble lagt fram.

På området «reklame og informasjon» kom Norsk Tipping på 4. plass. I kategorien «samfunnsansvar og moral» kom Norsk Tipping på 9. plass. Synovate beskriver dette som «flatterende, gitt selskaps virkeområder.»

Populære tv-sendinger

Trekningene på NRK1 holder seg i popularitet. Lotto- og Viking Lotto-trekningene ble fornyet og modernisert i 2009. Lotto på lørdag hadde en gjennomsnittlig seeroppslutning på 692 000. Viking Lotto-trekningene hadde 467 000 seere i snitt og Extra hadde 440 000.

	Papir /eter/nettmedia 2007	Papir /eter/nettmedia 2008	Papir/eter/nettmedia 2009
Antall oppslag	5067	3229	4891
Positive	3116	2275	4187
Negative	1951	954	704
Positive i prosent	61	70	86
Gjennomsnittlig Paq-verdi*	0,24	0,48	0,81

*Paq-verdi er summen av alle positive og negative saker. Verdien regnes ut fra mediets lesertall, størrelse på saken, plassering etc, og hvordan Norsk Tipping framstilles. Høyeste Paq-verdi er + 5 og laveste er - 5.

HOLDNINGER TIL NORSK TIPPING

	2004	2006	2007	Mars 2008	November 2008	Mai 2009
Meget godt	30	22	17	16	22	26
Ganske godt	39	45	41	41	39	46
Verken godt eller dårlig	19	21	25	25	26	20
Litt dårlig inntrykk	4	5	7	9	5	3
Meget dårlig	2	2	4	5	3	2
Vet ikke	6	5	7	4	5	4

Kilde: Synovate «Omgivelsesregnskap i befolkningen», mai 2009. Svar i prosent.

ÅRSBERETNING OG REGNSKAP

STYRETS ÅRSBERETNING 2009

Norsk Tipping er statens spillsekskap, opprettet i tråd med Lov om tipping av 21. juni 1946. Denne loven ble opphevet 1.1.1993, og Norsk Tippings virksomhet reguleres i dag av lov 1992/103 om penge-spill. Selskapets virksomhet består av pengespill og drives fra Hamar. Styrets arbeid i 2009 har prioritert god forretningsmessig drift og en utvikling av organisasjonen, rettet inn mot fornyelse, kundeorientering og positiv omdømmebygging. Styret konstaterer at 2009 ble et meget positivt år med bl. a. rekordomsetning, økte markedsandeler, mange nye kunder, innføring av registrert spill, innføring av Grasrotandelen, en vellykket regulering av automatmarkedet, utarbeidelse av ny ansvarlighetsplattform, samt utrulling av Spill-i-kasse.

Ny ledelse og arbeidet med å få på plass en ny organisasjonsstruktur har også preget året. Samtidig har selskapet vært gjennom en utfordrende tid, preget av Riksrevisjonens rapporter med kritikk av selskapet. Styret har også hatt stor oppmerksomhet om håndteringen av denne saken. Styret mener selskapet er kommet styrket ut av denne prosessen.

I 2009 gikk pengespillomsetningen ned i de fleste land. Men 1,9 millioner nordmenn bidro til tidenes beste omsetning for Norsk Tipping. De tradisjonelle spillene omsatte for 10,9 milliarder kroner og de nye Multix spillterminalene bidro med en omsetning etter gevinster på 156 millioner. 520 000 spillere har gjennom Grasrotandelen bidratt med 211 millioner kroner til små og store lag og foreninger i sitt nærmiljø.

2009 ble også et rekordår for omsetning i de elektroniske kanalene. Det ble omsatt spill for 1, 2 milliarder kroner via Internett og mobil.

Ny verdiplattform

En intern prosess, som ble drevet av egne ansatte, endte høsten 2009 med en ny verdiplattform, som bygger på samfunnsoppdraget. Den hviler på fire søyler:

- Vi er bevisst vårt samfunnsansvar
- Vi er moderne og framtidsrettet i det vi gjør
- Vi er kundeorientert
- Vi fokuserer på stor verdiskapning til glede og nytte for frivillig arbeid

Ny ansvarlighetsplattform

Norsk Tipping vedtok i mai en ny ansvarlighetsplattform, som også sikter mot å understreke selskapets sosialpolitiske rolle. Den skisserer en rekke konkrete tiltak, som f. eks:

- Innføring av 18-års aldersgrense for alt spill
- Øvre grenser for spilleinnsats

- Innføring av atferdsverktøy som innebærer at spillerne kan ta stilling til hvor mye de skal spille for og hvor lenge de skal kunne spille
- Anskaffelse av analyseverktøy som kan fortelle spillerne om de er i ferd med å utvikle spilleavhengighet
- Anskaffelse av analyseverktøy som viser et spillers risikoprofil, og som skal anvendes ved utvikling av nye spill

Arbeidet med tiltakene er satt i gang, og vil være gjennomført i løpet av 2010.

Endret organisering av virksomheten

Norsk Tipping har i 2009 gjennomført en omorganisering for å ha en organisasjonsstruktur som er best mulig rustet for å realisere sitt samfunnsoppdrag og sine strategiske målsettinger. Den nye organisasjonen trådte i kraft 1. september 2009.

Den nye organisasjonen består av åtte avdelinger som har klare funksjonsområder og resultatmål. Flere resultatenheter enn tidligere har ansvar for inntekter og kostnader. Kundene skal settes ytterligere i fokus i den nye organisasjonen. Blant annet viser etableringen av avdelingen Interaktiv et ønske om å øke tilgjengeligheten til spill i elektroniske kanaler. Etter omorganiseringen besto ledergruppa i Norsk Tipping av:

- Torbjørn Almlid, adm. dir.
- Tollef Imsdalen, viseadm. dir. og leder for Strategi, juridisk og eien-dom
- Jan Peder Strømshid, dir. Interaktiv
- Thorbjørn A. Unneberg, dir. Handel og merkevare
- Trond Karlsen, dir. Prosjekt
- Peer Jacob Svenkerud, dir. Kommunikasjon og samfunn
- Per Ove Skomakerstuen, dir. Spillproduksjon
- Gro Sørbo, HR-direktør
- Randi H. Røed, dir. Økonomi/finans

I januar 2010 trakk viseadministrerende Tollef Imsdalen seg fra stillingen etter eget ønske og har gått over i en rolle som rådgiver for administrerende direktør. Bjørn Helge Hoffmann er konstituert i stillingen som avdelingsdirektør for Strategi, juridisk og eiendom inntil ny direktør er rekruttert.

Som følge av ny organisasjonsstruktur og for å styrke lederskapet i sin helhet i Norsk Tipping, har alle ledere i selskapet deltatt i et månedlig lederforum. Lederforumet ble etablert for å forankre viktige prosesser på tvers av hele virksomheten, styrke forståelsen av helhetsbildet, utveksle viktig informasjon og utvikle gode meningsutvekslinger. Lederne i virksomheten har i 2009 aktivt bidratt i utviklingen av nye ledelsesprinsipper, og har sammen med øvrig organisasjon utviklet ny verdiplattform.

Endret styresammensetning

I juni gikk Knut Brofoss og Helle Stine Næss (ansattrepresentant) ut av styret. De ble erstattet av Paal Fure og Eli Skjæret. Nye vararepresentanter er Dag Westby og Line M. Rustad.

Styreleder Sigbjørn Johnsen trådte ut av styret 20. oktober, da han ble utnevnt til finansminister. Som ny styreleder ble Lars Sponheim utnevnt 24. november.

Det er avholdt 11 styremøter i 2009.

Strategiske prioriteringer

Selskapets strategiplan for 2010-2012 formulerer en ambisjon om at: «Norsk Tipping skal, gjennom et ansvarlig og attraktivt spilltilbud, skape 4 milliarder kroner til gode formål fra minst 2 millioner spillere i 2012.»

Ambisjonen viser at selskapet har en strategi for vekst, selv om ikke målet om fire milliarder til overskuddsmottakerne vil bli nådd så tidlig som uttrykt i tidligere planer. De strategiske hovedområdene i planen er:

- **Omdømmebygging:** Sikre og vedlikeholde positive holdninger til Norsk Tippings rolle
- **Ansvarlig spillvirksomhet:** Norsk Tipping skal skape tillit hos sine ulike interessenter
- **Kunde- og tjenesteutvikling:** Øke spillergrunnet gjennom å rekruttere nye spillere, samt styrke lojalitet og spillfrekvens
- **Produkt- og kategoriutvikling:** Selskapet skal øke sin brutto markedsandel fra 44 prosent i 2008 til 60 prosent i 2012
- **Arena og salg:** Modernisering av distribusjonsstrukturen og tydelig konsept- og kanaldifferensiering
- **Ledelse, kultur og kompetanse:** Norsk Tipping skal tiltrekke seg dyktige medarbeidere og stimulere til gode prestasjoner
- **Gjennomføringsevne**
- **Virksomhetsstyring**

Selskapet har som mål å øke brutto omsetning med 1,6 milliarder kroner til 14,15 milliarder kroner i 2010, og resultatet med 65 millioner kroner til 3,3 milliarder kroner, inkludert Grasrotandelen.

Viktige tiltak for å nå målene er:

- Videreutvikle Spill-i-kasse-konseptet, med en meromsetning på 180 millioner kroner
- Utrulling av ca 1000 nye Multix spillterminaler og utvikling av nye spill
- Fornyelse av IT-infrastruktur for å forbedre spilltilbud og tjenester. Videre satsing på interaktive spill og tjenester
- Distribuere Mutix spillterminaler i bingomarkedet
- Stram kostnadsstyring og effektivisering av virksomheten

De ytre rammevilkårene for å realisere vekstambisjonen er gunstige. Vedtak i EU-retten i 2009 styrker norske myndigheters politikk når det gjelder å regulere pengespill, med enerett til et selskap som bygger sin virksomhet på et ansvarlig og attraktivt spilltilbud. Riktignok har EU-rettens prinsipielle holdning til monopoler ansporet flere internasjonale spillerselskaper til å forsøke å komme inn på de nordiske pengespillmarkedene. Selskapet Ladbrokes har i denne forbindelse saksøkt den norske stat med krav om tilgang til det norske pengespillmarkedet. EFTA-domstolen uttalte i 2007, forut for behandlingen av saken i Oslo tingrett, at EØS-avtalen ikke var til hinder for å gi Norsk Tipping enerett på automatspill. Oslo tingrett frikjente staten i sin dom. Ladbrokes anket denne dommen til Borgarting lagmannsrett. Men like før saken skulle opp til behandling i september 2009, trakk Ladbrokes anken. Dommen i Oslo tingrett ble dermed stående.

Like i forkant av behandlingen i Borgarting lagmannsrett bekreftet EF-domstolen Portugals rett til å innføre restriksjoner i landets spillpolitikk, i den såkalte Liga Portuguesa-dommen. Og i mai 2009 vedtok EU-parlamentet en politisk uttalelse som i prinsippet slutter opp om en restriktiv nasjonal spillpolitikk. Disse hendelsene styrker også Norsk Tippings framtidsoptimisme, i rollen som statens spillpolitiske instrument. Myndighetene har besluttet å forby pengeoverføringer fra norske banker til utenlandske spillerselskaper. Dette vil bidra til økt kanalisering av kunder inn mot Norsk Tippings tilbud. På bakgrunn av dette, og den positive utviklingen for oppslutningen om Norsk Tippings spill i 2009, mener styret at omsetnings- og resultatmålet for 2010 er realistisk. Et av de største risikoelementene i budsjettet er knyttet til at det oppstår forsinkelser i gjennomføringen av kritiske infrastrukturprosjekter. Eventuelle forsinkelser kan medføre økte kostnader og på lengre sikt ha negativ betydning for inntektsiden. En annen stor risiko er utviklingen i antall oppstillingsplasser for spillterminalene. Dersom vi i 2010 får et betydelig mindre antall oppstillingsplasser for spillterminalene enn forutsatt, vil det gjøre det vanskeligere å innfri de økonomiske målsettingene.

I 2009 har det vært arbeidet med å planlegge Euro Jackpot. Dette er et nytt lotteri i samarbeid mellom Viking Lotto-partnerne pluss Tyskland, Italia og Nederland. Ved utgangen av året er det ikke avklart om spillet vil kunne lanseres. Norsk Tipping er klar til å gjennomføre spillet hvis myndighetene ønsker et slikt lotteri.

Fokus på kostnadseffektivitet

I 2009 har selskapet vurdert selskapets kostnadseffektivitet i prosjektet «Kost/nytte». Bakgrunnen for prosjektet var både et initiativ fra Kulturdepartementet og at selskapet selv ønsket å se på kostnadsnivået, med sikte på å drive så kostnadseffektivt som mulig.

Flere arbeidsgrupper gjennomgikk ulike områder, som f. eks. personalkostnader, konsulentbruk og eksterne kjøp, markedsføring, profilering og sponsoring, kanal/distribusjon (Internett) samt eierskap og grensesnitt mot datterselskaper.

Prosjektet ble avsluttet høsten 2009 og gjennomføringen av tiltakene ble overført til de ulike avdelingenes handlingsplaner. Status ved utgangen av året er at de fleste kost/nyttetiltakene er forankret i linjen og i avdelingsvise handlingsplaner, og at det er innarbeidet store kostnadsreduksjoner i budsjettet for 2010. Styret har vedtatt at det skal implementeres et rammeverk for virksomhetsstyring med integrert risikostyring og internkontroll.

Styret følger opp virksomheten gjennom en periodisk virksomhetsrapport fra ledelsen. Denne inneholder selskapets målekort med sentrale måleparametre for blant annet omdømme, spillinntekter, kundeutvikling, kostnader og resultat, samt drift og interne forhold. I tillegg rapporteres status for selskapets viktigste prosjekter og ledelsens risikobilde.

Markedsutviklingen i 2009

I de fleste land gikk omsetningen i pengespillmarkedet ned i 2009. Den viktigste årsaken er trolig uroen i finansmarkedet. I Norge derimot, ser vi svakt stigende omsetningstall i den regulerte delen av markedet. Norsk Tipping økte sine markedsandeler fra 43 prosent i 2008 til 47 prosent i 2009. På grunn av Norsk Tippings økte omsetning, har totalmarkedet en vekst på ca 9 prosent (eller ca 14 prosent hvis man kun teller norske aktører) ifølge beregninger fra Norsk Tippings avdeling for kunde- og markedsinnsikt. Avdelingen beregner markedsutviklingen i 2009 slik:

- Rikstoto har en svak tilbakegang (-2,3 prosent)
- Bingo vokser fremdeles sterkt (+17 prosent). Dette kommer av vekst i elektroniske hovedspill, samt tilvekst på ca 30 haller i 2009.
- Internasjonale nettspill går tilbake (-9 prosent). Dette tilskrives tilbakegang i spillergrunnlag og frekvens for poker, oddsspill og kasino.
- Samme tendens er også observert i Sverige. Ifølge Lotteriinspeksjonen har Svenska Spels poker-rake hatt en samlet tilbakegang på ca 17 prosent siste året.

Tallene for Bingo er diskutert med Lotteritilsynet og tilsvarende de tallene Lotteritilsynet kommer til å oppgi i sin årsrapport.

Kostnader og resultat

Norsk Tippings brutto spillinntekter økte med nesten to milliarder kroner i 2009, til 12,6 milliarder kroner. Den store økningen må ses i sammenheng med at det nye spilltilbudet Multix har en vesentlig

høyere premieutbetalingsprosent enn de tradisjonelle spillene (ca 90 prosent). Men netto spilleinntekter (inntekter etter premiebetaling) viser også at 2009 var et godt år for selskapet.

Årets resultat utgjør 3 024 millioner kroner. Dette er en reduksjon på 270 mill. kr (8,2 %) fra 2008. Resultatet må sees i lys av at Grasrotandelen, som føres over drift, ble innført i 2009. Totalt genererte grasrotmidler i 2009 var 211 mill. kr. I tillegg har utdeling fra investeringsfondet medført lavere renteinntekter for selskapet. Når man tar Grasrotandelen og reduserte renteinntekter med i beregningen, er resultatet for 2009 tidenes beste. Resultatet er på linje med budsjett for 2009.

Kostnadene i selskapet er økt noe i forhold til 2008. Dette skyldes blant annet kostnader knyttet til fornyelse av spillerkort og til etablering og utrulling av de nye spillterminalene. Dette vil også i 2010 medføre kostnader for selskapet. Samarbeidsavtaler, profilering og informasjon har også en økning fra 2008. Det reduserte rentenivået i 2009 sammenlignet med 2008 har også påvirket regnskapet negativt.

Balanse

Ved utgangen av 2009 var Norsk Tippings totalbalanse på 4 962 mill. kr og egenkapitalandelen på 8 prosent. Tilsvarende tall i 2008 var henholdsvis 5 361 mill. kr og 19,5 prosent. Den reduserte egenkapitalen skyldes at det er avsatt midler fra investeringsfondet til utbetaling til overskuddsmottakerne. Den lave egenkapitalandelen må sees i lys av selskapets egenart, som innebærer at aktiviteten gjennom året akkumulerer overskudd til utbetaling påfølgende år. På tidspunktet for utdeling av midler til overskuddsmottakerne er egenkapitalen styrket som følge av aktivitet i det påfølgende året. Det er liten grad av usikkerhet om den framtidige utviklingen på kort sikt knyttet til egenkapital og likviditet. Styret mener derfor at selskapet har en tilfredsstillende egenkapital og finansiell stilling.

Kontantstrøm

Spilleinntektene utgjør selskapets viktigste kontantstrømkilde. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i 2009 utgjorde 3 094 mill. kr. Dette er en reduksjon på 458 mill. kr i forhold til 2008. Vesentlige forskjeller fra 2008 skyldes et lavere resultat (som følge av Grasrotandelen) og endring i kommisjonærfordringer som følge av at oppgjøret følger spilleomgangene og ikke korresponderer fullt ut med kalenderåret. Den negative kontantstrømmen fra investeringsaktiviteter utgjorde 351 millioner kroner. Dette er en økning fra 183 millioner kroner i 2008. Økningen forklares med betydelige investeringer knyttet til nye spillterminaler.

Finansiell risiko

Norsk Tipping har enkelte transaksjoner og mindre beholdninger av utenlandsk valuta og er således i begrenset grad utsatt for finansiell markedsrisiko. Gjennom året har valutasikrede transaksjoner blitt fullført, og selskapet har ikke lenger valutasikring.

Selskapet har kredittrisiko knyttet til oppgjør fra kommisjonærene. Det er ikke realisert vesentlige tap på fordringer mot kommisjonærer i 2009.

Norsk Tipping har en tilfredsstillende likviditetssituasjon.

Styret i Norsk Tipping:

Foran f.v. Silvija Seres, Ingvild Ragna Myhre,

Eli Skjæret og Siv Tørudbakken.

Bak f.v. Lars Sponheim, Paal Fure

og Petter Torgerhagen.

DE ENKELTE SPILLENE

Brutto spilleinntekter for de enkelte spillene viser følgende:

Lotto – 3762 mill. kr – en økning på 165 mill. eller 4,6 prosent.

Resultatet for Lotto er meget tilfredsstillende tatt i betraktning at markedet de siste årene har vist en synkende interesse for de tradisjonelle lotterispillene. Den store premiepotten som bygget seg opp i Viking Lotto i uke 21 hadde en positiv effekt også på øvrige spill. I tillegg fikk vi tilbake kunder som ikke hadde spilt på en stund, og rekruttert nye spillere. Videre bidro en svært vellykket Lottofestival til det gode resultatet.

Viking Lotto – 1738 mill. kr – en økning på 236 mill. eller 15,7 prosent.

Viking Lotto satte omsetningsrekord i 2009. Det svært gode resultatet tilskrives i hovedsak den store veksten i lykketallspotten første halvår, som resulterte i den største premiepotten noensinne i Norge på 97 millioner kroner. Mange nye kunder ble rekruttert i denne perioden.

Fra og med 29.01.09 ble tilskuddet til lykketallspotten (innført i 2004) økt. Dermed vokser lykketallspotten raskere enn før. Det har gjort spillet mer attraktivt.

Joker – 821 mill. kr – en økning på 82 mill. eller 11 prosent.

Joker er et tilleggsspill til Lotto og Viking Lotto og følger omsetningsutviklingen til disse spillene. Det ble derfor også omsetningsrekord for Joker.

Extra – 950 mill. kr – en tilbakegang på 16 mill. eller 1,7 prosent.

Spillet, hvor overskuddet i sin helhet går til Helse og Rehabilitering, har over tid vist negative tendenser i form av svekket kundegrunnlag, og behovet for fornyelse er ytterligere forsterket gjennom året. Men omsetningen i 2009 er likevel det nest beste i spillets historie.

Flax – 978 mill. kr – en økning på 60 mill. eller 6,6 prosent.

Flax har vist en positiv utvikling siden 2007 og nærmer seg nivået i rekordåret i 2004 da Flax passerte en milliard i omsetning.

Keno – 380 mill. kr – en tilbakegang på 49 mill. eller 11,4 prosent.

Keno har etablert seg i markedet med en stabil og fast kundegruppe. Spillet når en noe smalere målgruppe enn tiltenkt ved lanseringen i 2007, men leverer jevnt over gode tall gjennom hele året.

Odds – 1550 mill. kr – en tilbakegang på 141 mill. eller 8,3 prosent.

Trenden er den samme som i våre naboland. En årsak er at oddsspill har størst konkurranse fra utenlandske bookmakere. 2008 var et toppår for Odds. Publikumssvikt, stor oppmerksomhet om dårlig økonomi og andre negative forhold i norsk fotball, samt finanskrisen, kan ha hatt betydning for tilbakegangen i 2009.

Tipping – 732 mill. kr – en økning på 7 mill. eller 1 prosent.

Premieandelen økte fra 50 til 55 prosent. Imidlertid ble denne endringen innført senere en planlagt, slik at effekten av dette tiltaket kunne vært bedre. En synkende tendens for Tipping ser ut til å ha stoppet opp.

Sum tradisjonelle spill:

Dette gir en vekst i de tradisjonelle spillene på 343 millioner kroner i brutto spilleinntekter. Tallet viser at Norsk Tippings tilbud har holdt stand gjennom et år som har vært preget av økonomisk usikkerhet.

Multix

I samfunnsrapporten for 2007 ble innføringen av de nye spillterminalene med Multix-spill beskrevet som «den største omdømmemessige utfordringen i selskapets historie.» Ved utgangen av 2009 kan vi registrere at kritikken som ble rettet mot terminalene før de ble utplassert, har stilnet. Tall fra Hjelpelinjen viser at Multix-spillene så langt i svært liten grad skaper spilleproblemer. Styret er av den oppfatning at reguleringen av automatmarkedet, med innføringen av de nye spillterminalene, er en suksess og har innfridd de overordnede målsettingene om å redusere de negative konsekvensene.

Utplasseringen av terminaler har gått saktere enn planlagt. I fjorårets årsrapport ble det formulert et mål om å utplassere 4 500 terminaler i 2009. I løpet av første halvår ble det utarbeidet en ny forretningsplan, basert på erfaringene i denne perioden. Målet ble da nedjustert til 2 940 terminaler. Resultatet ble 1 851, eller 34 prosent færre enn planlagt. Årsaken er at vi har fått ut færre terminaler per lokalinnhaver og forsinket start av utrulling utenfor det eksisterende kommisjonærapparatet. Interessen for å ta imot spillterminaler hos potensielle lokalinnhavere var lavere enn antatt. Men netto spilleinntekt fra terminalene (såkalt cashbox) var høyere enn budsjettet. Dette skyldes blant annet lansering av flere nye spill 2. halvår. Dette førte til en økning av daglig nettoomsetning per terminal, fra 276 kroner i juli til 373 kroner i desember. Den positive trenden har styrket seg mot slutten av året og i starten av 2010. Det forventes at denne utviklingen vil bidra til å øke interessen for å bli lokalinnhaver.

Målet er å øke antall terminaler med ca 1000 i løpet av 2010.

Brutto omsetning for Multix i 2009 var 1664 mill. kr.

God vekst i kundemassen

Den negative trenden vi har hatt i fornyelse av kundemassen har stoppet opp i 2009. I løpet av året fikk Norsk Tipping 240 000 nye kunder. Ved utgangen av året var antall kunder 1 920 881. Av disse hadde 1 843 342 spilt i løpet av året.

Dette resultatet tilskrives i hovedsak en vellykket innføring av obligatorisk registrert spill i februar, og rekruttering og reaktivering av spillere i forbindelse med store premiepotten, spesielt den store Viking Lotto-potten i mai. I tillegg kan en forbedret positiv respons blant våre kunder tilskrives en vellykket lansering av Grasrotandelen

og at kunder har tatt i bruk flere kanaler og aktiviteter, som Lotto-festivalen.

Innføring av registrert spill

23. februar 2009 innførte Norsk Tipping registrert spill på alle spill unntatt Flax. Dette innebærer at alle kunder av Norsk Tipping må ha spillerkort. Systemet gir Norsk Tipping en unik posisjon blant verdens spill-selskaper når det gjelder mulighetene til å innføre spill-ansvarlighetstiltak og oppdage uregelmessigheter.

Innføringen av registrert spill skapte ingen nevneverdige problemer, og den har hatt liten negativ innvirkning på omsetningen. Tidligere har mange Oddsens-spillere spilt uregistrert, og selskapet budsjetterte derfor med en nedgang i Oddsens-spillet etter innføringen. I tiden etter 23. februar økte registrert spill på Oddsens med over 20 prosent, noe som var i overkant av forventningene.

Utviklingen i salgskanalerne

Ved utgangen av året hadde Norsk Tipping 4038 kommisjonærer over hele landet. Omsetningen via kommisjonærkanalen ble på 9646 millioner kroner. 9 av 10 omsatte kroner går via kommisjonærkanalen. Samtidig har Norsk Tipping styrket sin posisjon som en ledende bedrift i Norge på salg via Internett og mobil. Omsetningen av spill over Internett (www.norsk-tipping.no) passerte for første gang en milliard kroner og endte på 1,104 mrd. kroner. Dette er en økning på 33 prosent fra året før. Tallet på nettspillere har økt fra ca 100 000 til 230 000 på tre år.

I 2009 har Norsk Tipping avsluttet et pilotprosjekt med nettpartnere. Spillere har kunnet levere spill via sju nettsted. Dette salget hadde en omsetning på 126 millioner kroner i pilotåret. Høsten 2009 ble det inngått kontrakter med de to første nettpartnerne; radsoft.no og turbotipp.no.

Salg av spill via mobiltelefonen hadde en enda større vekst enn Internett. Omsetningen ble 144 mill. kroner, en økning på 71,9 prosent.

Elektroniske medier er viktig for å nå yngre kundesegmenter. Veksten i disse kanalene har hatt en svært positiv effekt for innlevering av tradisjonelle spill. I framtiden er det viktig å ytterligere forenkle bruken av både Internett- og mobilkanalen, samt utvikle spill som utnytter disse kanalenes egenskaper.

Spill-i-kasse

Salgskonseptet Spill-i-kasse ble godkjent av Kulturdepartementet i februar. Da startet en utrulling som har gått svært raskt. Ved årsskiftet var tilbudet ute i 404 Rema 1000-butikker. I alt ble det omsatt for 22,1 mill. kr gjennom Spill-i-kasse, og 104 000 personer hadde kjøpt spill i butikkens vanlige kasse.

Omlag to av tre butikker som har tatt i bruk Spill-i-kasse-konseptet var kommisjonærer fra før. Analyser tyder på at ca 10 prosent av salget har flyttet seg fra den tradisjonelle kommisjonærkassen til dagligvarekassen. Dette indikerer at konseptet har gitt mersalg. Spillet Lotto utgjør ca halvparten av omsetningen.

Analysene viser også at de som leverer spill i dagligvarekassen er yngre enn de som leverer spill hos tradisjonelle kommisjonærer.

Grasrotandelen

Norsk Tipping innførte i 2009 Grasrotandelen, som innebærer at spillere kan gi fem prosent av sin spilleinnsats til sitt lag eller sin forening. Ved utgangen av året ble resultatet slik:

Antall givere tilknyttet	520 090
Grasrotmidler generert	210,9 millioner kr
Snittbeløp per grasrotgiver	406 kr
Fordeling til idrett	148,3 millioner kr
Fordeling til kultur og kunst	20,4 millioner kr
Til rekreasjon og sosiale foreninger	9,1 millioner kr
Øvrige kategorier	33,1 millioner kr

Tallene er høyere enn budsjettert, og styret vil betegne Grasrotandelen som en suksess. Samtidig er det viktig å peke på at potensialet for økt tilslutning er stor.

Igangsetting av nybygg

Norsk Tipping har siden 1975 drevet sin virksomhet fra Hamar. Tippebygget ble utvidet i forbindelse med overgangen til online-spill i 1992, og i 2009 ble en ny utvidelse igangsatt. Det er særlig behovet for nye datahaller som har skapt behovet for en utvidelse.

Anbudsprosessen og byggestart skjedde i 2009. Styret har ingen indikasjoner om at prosjektet ikke skal kunne gjennomføres innenfor den vedtatte rammen på 225 mill. kroner, som styret vedtok 2. september 2008.

Drift

I 2009 håndterte Norsk Tipping ca 188 millioner salgstransaksjoner, distribuerte og solgte ca 47 millioner Flax-lodd og gjennomførte i overkant av 45 millioner premieutbetalinger.

Høsten 2009 oppsto imidlertid en alvorlig driftsstans på grunn av data-problemer i programvaren for spillet Keno. Driftsstansen førte til omlag ett døgn stans i innlevering i alle spill, mens Keno var nede i 10 døgn.

Samlet brutto inntektstap ble beregnet til ca 20 millioner kroner.

Etter hendelsen er driftsrutinene nøye gjennomgått og det er gjort beredskapsmessige, personellmessige og tekniske tiltak for å minske risiko og hindre at lignende situasjoner oppstår igjen.

Kritikk fra Riksrevisjonen

I etterkant av tidligere administrerende direktør Reidar Nordbys avgang, iverksatte Riksrevisjonen en utvidet revisjon av selskapet for perioden 2000–2007. Rapporten, som ble lagt fram i juni 2009, rettet sterk kritikk mot selskapet. Riksrevisjonen uttrykte blant annet frykt for at kryssubsidiering kan finne sted mellom Norsk Tipping og dat-

terselskapene. Et annet forhold gikk på at selskapet har brukt 620 millioner kroner fra 2000 - 2007 på sponning, uten at departementet har gitt føringer for dette. Norsk Tipping har iverksatt tiltak for å stramme inn, og det er vedtatt en ny sponsorstrategi.

Selskapet fikk også kritikk for ikke å ha gode nok rutiner for prøvespilling. I 2009 er det vedtatt en egen policy for prøvespill.

Riksrevisjonen var også kritisk til kjøpesummen av nabotomter med sikte på utbygging, og etterlyste skriftlig dokumentasjon for vurderingene som lå bak kjøpet. Norsk Tipping mener å være trygg på at eiendomskjøpene var riktige og at kostnadene kan forsvares.

Riksrevisjonen stilte også spørsmål ved selskapets høye kostnader. Norsk Tipping svarte på denne kritikken ved å vise til tiltak som ble iverksatt før rapporten ble lagt fram, blant annet i kost/nytte-prosjektet. Vår eier, Kulturdepartementet, fikk også kritikk for å ikke legge nok føringer for driften til Norsk Tipping.

Styret vurderer flere av forholdene som Riksrevisjonen nevnte i sin rapport som forbedringsmuligheter. Noen av forholdene ser vi på som kritikkverdige, men vi mener at det siden 2007 er gjennomført en rekke tiltak som tilsier at det er lite sannsynlig at slike kritikkverdige forhold kan forekomme i dag.

I desember 2009 la Riksrevisjonen fram en nærmere redegjørelse for to andre forhold som Riksrevisjonen hadde oversendt Økokrim til vurdering. Økokrim besluttet å ikke iverksette etterforskning. De to sakene gjaldt Norsk Tippings forhold til leverandør av terminaler og om selskapets tidligere engasjement i selskapet Future Centre Norway.

Styret anser forholdene Riksrevisjonen omtaler i sin siste redegjørelse som meget alvorlige, og har besluttet å foreta en uavhengig gransking av de forhold Riksrevisjonen peker på.

Forlik med Reidar Nordby jr.

Tidligere adm. dir. Reidar Nordby jr. gikk til sak mot Norsk Tipping i forbindelse med en tvist om forståelsen av hans rolle som konsulent for Norsk Tipping i fratredelsesavtalen som ble inngått. I Hedmarken tingrett fikk Norsk Tipping medhold, men Nordby anket saken til Lagmannsretten. Før rettsforhandlingene ble det imidlertid inngått forlik mellom partene. Forliket innebærer enighet om at Reidar Nordby jr. skal konkurrere på lik linje med andre

Ledergruppen i Norsk Tipping januar 2010.

F.v. Jan Peder Strømli, Peer Jacob Svenkerud, Thorbjørn Unneberg, Gro Sørbø, Torbjørn Almlid, Bjørn Helge Hoffmann, Inger Johanne Hovstein (sekretær for administrerende direktør og administrasjonsleder), Trond Karlsen, Randi Helene Røed og Per Ove Skomakerstuen.

leverandører av konsulent tjenester i Norsk Tipping og at Norsk Tipping dekker Nordbys kostnader til medierådgiver høsten 2007. Partene dekker sine saksomkostninger.

Samarbeid med interessenter

Norsk Tipping har i løpet av året deltatt i seminarer og hatt møter med ulike interessenter, samarbeidspartnere og eier. I april var selskapet vertskap for en konferanse i regi av European Lotteries og World Lottery Association – «Lottery in cyberspace». Konferansen samlet ca 90 deltakere fra hele verden.

Selskapet var også vertskap for Nordic Security Round Table, der blant annet sikkerheten rundt Viking Lotto-trekningene ble diskutert.

Selskapet legger vekt på å ha tett dialog med spilleavhengighetsmiljøene, det vil si representanter for spilleavhengige eller forskere. I desember arrangerte selskapet det årlige dagsseminaret for dette fagfeltet. Norsk Tipping er medlem av den nordiske foreningen for pengespillproblematikk, SNSUS, og representanter for selskapet deltok som foredragsholder på et seminar i Finland. Disse seminarene holdes annet hvert år.

Samarbeidsprosjekter

Det er viktig for Norsk Tipping å synliggjøre den rollen selskapet har i finansieringen av samfunnsnyttige formål. Selskapet er derfor en betydelig sponsor og samarbeidspartner med organisasjoner og forbund som det er naturlig å samarbeide med. Sponsorstrategien er blitt mer målrettet. Primært søkes det å finne prosjekter hvor samarbeidspartnere og Norsk Tipping i særlig grad kan tydeliggjøre sin samfunnsrolle og de verdier begge parter ønsker å kommunisere. Selskapet har landsomfattende samarbeidsavtaler som beløper seg til 95 millioner kroner, og lokale avtaler for 2,8 mill. kr. I tillegg er Norsk Tipping medarrangør av Idrettsgallaen. En detaljert oversikt over samarbeidsavtalene er omtalt i egen note i regnskapet og i samfunnsrapporten.

Utmerkelser

Det er særlig på markedsføringsfronten Norsk Tipping henter flere priser. I 2009 tildelte European Lotteries selskapet 1. pris for beste reklamefilm i en kategori. Selskapet har også fått to Sølvfisker for reklamefilmer, pris for beste radioreklame og flere diplomer i Kreativ Forums konkurranse Gullblyanten. Filmen «Telefonen» om Lotto var en av tre reklamefilmer som kjempet i finalen om årets Gullfisk. Den ligger på listen over Norges 10 best likte reklamefilmer gjennom tidene.

Forskning og utvikling

Selskapet driver betydelig egen utvikling av applikasjoner og tekniske løsninger knyttet til virksomheten. Hoveddelen av utviklingsarbeidet er organisert i den nye avdelingen Prosjekt. De største utviklingsprosjektene i 2009 og videre i 2010 dreier seg om videreutvikling av grunnleggende it-systemer for selskapets spillvirksomhet og nye distribusjonskanaler for selskapets spill. Igangsatte prosjekter har en relativt kort tidshorison og de fleste forventes ferdigstilt innen 1-2 år etter igangsetting. I 2009 er det balanseført immaterielle eiendeler knyttet til utviklingsprosjektene med 69 millioner kroner. Norsk

Tippings applikasjoner og tekniske løsninger er en sammensetning av egenutviklede og innkjøpte løsninger, som integreres i et teknisk produksjonsmiljø.

De løsningene som utvikles av selskapet, utvikles i henhold til åpne standarder og metoder som er anerkjent i markedet.

Selskapet driver kontinuerlig videreutvikling av eksisterende tjenester, samt nyutvikling av applikasjoner og integrasjonstjenester. Større produksjonssystemer er innkjøpt fra ulike leverandører, og disse vedlikeholdes av de enkelte leverandørene. Norsk Tipping har som ambisjon å være en god integrator av løsningene.

Norsk Tipping har løpende oppmerksomhet om utviklingstrender i markedet, og benytter anerkjente og ledende leverandører som sparingsspartnere for å forsikre seg om at selskapet følger de ledende trendene.

Norsk Tipping samarbeider med ulike fagmiljøer for å øke kunnskapen om pengespill. I januar 2010 ble det utlyst en offentlig anskaffelse vedrørende rådgivning og opplæring innen spillansvarlighet. Oppdraget gikk til Spelinstituttet, som også tidligere har bistått selskapet med kompetanse på universitetsnivå på spillansvarlighet og spilleavhengighet.

En annen offentlig anskaffelse vil dreie seg om forskningssamarbeid om eventuell sammenheng mellom elektroniske pengespill og spilleavhengighet. Denne vil bli lyst ut i 2010.

I 2010 vil selskapet finansiere en ny befolkningsstudie om folks spillevaner og holdning til spill. Tilsvarende undersøkelser er gjort i 2005, 2007 og 2008.

Norsk Tipping skal sertifiseres i henhold til European Lotteries' Responsible Gaming Standard høsten 2010. Det Norske Veritas ble valgt som sertifiseringspartner etter en offentlig anskaffelse i februar 2010.

Datterselskaper

Norsk Tipping eier 50 prosent av Buypass-konsernet, som i 2009 oppnådde et årsresultat på 31 millioner kroner. Selskapet har utviklet smart-kortet som blant annet brukes som Norsk Tippings spillerkort. Norsk Tipping har i 2009 mottatt utbytte fra Buypass på 7 millioner kroner med basis i driftsåret 2008.

Det heleide datterselskapet Fabelaktiv AS fikk i 2009 et årsresultat på 1,8 millioner kroner. Dette selskapet produserer tv-trekningene for Norsk Tipping. Fra Fabelaktiv fikk selskapet 5,1 millioner kroner i utbytte med basis i driftsåret 2008.

Selskapets øvrige datterselskaper har ubetydelig virksomhet og resultat.

På slutten av 2009 er prisene på tjenester Norsk Tipping kjøper fra de to datterselskapene reforhandlet, med virkning fra januar 2010.

Norsk Tipping har fokus på tiltak for å dokumentere at subsidiert/kryssubsidiering ikke foregår. Tjenesteleveranser som utføres av Norsk Tipping for Fabelaktiv er reforhandlet i 2009 og har med dette oppnådd markedsmessig prising, med virkning fra 2010.

Avtalen med Fabelaktiv om produksjon av tv-trekningene utløper 1. november 2010. Disse tjenestene blir lyst ut på offentlig anbud våren 2010.

Fortsatt lavt sykefravær

Også i 2009 hadde Norsk Tipping vesentlig lavere sykefravær enn landsgjennomsnittet. Sykefraværet var 4,4 prosent, mot 4,2 prosent i 2008. Det er stor sannsynlighet for at svineinfluensaepidemien på høsten er årsak til økningen. Fokus på forebyggende helsearbeid og et bredt tilbud av helsefremmende tiltak, samt aktiv oppfølging av sykemeldte, gir resultater.

Norsk Tipping legger stor vekt på HMS-arbeidet, og tiltak følges opp gjennom en egen handlingsplan. Det er rapportert om tre tilfeller av skader i arbeidstiden i løpet av 2009. Alle tre var fallskader. Disse førte til 51 tapte arbeidsdager. Fraværet skyldtes i hovedsak en av de tre skadene. Det er ikke rapportert om tapte arbeidsdager på grunn av yrkesmessige sykdommer.

Styret mener at det lave sykefraværet er et tegn på at arbeidsmiljøet i selskapet er tilfredsstillende. I forbindelse med omorganiseringen av virksomheten ble det gjennomført en rekke tiltak som involverte alle ansatte og som var egnet til å styrke arbeidsmiljø og samhold i bedriften. Arbeidet pågår videre i 2010.

Likestilling og mangfold

Det er et krav at arbeidsgivere skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig innenfor områdene etnisitet, nedsatt funksjonsevne og kjønn/likestilling. Norsk Tipping utgir derfor sin første mangfoldsrapport, for året 2009. Mangfoldsrapporten redegjør for målsettinger, status og tiltak innenfor de tre områdene. I tillegg inneholder den statistikk i tråd med de krav som stilles. Det har ikke vært noen diskrimineringsaker i 2009. Forbedringer fra 2008 er at kvinneandelen blant toppledere har økt, at kjønnsforskjellen i sykefravær har sunket og at flere kvinner enn menn har fått nye stillinger internt i selskapet i året som har gått.

Negative trekk er at mangfoldet ikke har økt, det har ikke vært rekruttert ansatte med fremmedkulturell bakgrunn eller nedsatt funksjonsevne, kjønnsbalansen har utviklet seg i negativ retning og at det er negativ utvikling i likelønn for tre av fire stillingsgrupper.

Norsk Tipping AS vil videreføre arbeidet innenfor mangfoldsområdet slik at ytterligere forbedringer kan oppnås, og selskapet vil framover arbeide for å øke mangfoldet og andelen kvinnelige ledere i selskapet, i tillegg til fortsatt å ha fokus på likelønn. Norsk Tipping deltar i et nytt interregionalt prosjekt «Næringslivet som motor for inkludering».

Ved utgangen av 2009 var tallet på fast ansatte 360 personer. Av disse var 145 (40 prosent) kvinner (pluss 1 fra 2008) Det var 215 (60 prosent) menn (ni flere enn i 2008). Kvinneandelen i de ulike stillingskategoriene har utviklet seg slik fra 2008 til 2009:

- Toppleder: Kvinneandel økt fra 17 % til 25 %
- Mellomledere/tyngre fagspesialister: Kvinneandel økt fra 21 % til 23 %
- Gruppeledere/fagspesialister: Kvinneandel sunket fra 32 % til 30 %
- Medarbeidere: Kvinneandel økt fra 59 % til 60 %

Likelønnsutviklingen har hatt en negativ utvikling i 2009. Blant toppledere utgjorde kvinners lønn 93 prosent av menns lønn. Tilsvarende tall i 2008 var 98 prosent.

Blant mellomledere og tyngre fagspesialister utgjorde kvinners lønn 91 prosent, mot 98 prosent året før.

Blant gruppeledere og fagspesialister var kvinners lønn 96 prosent av menns, mot 97 prosent året før.

Blant medarbeidere hadde kvinners lønn i prosent av menns lønn økt fra 91 til 92 prosent.

For gruppen mellomledere/tyngre fagspesialister er hovedårsaken til endring av likelønnsbildet at en kvinnelig leder har gått ut av denne gruppen og inn i toppledergruppen.

Likelønnsbildet er også påvirket av utviklingen av firmabilordningen. I 2009 ble det besluttet å avvikle firmabilordningen i selskapet fra 1.1. 2010. Enkelte medarbeidere gikk ut av ordningen allerede i 2009. Firmabil har vært en del av de avtalefestede betingelsene for ansatte, og utvikling av firmabil er derfor kompensert med økt årslønn. Denne kompensasjonen ble fastsatt på et høyere nivå enn den tidligere gjeldende firmabilverdi (som har vært lagt til årslønn ved likelønnsberegninger). Det er en overvekt av menn blant de medarbeiderne som har vært omfattet av ordningen.

Arbeid med miljøstrategi

Arbeidet med å formulere en egen miljøstrategi for selskapet har pågått i 2009. På grunn av det omfattende arbeidet med omorganiseringsprosessen ble denne imidlertid ikke ferdigstilt som planlagt. Men selskapet legger sterk vekt på forbedringer i miljøarbeidet. I arbeidet med å gjennomføre miljøtiltak i det nye bygget som er under oppføring, følger vi miljøprinsipper som er utarbeidet i det nasjonale IT-prosjektet «Grønn IT». Vi skal satse på miljøvennlig fjernvarmeanlegg i nybygget, og overskuddsvarme fra datahallene i nybygget vil bli utnyttet.

Gjennom målbevisst satsing har Norsk Tipping redusert strømforbruket for tredje år på rad, til tross for at antall ansatte er økt.

Produksjonen av kuponger og oddsprogram tilfredsstillende en rekke miljøkrav og blir trykket på svanemerket papir. Selskapet reduserte tallet på distribuerte kuponger fra 163 til 152 millioner fra 2008 til 2009.

Etiske retningslinjer for leverandører

Norsk Tipping har i 2009 utarbeidet etiske retningslinjer for leverandører. Ledergruppen vedtok disse i januar 2010. Retningslinjene definerer krav våre leverandører skal oppfylle når det gjelder blant annet arbeidstakerrettigheter, menneskerettigheter, miljø, korrupsjon og bestikkelser og marginalisering. Samtidig som vi introduserer disse retningslinjene, pålegger vi oss selv å ha en god oppfølging av at leverandørene våre etterlever retningslinjene. Håndhevelse vil kunne skje på ulike måter gjennom egenerklæring fra leverandør, oppfølgingssamtaler, uavhengig parts kontroll av arbeidsforholdene på produksjonsstedet og/eller sertifisering av produsent.

Rettvise oversikt

Styret mener at årsregnskapet gir et korrekt bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Etter styrets oppfatning er det liten usikkerhet knyttet til det regnskapsførte resultat og selskapets finansielle stilling.

Styret er av den oppfatning at en sammenstilling av utgiftene knyttet til tilvirkning av immaterielle eiendeler med de framtidige inntektene som forventes gir et riktig bilde av virksomhetens resultat og stilling. Som følge av dette er det endret regnskapsprinsipp knyttet til immaterielle eiendeler. Det er pr. 31.12. bokført immaterielle eiendeler med 226 mill.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 4-5 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er til stede. Dette er lagt til grunn ved utarbeidelsen av selskapets årsregnskap for 2009. Etter det styret kjenner til, er det ikke inntrådt vesentlige forhold etter regnskapsårets utgang som har betydning for årsregnskapet.

Revisjon

Selskapets regnskap revideres av Riksrevisjonen. I henhold til vedtatte prosedyrer offentliggjør Riksrevisjonen sitt avsluttende revisjonsbrev i oktober 2010 etter at det er rapportert om resultatene i revisjonen til Stortinget, jf. lov om Riksrevisjonen § 18.

Disponering av årsresultatet

Resultat Helse og Rehabilitering	kr 231 924 723
Tiltak mot spilleavhengighet	kr 12 000 000
Overskuddsformålene	kr 3 425 000 000
Overført til/fra investeringsfond	kr -645 154 123
Sum disponert	kr 3 023 770 600

Styret i Norsk Tipping AS
Hamar, 4. mars 2010

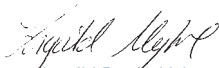

Lars Sponheim
styrets leder

Eli Skjæret

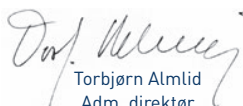

Silja Seres

Siv Tørudbakken

Paal Fure

Ingvild Ragna Myhre

Petter Torgerhagen

Torbjørn Almlid
Adm. direktør

RESULTATREGNSKAP

Beløp i mill. kr.	Note	2009	2008	2007
DRIFTSINNEKTER				
Spillinntekter	1	12 574,7	10 578,7	10 388,4
Andre driftsinntekter	2	188,2	140,2	128,8
SUM DRIFTSINNEKTER		12 762,8	10 718,9	10 517,2
DRIFTSKOSTNADER				
Premieandeler		7 322,1	5 614,8	5 510,4
Spillprovisjoner		754,3	712,9	714,2
Lønns- og personalkostnader	3	278,6	242,7	244,0
Avskrivninger og reverserte nedskrivninger	6	166,9	125,5	173,4
Grasrotandel		210,9	0,0	0,0
Andre driftskostnader	4	1 095,9	961,3	874,7
SUM DRIFTSKOSTNADER		9 828,8	7 657,1	7 516,7
DRIFTSRESULTAT		2 934,0	3 061,7	3 000,5
Finansinntekter	5	102,4	235,0	180,5
Finanskostnader	5	12,6	2,9	2,9
ÅRSRESULTAT		3 023,8	3 293,8	3 178,1
Disponering av årsresultatet:				
Resultat Helse og Rehabilitering		231,9	240,4	218,6
Tiltak mot spillavhengighet		12,0	12,0	12,0
Overskuddsformålene		3 425,0	3 425,0	2 650,0
Overført til/fra investeringsfond		-645,1	-446,8	277,5
Effekt av prinsippendring immaterielle eiendeler – tilført investeringsfond		0,0	63,2	20,0
Sum disponert		3 023,8	3 293,8	3 178,1

BALANSE

Beløp i mill. kr	Note	2009	2008	2007
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
Immaterielle eiendeler	6	226,1	189,3	126,0
Sum immaterielle eiendeler		226,1	189,3	126,0
Varige driftsmidler				
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	81,3	67,0	56,3
Kjøretøyer, maskiner, inventar og utstyr	6	379,7	247,1	262,9
Sum varige driftsmidler		461,0	314,0	319,2
Finansielle anleggsmidler				
Investering i datterselskaper	7	6,2	6,2	2,9
Investering i tilknyttede selskaper	7	19,0	23,3	20,7
Investeringer i andre selskaper		0,2	0,2	0,2
Lån til tilknyttede selskaper	8	2,7	6,9	15,5
Andre langsiktige fordringer	9	26,0	24,6	16,5
Sum finansielle anleggsmidler		54,0	61,2	55,8
Sum anleggsmidler		741,2	564,5	501,1
Omløpsmidler				
Varer	10	13,2	24,6	12,6
Fordringer				
Kommisjonærfordringer	11	143,1	7,7	147,5
Andre fordringer	12	42,9	35,9	31,7
Sum fordringer		186,0	43,6	179,2
Bankinnskudd, kontanter og lignende		4 022,0	4 728,4	4 559,9
Sum omløpsmidler		4 221,2	4 796,6	4 751,7
SUM EIENDELER		4 962,4	5 361,1	5 252,8

BALANSE

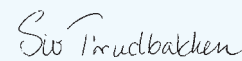
Beløp i mill. kr	Note	2009	2008	2007
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Aksjekapital	13	0,2	0,2	0,2
Investeringsfond	14	398,3	1 043,5	1 777,0
Sum egenkapital		398,5	1 043,6	1 777,2
Gjeld				
Avsetning for forpliktelseser				
Pensjonsforpliktelseser	18	91,5	61,1	48,0
Sum avsetning for forpliktelseser		91,5	61,1	48,0
Annen langsiktig gjeld				
Fond – spill	15	370,6	334,7	298,1
Sum annen langsiktig gjeld		370,6	334,7	298,1
Sum langsiktig gjeld		462,1	395,9	346,1
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		74,9	78,8	77,4
Premieforpliktelseser		48,9	50,6	77,9
Forskuddsbetalt innsatsbeløp		165,1	153,7	162,8
Skyldige offentlige avgifter		31,8	27,2	25,6
Annen kortsiktig gjeld	16	329,3	160,9	114,3
Restoverskudd til utbetaling	17	3 451,9	3 450,5	2 671,6
Sum kortsiktig gjeld		4 101,8	3 921,6	3 129,6
Sum gjeld		4 563,9	4 317,5	3 475,7
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		4 962,4	5 361,1	5 252,8

Hamar, 4. mars 2010

Lars Sponheim
Styrets leder

Eli Skjæret

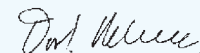

Silja Seres

Siv Tørudbakken

Paal Fure

Ingvild Ragna Myhre

Petter Torgerhagen

Torbjørn Almlid
Adm. direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i mill. kr	2009	2008	2007
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat	3 023,8	3 293,8	3 178,1
Gevinst ved salg av anleggsmidler	-0,1	-0,9	-1,0
Avskrivninger av investeringer	166,9	125,5	173,4
Endring i kommisjonærfordringer	-135,4	139,8	-114,4
Endring i andre kortsiktige fordringer, omløpsmidler og varelager	4,4	-16,3	-3,4
Endring i leverandørgjeld	-3,9	1,4	2,5
Endring i pensjonsforpliktelser	30,4	13,1	38,2
Endring i andre langsiktige fordringer	7,1	-5,4	13,8
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	3 093,1	3 551,0	3 287,2
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	0,1	9,6	3,2
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-350,7	-192,2	-100,3
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-350,5	-182,6	-97,1
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Nettoendring i langsiktig gjeld	35,9	36,6	31,6
Nettoendring i kortsiktig gjeld	182,7	11,8	103,7
Nettoendring i investeringsfond	-645,2	-852,0	277,6
Utbetalinger og avsetninger	-3 022,3	-2 396,4	-3 009,1
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-3 448,9	-3 200,0	-2 596,2
Netto endring i kontanter	-706,3	168,5	593,9
Beholdning av kontanter ved periodens begynnelse	4 728,4	4 559,9	3 966,0
Beholdning av kontanter ved periodens slutt	4 022,1	4 728,4	4 559,9

Norsk Tipping AS bruker den indirekte modellen ved utarbeidelse av kontantstrømoppstillingen.

NOTER

Hvor annet ikke er oppgitt er alle beløp i hele tusen kroner

REGNSKAPSPRINSIPPER

Generelt

Norsk Tipping AS er underlagt lov om pengespill m.v. av 28. august 1992 nr. 103 (pengespilloven). Loven bestemmer at et statlig aksjeselskap, hvor staten eier alle aksjene, skal være spillsekskap. Det er regjeringen som fastsetter vedtektene, oppnevner styret og gir instruks til styret. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål og retningslinjer. Styret har ansvaret for en tilfredsstillende organisering og forvaltning av selskapet, og skal bl.a. påse at registrering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Etter eventuelle fondsavsetninger skal spilloverskuddet fra Norsk Tippings overskudd for 2009 fordeles i 2010 mellom idrettsformål, kulturformål samt samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. I tillegg kan Kulturdepartementet avsette inntil 0,5 % av spilloverskuddet til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet. Resultatet for Extra tilfaller stiftelsen Helse og Rehabilitering.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til regnskapsloven av 1998 med de tilpasninger som er en følge av Norsk Tippings særskilte karakter i henhold til pengespilloven. Regnskapet er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder og i henhold til god regnskapsskikk i Norge. Datterselskapene følger regnskapsloven uten tilpasninger som følge av særlov.

Datterselskapene er ikke konsolidert inn i morselskapet, da de anses å være uvesentlig i denne sammenheng.

Aksjeloven og regnskapsloven

Ifølge pengespilloven gjelder ikke aksjeloven for Norsk Tipping AS. Selskapet følger regnskapsloven og aksjeloven med følgende vesentlige unntak:

- periodisering av spillinntekter og tilhørende kostnader (premier og spillprovisjon) korresponderer ikke fullt ut med kalenderåret. I 2009 omfatter spillrelaterte inntekter og kostnader 53 spilleomganger/ uker. Innsatsene på flerukersspill er periodisert på hver av de gjeldende omgangene/ukene og provisjonen er tilsvarende avgrenset.
- egenkapital består av aksjekapital og investeringsfond. Utdeling av overskudd fra selskapet følger ikke reglene om utbytte og tilhørende begrensning i maksimalt utbytte i aksjeloven §8-1.

Periodiserings- og vurderingsprinsipper

Regnskapet bygger i samsvar med god regnskapsskikk på transaksjons-, opptjenings-, sammenstillings- og kongruensprinsippet. Ved usikkerhet anvendes beste estimat. Regnskapet følger kalenderår

med unntak av spillrelaterte poster. Utbytte mottatt fra datterselskap inntektsføres det året utbyttet blir vedtatt av generalforsamlingen i datterselskapet.

Klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er klassifisert som omløpsmidler. Tilsvarende regler er benyttet for klassifisering av langsiktig og kortsiktig gjeld.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler blir ført i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene er fordelt lineært over anleggsmidlenes forventede økonomiske levetid. Det foretas dekomponering av sammensatte driftsmidler når de ulike delene har ulik økonomisk levetid. Varige driftsmidler blir vurdert for å fastslå om det foreligger indikasjon på verdifall. Dersom den virkelige verdien er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Utgifter forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir fortløpende kostnadsført. Utgifter ved større utskiftninger og fornyelse som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er vurdert til pålydende etter fradrag av avsetninger til dekning av påregnelige tap. Konstaterte tap kostnadsføres fortløpende.

Varelager

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av kostpris og antatt salgspris. Det er gjort fradrag for ukurans.

Valuta

Beholdninger, fordringer og gjeld i utenlandsk valuta vurderes etter kurser pr. 31.12. Valutagevinst og -tap føres under finansposter.

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad

De ansatte er medlemmer av Statens Pensjonskasse, og selskapets andel av premien kostnadsføres hvert år under lønns- og personal kostnader.

Selskapet har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser, kalt ytelsesplaner. Pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto

pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser på underfinansierte ordninger er balanseført som langsiktig rentefri gjeld, mens netto pensjonsmidler på overfinansierte ordninger er balanseført som langsiktig rentefri fordring dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes.

Planendringer med tilbakevirkende kraft som er betinget av fremtidig opptjening, fordeles lineært over tiden frem til ytelsen er fullt ut opptjent. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer), fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene overstiger 10 % av brutto pensjonsforpliktelse/pensjonsmidlene.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrukket estimert avkastning på pensjonsmidlene, korrigert for fordelt virkning av endringer i estimater og pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad, og er presentert sammen med lønn og personalkostnader.

Inngåtte avtaler om driftspensjon og øvrige pensjonsavtaler kostnadsføres i sin helhet under lønns- og personalkostnader i det året avtalen inngås.

Skatt

Norsk Tipping AS er unntatt for beskatning.

Merverdiavgift

Det svares ikke mva av Norsk Tipping AS sin ordinære virksomhet. Kostnader og investeringer inneholder mva.

Prinsippendring – immaterielle eiendeler

Selskapet følger unntaksregelen i regnskapsloven §5-6 for kostnadsføring av grunnleggende forsknings- og utviklingskostnader. Historisk er alle selskapets utviklingskostnader knyttet til egenutvikling av programvare, merkenavn, distribusjonskanaler og systemer blitt vurdert som forskning og utvikling og således kostnadsført ihht valgte regnskapsprinsipper.

Fra regnskapsåret 2009 endres selskapets vurderingsprinsipp for klassifisering av forsknings- og utviklingskostnader. Etter det nye vurderingsprinsippet underlegges utgifter til egenutvikling av programvare, merkenavn, distribusjonskanaler og systemer en vurdering av hvorvidt selskapet som følge av disse utgiftene opparbeider seg immaterielle eiendeler som ihht NRS (F) immaterielle eiendeler skal balanseføres og avskrives over forventet økonomisk levetid i tråd med sammenstillingsprinsippet.

Virkingen av prinsippendring skal regnes mot egenkapitalen, jf. regnskapsloven § 4-3. Den delen av kostnadsførte utgifter som kunne ha vært balanseført, korrigert for etterfølgende avskrivninger, er balanseført i inngående balanse med motpost i opptjent egenkapital (investeringsfond).

Effekten av prinsippendringen er en økning i balanseposten «immaterielle eiendeler» med motpost i «investeringsfond» med 189,3 mill. kr pr 1.1.2009.

Prinsippendring – rentekostnader

Historisk har internrenter som skal tillegges investeringsfondet med hjemmel i retningslinjene for fondene under Norsk Tipping fastsatt av Kulturdepartementet blitt bokført som rentekostnad. Benyttet rentesats er den samme som den rentesats Norsk Tipping til enhver tid har på sine innskudd i Norges Bank. Fra 2009 er renteberegning på investeringsfondet beregnet som en del av årsoppgjørdisposisjonene. Se for øvrig note 14.

Omarbeiding av sammenligningstall

I tråd med regnskapsloven §6-6 er sammenligningstall for 2007 og 2008 omarbeidet etter ny anvendelse av regnskapsprinsipper.

Note 1 Spillinntekter

De enkelte spill har hatt følgende omsetning og utvikling de siste tre årene:

Spill	2009	2008	2007
Lotto	3 761 733	3 596 757	3 871 522
Viking Lotto	1 737 657	1 502 037	1 560 032
Joker	821 001	739 490	803 507
Tipping	732 234	725 235	740 452
Oddsen	1 549 594	1 690 224	1 585 240
Flax	977 847	917 467	866 900
Keno	380 136	429 262	86 510
Multix	1 664 016	11 489	-
Sum NT-spill	11 624 218	9 611 961	9 514 163
Extra	950 452	966 723	874 207
Totalt	12 574 670	10 578 684	10 388 370

Spillinntektene omfatter 53 spilleuker i 2009.

Inntekter for 29.-31. desember 2008 er inkludert i regnskapet for 2009 med til sammen 97,1 mill.kr., samt tilhørende kostnader (premieandeler og spillprovisjoner) med i alt 57,0 mill. kr.

Inntekter for 1.-3. januar 2010 er inkludert i regnskapet for 2009 med til sammen 107,1 mill. kr., samt tilhørende kostnader (premieandeler og spillprovisjoner) med i alt 62,1 mill. kr.

Note 2 Andre driftsinntekter

	2009	2008	2007
Operatørgodtgjørelse for Helse og Rehabilitering	87 971	91 211	82 916
Salg av spillerkort	83 336	21 567	18 903
Overføring fra fond, Extra-spillet	-	8 000	8 000
Diverse inntekter	16 859	19 399	18 999
Totalt	188 166	140 177	128 818

Note 3 Lønns- og personalkostnader

	2009	2008	2007
Lønn og honorarer	192 437	175 027	160 472
Arbeidsgiveravgift	30 280	27 793	24 817
Pensjonskostnader	51 933	33 053	54 660
Andre sosiale tiltak	3 922	6 814	4 007
Totalt	278 572	242 687	243 956
Naturalytelser	10 395	10 531	8 378

Ytelser til ledende ansatte i 2009	Adm. dir.	Styret
Lønn og honorarer	1 874	880
Andre godtgjørelser	22	
Pensjonskostnader	212	

Styret fastsetter administrerende direktørs lønn og øvrige betingelser, mens Kulturdepartementet fastsetter honorarene til styret.

Tidligere administrerende direktør har 60 prosent av lønn fra og med fylte 62 år og deretter 65 prosent av lønn fra 65 år og fram til fylte 67 år. Tidligere viseadministrerende direktør i perioden 1998- 2004 har 66 prosent av lønn fra avgang i en alder av 64 år fram til fylte 67 år. Totalt 13 ansatte (inkl. adm. dir) og tidligere ansatte i ledende stillinger med lønn over 12G er omfattet av en kollektiv alderspensjon som sikrer 66 prosent av lønn fra 67 år og andre tilleggsytelser. Se for øvrig ufonderte pensjonsordninger i note 18.

I tillegg har administrerende direktør inngått avtale om pensjon tilsvarende 66 prosent av 12G fra fylte 65 år.

Selskapets fonderte pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Honorar til styrets leder er kr 200 000, nestleder har kr 130 000, øvrige medlemmer har kr 110 000, og vararepresentanter har hver kr 6 000 pr. fremmøte.

Det er ingen bonusordninger i selskapet, verken for ledere eller øvrige ansatte.

Antall årsverk i 2009 var 362, mens det i 2008 var 349.

Administrerende direktør har en avtale om sluttvederlag tilsvarende 3 måneders lønn ved ordinær oppsigelse før fylte 65 år eller sluttvederlag tilsvarende 12 måneders lønn ved ufrivillig oppsigelse. Ved ansettelse i ny stilling eller ved inntekt fra næringsvirksomhet, skal sluttvederlaget utover de tre første måneder reduseres forholdsmessig. Forøvrig foreligger ingen avtaler om særskilt godtgjørelse ved fratredelse eller lignende for øvrige ansatte i Norsk Tipping AS

Det er ikke utbetalt revisjonshonorar eller annen form for godtgjørelse til revisor (Riksrevisjonen).

Note 4 Andre driftskostnader

	2009	2008	2007
Drift av anlegg og maskiner	129 829	96 715	94 102
Telekommunikasjon	57 363	53 540	52 901
Reklame	173 682	160 426	163 476
Samarbeidsavtaler, profilering og informasjon	144 906	131 771	125 026
Kostnader til Lotteri- og stiftelsestilsynet	40 636	38 649	8 705
Kostnader vedrørende spillerkort	56 151	16 614	16 099
Operatørkostnad Helse og Rehabilitering	87 971	91 211	82 916
Konsulentbistand og honorarer	72 751	76 013	49 383
Distribusjon og fraktkostnader	33 838	31 711	29 861
Trykksaker og rekvisita	56 729	52 958	57 015
Teleoperatørkostnader	132 946	103 311	94 477
Tv-produksjon	20 897	24 440	17 986
Øvrige kostnader	88 245	83 943	82 795
Totalt	1 095 945	961 301	874 741

Sponsoravtaler

I posten samarbeidsavtaler, profilering og informasjon inngår sponsoravtaler.

Norsk Tippings sponsorstrategi tar sikte på å bygge allianser og å synliggjøre et verdimelessig fellesskap med utvalgte samarbeidspartnere og deres interesser. Samarbeidsprosjektene skal bidra til å øke kunnskapen om hva selskapets overskudd bidrar til og til å styrke selskapets profil i samfunnet. Det bidrar til å styrke kundelojaliteten.

Norsk Tippings nye sponsorstrategi konsentrerer seg om færre sponsor-/samarbeidsavtaler, som i hovedsak skal være landsdekkende. Den lokale sponsing er redusert betydelig. Men som alle større bedrifter har også Norsk Tipping et medansvar for å bidra til å gi de som bor og arbeider i selskapets nærområde et underholdnings- og aktivitetstilbud.

	2009
Landsdekkende:	
Norges Fotballforbund/Norsk Toppfotball	64 000
Norges Idrettsforbund (Prosjektorientert)	12 500
Musikkutstysrordningen (Musikkbinger)	7 500
Norges Ishockeyforbund	4 000
Norges Håndballforbund	3 100
Norsk Kulturskoleråd (bl.a. Drømmestipendiet)	1 700
Norges Musikkorps Forbund	1 500
Øvrige landsdekkende sponsoravtaler og støtteannonsering	1 310
Sum landsdekkende sponsoravtaler	95 610
Lokale sponsoravtaler (indre østland):	
HamKam Toppfotball	500
Storhamar Dragons	450
Øvrige lokale sponsoravtaler og støtteannonsering	1 810
Sum lokale sponsoravtaler (indre østland)	2 760
Totalt sponsoravtaler	98 370

Norsk Tipping leier en losje i Den norske Opera og Ballett til en årlig kostnad på 1,3 mill. kr. Losjen benyttes som møtelokale.

Norsk Tipping er medarrangør av Idrettsgallaen sammen Norsk Rikskringkasting og Norges Idrettsforbund. Kostnaden i 2009 var 2,3 mill. kr.

Note 5 Finansinntekter og -kostnader

	2009	2008	2007
Renteinntekter	86 115	226 396	177 431
Andre finansinntekter	118	2 189	770
Finansinntekter datterselskaper og tilknyttede selskaper	12 100	4 102	1 182
Kursgevinst	4 026	2 378	1 102
Totale finansinntekter	102 359	235 065	180 485
	2009	2008	2007
Rentekostnader	158	253	279
Andre finanskostnader	5 781	321	82
Kurstap	6 690	2 286	2 558
Totale finanskostnader	12 629	2 860	2 919

For å ha forutsigbarhet i netto kontantstrøm og en lav risikoprofil, har Norsk Tipping gjennom regnskapsåret benyttet valutasikring på vesentlige transaksjoner. Bruken av sikring er godkjent av selskapets styre. Per 31.12.2009 har selskapet ingen valutaterminkontrakter. Sikringsbokføringen er opprettholdt i henhold til god regnskapskikk på området.

Note 6 Driftsmidler

	Immaterielle eiendeler	Kjøretøy	Maskiner, utstyr og inventar	Tomter, bygg	Totalt
Anskaffelseskost pr 31.12.2008	-	5 656	1 178 047	208 935	1 392 638
Prinsippendring immaterielle eiendeler	243 387	-	-	-	243 387
Anskaffelseskost pr 1.1.2009	243 387	5 656	1 178 047	208 935	1 636 025
Avgang i året	-	924	3 023	-	3 947
Tilgang i året	69 264	89	267 657	13 678	350 688
Anskaffelseskost pr 31.12.2009	312 651	4 821	1 442 681	222 613	1 982 766
Akk. av- og nedskrivninger	86 513	4 689	1 063 100	141 331	1 295 633
Bokført verdi pr 31.12.2009	226 138	132	379 539	81 324	687 133

Leasingkostnader for 2009:

Kjøretøyer (leasingperiode 3-5 år)	4 655
------------------------------------	-------

I tillegg har selskapet enkelte uvesentlige kostnadsførte leieavtaler vedrørende kontormaskiner og utstyr.

	2009	2008	2007
Avskrivninger			
Immaterielle eiendeler	32 480	20 100	16 971
Kjøretøy	259	706	1 764
Maskiner, utstyr og inventar	134 829	107 730	149 659
Tomter, bygninger o. a fast eiendom *)	-657	4 926	4 983
Sum avskrivninger	166 911	133 462	173 377
Reverserte nedskrivninger **)	-	8 014	-
Sum reverserte nedskrivninger	-	8 014	-
Totale avskrivninger og nedskrivninger	166 911	125 448	173 377

*) Selskapet har tidligere anskaffet tomter og eiendom ment for framtidig utvidelse av selskapets lokaler på Hamar. Deler av anskaffelsen vedrører kjøp av bebygget tomt hvor intensjonen var at deler av bygningen skulle rives og bebygges med nytt bygg. I perioden fra anskaffelsen til og med 2008 er denne tomten avskrevet lineært over 20 år. Deler av anskaffelsen vedrører i realiteten kjøp av tomt samt bygningsmasse som skulle rives for å gi plass til nytt bygg. Basert på dette er tidligere avskrivninger knyttet til tomten tilbakeført i 2009. Korrigeringen medfører at avskrivninger på gruppen tomter, bygninger og annen fast eiendom i 2009 reduseres med 4,7 mill. kr.

***) Ved reversering av nedskrivninger er vurdering av virkelig verdi lagt til grunn. I 2008 skyldes reverseringen at det er inngått avtale om salg av tidligere nedskrevne driftsmidler hvor størrelsen på salgssummen legges til grunn for vurdering av virkelig verdi

Avskrivningsplan:

	Immaterielle eiendeler	Kjøretøyer	Maskiner, utstyr og inventar	Bygninger og annen fast eiendom
Økonomisk levetid	3-7 år	5 år	3-6 år	20-25 år
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

Spesifikasjon av immaterielle eiendeler	Bokført verdi pr. 31.12.2009
Egenutviklet IT- infrastruktur	21 784
Varemerker/spill	16 808
Distribusjonskanaler	187 546
Totalt immaterielle eiendeler	226 138

De største utviklingsprosjektene i 2009 var utvikling knyttet til de nye spilleterminalene, grasrotandelen og spill-i-kasse. Alle balanseførte prosjekter forventes å gi positive kontantstrømmer over levetiden. Det er således ikke foretatt nedskrivning av verdien på noen av prosjektene.

Note 7 Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Firma	Anskaffet i år	Forretn. kontor	Eierandel	Stemmeandel	Kostpris på aksjeposten	Bokført verdi
Datterselskaper						
Fabelaktiv AS	2000	Hamar	100 %	100 %	6 000	6 000
Norsk Tipping Nettnavn AS	2004	Hamar	100 %	100 %	110	110
Norsk Tipping Domene AS	2008	Hamar	100 %	100 %	106	106
Sum datterselskaper					6 216	6 216
Tilknyttede selskaper						
Buypass AS	2006	Oslo	50 %	50 %	19 011	19 011
NT DS AS	2009	Oslo	100 %	100 %	4 269	0
Sum tilknyttede selskaper					23 280	19 011
Totalt					29 496	25 227

Fabelaktiv AS, Norsk Tipping Nettnavn AS og Norsk Tipping Domene AS er i henhold til regnskapslovens § 3-8 andre ledd ikke konsolidert inn i Norsk Tipping AS sitt regnskap. Begrunnelsen for å utelate selskapene fra konsolidering er at det ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat.

Regnskapet for Fabelaktiv AS viser et overskudd på 1,8 mill. kr og en egenkapital på 6,9 mill. kr. Utbytte for 2008 på 5,1 mill. kr er inntektsført i Norsk Tippings regnskap for 2009, mens avsetning til utbytte for 2009 i Fabelaktivs regnskap er 2,6 mill. kr.

Regnskapet for Norsk Tipping Nettnavn AS viser et overskudd på 5 tusen kr og en egenkapital på 133 tusen kr.

Regnskapet for Norsk Tipping Domene AS viser et overskudd på 2 tusen kr og en egenkapital på 107 tusen kr.

Regnskapet for Buypass Konsern viser et overskudd på 31 mill.kr og en egenkapital på 82 mill. kr. Styret i Buypass har foreslått en avsetning av utbytte på 25 mill. kr. Utbyttet for 2009 skjevdeles mellom aksjonærene slik at 70% av utbyttet tilfaller Norsk Tipping (eierandel 50%).

Norsk Tippings tidligere eierandel i Buyinvest AS er utfisjonert til et nytt selskap, NT DS AS. Årsregnskapet viser et resultat på 0 kr og en egenkapital på kr 2,7 mill. kr. Da selskapets eiendeler har lavere verdi enn ansvarlig lån ytt fra eier, er verdien på aksjeposten nedskrevet i sin helhet.

Note 8 Mellomværende med datterselskaper og tilknyttede selskaper

	2009	2008	2007
Ansvarlig lån*)	2 712	3 000	11 914
Langsiktig lån	-	3 896	3 633
Totale lån til tilknyttede selskaper	2 712	6 896	15 547

	2009	2008	2007
Kortsiktig gjeld til selskaper i samme konsern	2 003	563	4 407
Kortsiktige fordringer til selskaper i samme konsern	-	-	-

*) Ansvarlig lån i 2009 er lån til NT DS AS. Lånets pålydende er 3 mill. kr. Fordringen er nedskrevet til virkelig verdi.

Note 9 Andre langsiktige fordringer

	2009	2008	2007
Langsiktige lån til ansatte*)	25 882	24 498	16 312
Øvrige fordringer	74	113	229
Totalt	25 956	24 611	16 541

*) Selskapet tilbyr boliglån til ansatte med tilsvarende betingelser som i Statens Pensjonskasse.

Note 10 Varelager

Varelager består av spillerkort og innkjøpte varer til butikk og kantine. Posten er vurdert til laveste verdi av kostpris og antatt salgspris.

Note 11 Kommisjonærfordringer

Norsk Tipping AS foretar ukentlige etterskuddsvise oppgjør med sine kommisjonærer, og utestående fordringer er løpende mellomværende. Endringen i kommisjonærfordringer skyldes at oppgjør for uke 52 i 2008 er godskrevet innenfor avslutningen av året mens oppgjør for uke 53 i 2009 er godskrevet i 2010.

Selskapet hadde ved utgangen av året 4038 kommisjonærer.

Note 12 Andre fordringer

Denne posten består av forskuddsbetalte/periodiserte kostnader og øvrige kundefordringer med forfall kortere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

I tillegg inngår kortsiktige utlån/lønnsforskudd til ansatte med totalt 5,9 mill kr. med løpetid inntil 4 år.

Note 13 Aksjekapital

Norsk Tippings selskapskapital består av 3 aksjer, hver av dem pålydende kr 50 000.

Staten v/ Kulturdepartementet eier 100 prosent av aksjene.

Note 14 Investeringsfond

I henhold til pengespilloven er det opprettet et investeringsfond i den hensikt å bygge opp midler med tanke på ny infrastruktur samt andre framtidige behov vedrørende tyngre prosjekter og / eller investeringer.

	2009	2008	2007
Investeringsfond pr 01.01	1 043 451	1 776 921	1 373 379
Effekt av prinsippendring immaterielle eiendeler	-	63 295	126 048
Tilført fra årets overskudd	-	-	277 494
Tilført til årets overskuddsdisponering	-645 154	-446 765	-
Utbetalt til samfunnsnyttige og humanitære oorganisasjoner som hadde automatinntekter	-	-350 000	-
Totalt per 31.12	398 297	1 043 451	1 776 921

For å sikre inntekter til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som tidligere hadde automatinntekter og opprettholde inntektsnivået til de eksisterende overskuddsmottakerne, bestemte Kulturdepartementet (KUD) at det skulle utbetales 350 mill. kr ekstra fra Norsk Tippings investeringsfond i 2008.

I følge retningslinjene for fondene under Norsk Tipping fastsatt av Kulturdepartementet skal det tilføres renter av kapitalen til investeringsfondet. Renteberegningen er foretatt som en del av årsoppgjørdisposisjonene. I 2009 tilsvarer renter som skal tillegges investeringsfondet 13,5 mill kr.

I tillegg til det ordinære spilloverskuddet for 2009 har KUD også bestemt at det skal tilføres midler fra Norsk Tippings investeringsfond slik at samlet overskudd til fordeling via tippenøkkelen blir 3 425 mill. kr. Dette medfører en netto tilføring fra investeringsfondet i 2009 på 645,1 mill. kr. [Kilde: Prop. 1 S (2009–2010)].

Note 15 Fond – Spill

Det er egne fond for hvert spill med unntak av Keno og Multix. Tabellen nedenfor viser saldo for det enkelte spill/fond.

Spill	2009	2008	2007
Lotto	22 153	30 765	29 393
Viking Lotto	148 483	130 871	114 838
Joker	31 531	25 570	22 529
Tipping	2 976	955	5 516
Oddsens	2 519	3 721	3 128
Flax	161 669	139 259	112 584
Sum NT-spill	369 331	331 141	287 988
Extra	1 266	3 590	10 127
Totalt	370 597	334 731	298 115

Fondene bygges opp av den delen av premiebeløpet som ikke utbetales på grunn av at premiene avrundes nedover og av preskriberte premier i det enkelte spillet, jfr. spillereglene for de respektive spill. Fondene anvendes etter selskapets nærmere bestemmelse til utbetaling av berettigede premier senere enn tre måneder etter trekningsdagen, til premier på grunnlag av godkjente protester, forbigåtte premier o.l., omsetningsfremmende tiltak som premietilskudd, ekstrapremier (eventuelle gjenstandspremier/reiser) i forbindelse med ordinære eller ekstraordinære trekninger/spilleomganger, samt til markedsføring av de respektive spill.

Det er Kulturdepartementet som fastsetter retningslinjene for fondene.

Note 16 Annen kortsiktig gjeld

	2009	2008	2007
Depositum kommisjonærer	11 354	7 380	4 851
Bonuspott/millionsjansen	18 184	10 033	14 622
Skyldig feriepenger	19 926	17 761	16 065
Gjeld spillerkonti	160 031	118 281	67 215
Grasrotandelen til utbetaling	98 413		
Periodiseringer	21 387	7 413	11 583
Totalt	329 295	160 868	114 336

Note 17 Restoverskudd til utbetaling

Med virkning fra 01.01.2009 skal spilloverskuddet fra NT-spillene fordeles etter en tippenøkkel som Stortinget vedtok i 2003. Spilloverskuddet for NT-spillene skal fordeles med 45,5 % til idrettsformål, 36,5 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

I tillegg kan Kulturdepartementet avsette inntil 0,5 % av spilloverskuddet til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet.

Overskuddet fra TV-spillet Extra går til Helse og Rehabilitering.

Samlet årsresultat 2009	3 023 771
Resultat Helse og Rehabilitering	231 925
Resultat NT-spillene	2 791 846

Tilført fra investeringsfond	645 154
Til disposisjon for utbetaling	3 437 000
Resultat Helse og Rehabilitering	231 925
Utbetalt akonto 2009	217 000
Til utbetaling Helse- og Rehabilitering	14 925
Restoverskudd til utbetaling	3 451 925

Fordeles:

Restoverskudd Helse og Rehabilitering	14 925
Tiltak mot spilleavhengighet	12 000
Til overskuddsformålene	3 425 000
Restoverskudd til utbetaling	3 451 925

Note 18 Pensjonsforpliktelser

Norsk Tipping AS har både fonderte (finansiert via fiktive fond i Statens Pensjonskasse – SPK) og ufonderte pensjonsordninger. De fonderte pensjonsordningene administreres av SPK, se nærmere beskrivelse av ordningen nedenfor. De ufonderte ordningene gjelder kollektiv alderspensjonsavtale for ansatte og tidligere ansatte i ledende stillinger med lønn over 12G, samt to pensjonsavtaler for tidligere ledende ansatte.

I tillegg har selskapet i 2005 og 2006 inngått avtaler om driftspensjon ved fratreden som følge av organisasjonsmessige endringer.

Statens Pensjonskasse

Beskrivelse av ordningen:

Norsk Tipping AS har kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i Statens Pensjonskasse. Pensjonsordningen omfatter ytelser etter lov om Statens Pensjonskasse (pensjonsloven). Ytelsene er alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon. I tillegg gjelder beregningen for ytelser fra 62 år etter AFP-ordning for statlig sektor. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser. Selskapets andel av premien kostnadsføres hvert år over regnskapet under lønns- og personalkostnader.

Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelser for SPKs pensjonsordning skjer etter aktuarmessige prinsipper. Ordningen er imidlertid ikke fondsbasert. Utbetalingen av pensjoner er garantert av staten (pensjonsloven § 1). Det blir simulert en forvaltning av pensjonsmidler («fiktive fond») som om midlene var plassert i langsiktige statsobligasjoner. Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning, og denne beregningen forutsetter at ordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til utløpstidspunkt. Pensjonsmidlene verdsettes derfor til regnskapsført verdi.

Resultat for ufonderte og fonderte pensjonsordninger

Pensjonskostnad

	2009	2008	2007
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	29 994	20 087	18 637
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	17 174	16 679	15 162
Avkastning på pensjonsmidler	-10 374	-12 026	-10 808
Ansattes egenandel til pensjonsordningen	-3 399	-3 049	-2 808
Administrasjonskostnader	527	412	377
Netto pensjonskostnad før amortisering	33 922	22 103	20 560
Resultatført virkning av estimatavvik	6 581	4 097	4 693
Periodisert arbeidsgiveravgift ¹⁾	6 189	4 124	3 957
Netto pensjonskostnad fonderte pensjonsordninger	46 692	30 324	29 210
Antall yrkesaktive med i beregningen	362	332	329

¹⁾ Arbeidsgiveravgift er netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse multiplisert med gjeldende prosent for arbeidsgiveravgift. Netto aktuarmessige gevinster og tap som ikke er innregnet i balansen inkluderer arbeidsgiveravgift

	Ufondert	Fondert		
	31.12.09	31.12.09	31.12.08	31.12.07
Beregnete pensjonsforpliktelser	27 996	421 204	385 191	306 322
Arbeidsgiveravgift	3 948	26 387	22 640	14 544
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	0	-234 064	-224 620	-203 175
Netto påløpt pensjonsforpliktelse	31 944	213 527	183 211	117 691
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	0	-161 035	-158 670	-105 429
Netto pensjonsforpliktelser	31 944	52 492	24 541	12 262

Økonomiske forutsetninger:	2009	2008
Diskonteringsrente	4,40 %	4,50 %
Forventet lønnsregulering	4,25 %	4,50 %
Forventet G-regulering	4,00 %	4,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	5,60 %	4,50 %

Som økonomiske forutsetninger er NRS(V) Pensjonsforutsetninger (september 2009) lagt til grunn.

Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er lagt til grunn vanlig benyttede forutsetninger innen forsikring.

Ufonderte pensjonsavtaler og driftspensjon

Selskapet har 3 ufonderte pensjonsavtaler som nevnt i note 3, samt avtaler med ansatte om driftspensjon i forbindelse med fratreden i selskapet. Avtalen om driftspensjon omfatter 7 ansatte og gir rett til 66% av lønn inntil fylte 67år.

4 ansatte har løpende gavepensjon fra selskapet inntil fylte 67 år.

	Ufonderte avtaler	Driftspensjon
Avsetning per 01.01	27 464	9 133
Ny avsetning/kostnad i perioden	4 928	500
Utbetalt i 2009	448	2 572
Forpliktelse per 31.12	31 944	7 061

Avsetning/kostnad i perioden er i sin helhet belastet regnskapet for 2009.

Samlede pensjonsforpliktelser pr 31.12.2009

Ufonderte pensjonsordninger	31 944
Fonderte pensjonsordninger	52 492
Driftspensjon	7 061
Totale pensjonsforpliktelser	91 497

REVISORS BERETNING

Vår saksbehandler
Kristin Sletten, 62 55 12 85
Vår dato 04.03.2010 Vår referanse 1.6 2009/020082 KSL/gre
Arkivkode 680
Deres dato Deres referanse

Norsk Tipping AS
2325 Hamar

Revisjon av regnskapet til Norsk Tipping AS for 2009

Riksrevisjonen har revisjonsansvaret for Norsk Tipping, jf. lov om pengespill § 7. Ved avslutningen av den årlige revisjonen utsteder Riksrevisjonen et avsluttende revisjonsbrev (beretning) som representerer konklusjonene fra revisjonsarbeidet. Revisjonsbrevet blir først offentlig når Riksrevisjonen har rapportert om resultatene av revisjonen til Stortinget, jf. lov om Riksrevisjonen § 18.

Regnskapet til Norsk Tipping AS er revidert, og styret er orientert om resultatene av revisjonen.

Etter fullmakt

Aina Helena Garathun
avdelingsdirektør

Kristin Sletten
underdirektør

SPILLINTEKTER NORSK TIPPING 1948–2009

Nominelle beløp i millioner kroner

År	Totale spill- inntekter	Lotto	Viking Lotto	Joker	Keno	Tipping	Oddsens	Flax	Extra	Multix	Andre spill
1948	18,2					18,2					
1949	37,4					37,4					
1950-1959	802,4					802,4					
1960-1969	1 589,0					1 589,0					
1970-1979	5 496,4					5 496,4					
1980-1989	20 804,0	4 928,6				15 563,9					311,4
1990	3 870,9	1 879,4				1 676,3					315,2
1991	4 254,1	2 482,1				1 484,5					287,5
1992	4 470,8	2 857,9				1 348,1					264,8
1993	4 659,6	2 755,6	382,5			1 253,7					267,8
1994	4 940,7	2 776,1	674,6			1 028,4	341,1				120,5
1995	5 871,8	2 996,6	805,9			935,8	530,2	603,3			
1996	6 243,4	3 111,5	910,1			879,4	567,4	635,0	140,0		
1997	6 715,0	3 116,7	836,5			916,8	598,2	620,9	600,4		25,5
1998	7 619,5	3 393,3	1 060,0			951,6	777,4	654,3	780,0		2,9
1999	8 042,3	3 469,8	1 116,2			944,9	989,0	786,1	736,3		
2000	8 277,2	3 495,2	1 276,6	130,0		915,9	996,1	748,5	714,9		
2001	8 606,6	3 517,2	1 309,5	273,1		938,8	1 137,6	684,3	746,1		
2002	9 734,3	3 610,2	1 338,9	471,8		873,7	1 846,7	798,6	794,4		
2003	9 743,3	3 537,1	1 369,8	679,4		825,6	1 613,5	895,5	822,4		
2004	9 617,0	3 464,7	1 475,7	739,4		800,7	1 295,9	1 023,3	812,3		5,0
2005	9 203,2	3 310,6	1 446,9	757,5		727,0	1 307,9	882,7	770,6		
2006	9 618,9	3 727,7	1 441,4	769,2		702,5	1 444,4	761,0	772,7		
2007	10 388,4	3 871,5	1 560,0	803,5	86,5	740,5	1 585,3	866,9	874,2		
2008	10 578,7	3 596,8	1 502,0	739,5	429,3	725,2	1 690,2	917,5	966,7	11,5	
2009	12 574,7	3 761,7	1 737,7	821,0	380,1	732,2	1 549,6	977,8	950,5	1 664,0	
Total	183 777,7	69 660,3	20 244,3	6 184,4	895,9	42 908,9	18 270,5	11 855,7	10 481,5	1 675,5	1 600,6

ANDRE SPILL: Måltips 1989 – 1994 Pengeletteriet 1997 og 1998 Automater / VLT (pilotprosjekt ukene 35 – 49 i 2004)

Prisjustert til 2009-verdi i NOK milliarder	274,48	86,24	23,28	6,66	0,91	107,34	20,66	13,57	11,81	1,68	2,33
Prisjustert til 2009-verdi i EURO milliarder	31,45	9,88	2,67	0,76	0,10	12,30	2,37	1,55	1,35	0,19	0,27
Prisjustert til 2009-verdi i USD milliarder	43,70	13,73	3,71	1,06	0,14	17,09	3,29	2,16	1,88	0,27	0,37

Omregningskurser = Norges Banks årssnitt for 2009

EURO 1,00 = NOK 8,7285

USD 1,00 = NOK 6,2816

OVERSKUDDSUTDELING NORSK TIPPING 1948-2009

Nominelle beløp i millioner kroner

År	Samlet overskudd	Idrett	Forskning	Kultur	Helse og Rehabilitering	Stats- kassen	Andre formål ¹⁾
1948	5,0	3,0	2,0				
1949	10,0	4,0	6,0				
1950-1959	266,5	73,3	193,2				
1960-1969	543,6	158,3	385,3				
1970-1979	1 847,1	842,2	1 004,9				
1980-1989	7 886,7	3 431,5	2 629,2	1 223,4		602,6	
1990	1 409,9	475,9	229,1	472,3		232,6	
1991	1 590,8	427,4	205,8	641,6		316,0	
1992	1 590,0	530,0	530,0	530,0			
1993	1 650,0	550,0	550,0	550,0			
1994	1 704,0	568,0	568,0	568,0			
1995	1 988,6	594,0	594,0	594,0		206,6	
1996	2 147,0	631,0	631,0	631,0	36,5	217,5	
1997	2 270,9	622,6	622,6	622,6	181,7	221,4	
1998	2 433,4	667,0	667,0	667,0	207,3	225,1	
1999	2 627,9	812,0	812,0	812,0	191,9		
2000	2 654,5	824,0	824,0	824,0	182,5		
2001	2 757,7	858,3	858,3	858,3	182,8		
2002	2 902,6	1 050,0	600,0	1 050,0	202,6		
2003	2 903,0	1 200,0	300,0	1 200,0	203,0		
2004	2 611,1	1 200,0		1 200,0	199,1	12,0	
2005	2 606,7	1 200,0		1 200,0	194,7	12,0	
2006	2 710,4	1 250,0		1 250,0	198,4	12,0	
2007	2 880,6	1 250,0		1 250,0	218,6	12,0	150,0
2008	3 677,4	1 558,4		1 250,1	240,4	12,0	616,5
2009	3 668,9	1 558,4		1 250,1	231,9	12,0	616,5
Total	59 344,3	22 339,3	12 212,4	18 644,4	2 671,4	2 093,8	1 383,0

Prisjustert til 2009-verdi i NOK milliarder	90,43	33,94	26,47	22,57	3,02	3,02	1,41
Prisjustert til 2009-verdi i EURO milliarder	10,36	3,89	3,03	2,59	0,35	0,35	0,16
Prisjustert til 2009-verdi i USD milliarder	14,40	5,40	4,21	3,59	0,48	0,48	0,22

Omregningskurser = Norges Banks årssnitt for 2009

EURO 1,00 = NOK 8,7285

USD 1,00 = NOK 6,2816

¹⁾ For 2007: Organisasjoner som mottok midler fra automatvirksomhet i 2001.

For 2008 og 2009: Organisasjoner som mottok midler fra automatvirksomhet i 2001, utenom idrettsorganisasjoner.

VERDISKAPINGSREGNSKAP 2009

		Mill. kr.
Spillinntekter		12 574,7
- Premier til spillere	7 322,1	
- Forbruk av varer og tjenester	830,0	
- Øvrige kostnader	274,4	
+ Øvrige inntekter	188,2	8 238,3
Brutto verdiskaping		4 336,3
- Avskrivninger	166,9	
+ Netto finansielle poster	89,7	-77,2
Netto verdiskaping		4 259,2

VERDISKAPINGEN FORDELES SLIK:

	Mill. kr.	Prosent
Stat og kommune:		
Skattetrekk (ansatte), arb.giveravgift og arb.givers del av pensjonskasse	136,2	3,2 %
Ansatte:		
Lønninger og pensjoner(ekskl skattetrekk)	127,3	3,0 %
Kommisjonærene:		
Provisjon v/spill, spillerkort	760,9	17,9 %
Grasrotmottakere		
	210,9	5,0 %
Tilført fra bedriften:		
Investeringsfond	-645,2	-15,1 %
Overskudd til:		
Helse og Rehabilitering	231,9	
Tiltak mot spilleavhengighet	12,0	
Andre overskuddsformål	616,5	
Kultur	1 250,1	
Idrett	1 558,4	3 668,9
		86,1 %
Netto verdiskaping	4 259,2	100,0 %

BEKREFTELSE PÅ REVISJON AV SAMFUNNSRAPPORT

DET NORSKE VERITAS

Bekreftelse på revisjon av samfunnsrapport

Det Norske Veritas AS erklærer at

Norsk Tipping Års- og samfunnsrapport 2009

er i overensstemmelse med relevante interne prosesser, rutiner og holdninger som demonstreres i bedriften.

Denne bekreftelsen er utstedt basert på en revisjon bygget på prinsippene i The Global Reporting Initiative (GRI) Sustainability Reporting Guidelines (G3) som har krav til at en rapport skal være relevant og fullstendig i en bærekraftig sammenheng, samt demonstrere en åpen og aktiv dialog med interessenter.

Avsnittene "omfang av revisjonen", "revisjonsmetodikk" og "konklusjoner" beskrevet under er integrerte elementer i denne bekreftelsen.

Omfang av revisjonen:

Omfanget og prosessen for revisjonen har blitt besluttet i samarbeid med Norsk Tipping. Revisjonen omfatter Norsk Tipping sin samfunnsrapportering for 2009, side 12-92 i *Års- og samfunnsrapport 2009*. Rapporten dekker både sosiale og miljømessige aspekter. Norsk Tippings arbeid med sine kommisjonærer omhandles i rapporten, men kommisjonærenes drift, samt datterselskaper er ikke dekket.

Revisjonsmetodikk:

Revisjonen ble utført i februar og mars 2010 ved Norsk Tippings hovedkontor. Verifikasjonen er gjort i henhold til DNVs protokoll for verifikasjon av samfunnsrapporter og har omfattet:

- Gjennomgang av tilgjengelige dokumenter, data og annen relevant informasjon.
- Intervju av 15 personer med forskjellige ansvarsområder hos Norsk Tipping.
- Telefonintervju av seks eksterne interessenter.
- Intervju av en kommisjonær.
- Stikkprøver av mekanismene for innføring av Norsk Tippings etiske retningslinjer og andre relevante retningslinjer.

Norsk Tipping har vært ansvarlig for å fremlegge alle relevante data, prosesser og rutiner, og revisjonen baserer seg på at dette er blitt sannferdig fremstilt.

Konklusjoner:

DNV har vurdert rapportens overholdelse av følgende prinsipper som enten "Godt", "Tilfredsstillende" eller "Behov for forbedring".

Relevans: Godt. Norsk Tipping har jobbet lenge og systematisk med kjernetemaene spillansvarlighet og spillikkerhet og beskriver dette arbeidet utførlig.

Fullstendighet: Tilfredsstillende. DNV vurderer at rapporten gir et sannferdig bilde av Norsk Tippings arbeid med samfunnsansvar, men den mangler en klar beskrivelse av i hvilken grad man har oppnådd mål og gjennomført planer for 2009.

Lydhørhet og involvering av interessenter: Godt. Norsk Tipping demonstrerer en åpen og aktiv dialog med viktige interessenter som ansatte, forskningsmiljøer og pressgrupper.

Pålitelighet: Godt. Vi har ikke funnet vesentlige unøyaktigheter i den informasjonen som presenteres i rapporten.

Nøytralitet: Godt. Etter vår mening gir Norsk Tipping en balansert fremstilling av sin egen virksomhet i forhold til de saker som opptar interessentene, for eksempel er sentrale tema som spillikkerhet og markedsføring av pengespill nyansert presentert.

DNV har sjekket Norsk Tippings samfunnsrapport i forhold til rammeverket til *Global Reporting Initiative, G3*. Vi bekrefter med dette at samfunnsrapporten tilfredsstillende nivå C+.

Forbedringsmuligheter

Etske retningslinjer for innkjøp er nylig vedtatt, og det bør arbeides videre med å følge opp disse. Det anbefales også å etablere en overordnet miljøstrategi.

Det Norske Veritas AS fraskriver seg ethvert ansvar og/eller medansvar for enhver beslutning noen person eller juridisk enhet måtte fatte basert på denne bekreftelsen.

Signert: Ingebjørg Gravlien Senior Consultant, CR	Signert: Helena Barton Global Manager CR Services
--	--

Det Norske Veritas AS
Høvik,
6 april 2010

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Norsk Tippings samfunnsoppdrag er å kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et attraktivt og ansvarlig spilltilbud som ikke skaper samfunnsmessige problemer, og samtidig skape verdier til våre overskuddsmottakere. God eierstyring og selskapsledelse er et vilkår for at Norsk Tipping skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag.

Dokumentet er skrevet i tråd med «Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse» som er utarbeidet av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan punktene i anbefalingen er fulgt opp i Norsk Tipping.

Norsk Tipping er ikke et børsnotert selskap. Dette medfører at ikke alle deler av NUES anbefaling er relevant¹. For Norsk Tipping som monopolselskap, er det imidlertid avgjørende med god og transparent styring og kontroll for å bygge tillit hos interessentene gjennom forutsigbarhet og troverdighet. Åpen og tilgjengelig informasjon skal sikre at selskapet har gode relasjoner til samfunnet i sin alminnelighet, og spesielt til de interessenter som berøres av virksomheten.

Åpen rapportering

Norsk Tippings års- og samfunnsrapport gis ut hvert år på selskapets årsmøte. Fra 2007 gikk selskapet over til å rapportere etter det globale rapporteringsinitiativet Global Reporting Initiative (GRI), som består av et utvalg prinsipper, samt anbefaling til rapporteringsstandard. Denne standarden har som formål å fastsette en global standard for rapportering av bærekraft. Det innebærer at Norsk Tipping rapporterer på en tredelt bunnlinje hvor økonomi, miljø og sosialt ansvar blir beskrevet. Innholdet er behandlet og tiltakene er forankret og følges opp i selskapets ulike forretningsområder. Datterselskaper er ikke inkludert. Selskapets ønsker gjennom sin års- og samfunnsrapport å dokumentere at Norsk Tipping, gjennom å utføre sitt samfunnsoppdrag, tilfører verdier til det norske samfunn på flere nivå. Likeledes er det viktigste argumentet i forhold til leserne av rapporten, selskapets interessenter, at Norsk Tipping oppfyller sitt mandat som et sosialpolitisk instrument for ansvarlig pengespill i Norge.

I rapporten viser selskapet hvordan samfunnsansvar er en naturlig del av Norsk Tippings dialog med selskapets interessenter. Norsk

Tipping skal være en foregangsbedrift innen samfunnsansvarlighet, noe som er retningsgivende for hele Norsk Tippings virksomhet.

Rapporten dekker relevante økonomiske, miljømessige og sosiale effekter av Norsk Tippings virksomhet. For rapporteringsåret 2009 har selskapet valgt å slå sammen selskapets års- og samfunnsrapport, men rammeverket som er lagt til grunn for samfunnsrapporten er uforandret fra 2008. Det er ingen betydelige endringer i omfang eller målemetoder i forhold til fjorårets rapport.

Før den ble publisert, ble rapporten gjennomgått av Det Norske Veritas (DNV). Etter Norsk Tippings oppfatning bidrar dette til å sikre objektivitet og økt kvalitet på rapporten.

Selskapets interessenter

I arbeidet med samfunnsansvar, er det en forutsetning med god dialog med dem som påvirkes av eller påvirker Norsk Tippings virksomhet. Norsk Tipping har en bred dialog med mange ulike interessentgrupper; spillere, politiske miljøer, spilleavhengighetsmiljøer, fagmiljøer innen spilleavhengighetsproblematikk, samarbeidspartnere, ansatte og ikke minst overskuddsmottakere.

Selskapets dialog med interessentene, samt relevante undersøkelser med ulike typer interessentgrupper, gir selskapet et godt bilde av interessentenes forventninger til selskapet. Disse erfaringene og faktaene blir brukt som grunnlag for identifisering og prioritering av interessentene, slik at selskapet får et objektivt bilde av hvilke problemstillinger selskapet står overfor, og hvordan Norsk Tipping skal bruke denne kunnskapen til å videreutvikle selskapet.

Norsk Tipping har ikke vært involvert i lovbrudd eller brudd på frivillige retningslinjer knyttet til produktmerking eller helse- og sik-

¹ Dette dreier seg om punktene:

4: Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

5: Fri omsettelighet

14: Selskapsovertakelse

kerhetsaspekter forbundet med egne produkter og tjenester i 2009. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) klaget 24. februar 2009 Norsk Tipping inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA). Klagen var foranlediget av at Riksrevisjonen i sin rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2007, Dokument 1 (2008 – 2009), hadde anmerkninger til blant annet noen angitte anskaffelser. Saken er fortsatt under behandling i KOFA.

Sommeren 2009 presenterte Riksrevisjonen sin utvidede revisjon av Norsk Tipping for årene 2000 – 2007. Denne revisjonen kom som en følge av avgangen til tidligere administrerende direktør i 2007. Norsk Tipping tar Riksrevisjonens rapport i sin helhet til etterretning. Selskapet mener at noen av forholdene som Riksrevisjonen omtaler er forbedringsmuligheter, og noen av forholdene er kritikkverdige.

Siden avgangen til tidligere administrerende direktør i 2007 har det skjedd en rekke endringer i Norsk Tipping. Internkontrollen er styrket og det er innført nye retningslinjer og policyer for områder som Riksrevisjonen omtaler.

I desember 2009 ble Kulturdepartementet og Norsk Tipping kjent med at Riksrevisjonen ville presentere ytterligere to forhold fra deres utvidede revisjon av selskapet i årene 2000-2007. Disse forholdene anser selskapet som så alvorlige at det i februar 2010 ble iverksatt en uavhengig ekstern granskning. Forholdene ble holdt tilbake fra den første rapporten fordi de var oversendt Økokrim til vurdering. Økokrim besluttet at de på daværende tidspunkt ikke ønsket å iverksette etterforskning.

PUNKT 1:

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

I Norsk Tipping skal god eierstyring og selskapsledelse bidra til måloppnåelse og høy verdiskaping. God og transparent styring og kontroll med virksomheten skal legge grunnlaget for å skape langsiktige verdier for eier, ansatte, andre interessenter og samfunnet for øvrig, og skal bygge tillit hos interessentene gjennom forutsigbarhet og troverdighet.

Norsk Tippings prinsipper for eierstyring og selskapsledelse klargjør rolledelingen mellom eier, styre og ledelse.

Selskapet forholder seg også til statens ti prinsipper for godt eierskap. Prinsippene omhandler hvordan staten vil opptre som eier og hva staten forventer av statseide selskaper. Se også punkt 6 om statens utøvelse av eierskap.

Norsk Tippings etiske retningslinjer beskriver prinsipper for håndtering av etiske dilemmaer, samt handlemåte tilknyttet temaene lover og regler, ansattes habilitet, kontakt med eksterne interessenter, arbeidsmiljø, varsling om kritikkverdige forhold, taushetsplikt, verv og informasjon og IT-tjenester. Norsk Tippings etiske retningslinjer ligger tilgjengelige i sin helhet på www.norsk-tipping.no/selskapet og på selskapets intranett.

I januar 2010 vedtok Norsk Tipping etiske retningslinjer for leverandører, og en implementeringsplan er under utarbeidelse. Kravene i retningslinjene bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet. Samtidig skal leverandøren respektere FNs verdenserklæring om menneskerettigheter. Det stilles også krav til at varer og tjenester som anskaffes ikke er i strid med gjeldende lover og regler, samt Norsk Tippings etiske retningslinjer. Norsk Tippings etiske retningslinjer for leverandører ligger tilgjengelig i sin helhet på www.norsk-tipping.no/selskapet og på selskapets intranett.

Policyer og retningslinjer

Selskapet har policyer og retningslinjer som gjelder for de ansatte. Disse ligger tilgjengelige i sin helhet på selskapets intranett.

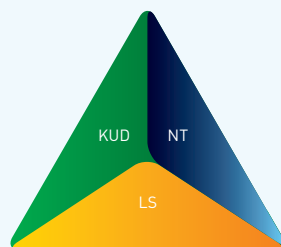
PUNKT 2:

Virksomhet

Selskapets vedtekter, som sist ble endret ved kongelig resolusjon 16. mars 2007, fastsetter følgende formål for selskapets virksomhet

- «Selskapet skal i henhold til spilleregler fastsatt av departementet avholde og formidle pengespill i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser av pen-

ANSVARSKILLER SPILL

▶ | **KUD – Kulturdepartementet**
Eier av Norsk Tipping
Beslutter hvilke spill som skal tilbys og fastsetter spillereglene
Avgjør hvor stor andel av innsatsbeløpet som skal gå til premier
Fordeler selskapets overskudd (Tippenøkelen)

▶ | **NT – Norsk Tipping**
Drifter pengespillene
Drifter spillet Extra på vegne av stiftelsen Helse og Rehabilitering, som selv står for fordeling av midlene

▶ | **LS – Lotteri- og stiftelsestilsynet**
Lotteri- og stiftelsestilsynet er et offentlig kontrollorgan oppnevnt av Kulturdepartementet
Lotteritilsynet fører tilsyn med at all spillevirksomhet i Norge foregår i samsvar med lovgivning og spilleregler

gespillene, samtidig som det gjennom rasjonell drift av selskapet skal legges til rette for at mest mulig av overskuddet fra spillene kan gå til formål som nevnt i pengespilloven § 10.» (§ 2 annet ledd)

- «Selskapets virksomhet skal være knyttet til formidling av pengespill, rettet mot norske borgere eller personer bosatt i Norge.» (§ 4 første ledd)

Fra 01.01.09 ble Tippenøkkel, fordelingen av Norsk Tippings overskudd, forandret slik at idrett får 45,5 prosent av overskuddet, kultur får 36,5 prosent, og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner får 18 prosent. Departementet vil avsette inntil 0,5 prosent av spilloverskuddet for 2009 til fordeling i 2010 til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet.

Spillet Extra driftes på vegne av stiftelsen Helse og Rehabilitering og overskuddet fordeles av oppdragsgiver.

For øvrig vises det til kapittelet «Framtid med muligheter» (side 18-21) som inneholder en redegjørelse for selskapets mål og strategier.

PUNKT 3:

Selskapskapital og utbytte

Selskapets aksjekapital er i Lov om pengespill § 5 fastsatt til kr 150 000. Det utbetales ikke utbytte fra selskapet, og overskuddet fra spillvirksomheten skal fordeles etter bestemmelsene i pengespillovens § 10.

Aksjene i Norsk Tipping er ikke omsettelige. Pengespilloven § 3 krever at staten skal eie alle aksjene i selskapet. Dette medfører at det ikke er relevant for selskapet å utarbeide prinsipper for overtakelse av virksomheten.

PUNKT 4:

Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

Ikke relevant for Norsk Tipping.

PUNKT 5:

Fri omsettelighet

Ikke relevant for Norsk Tipping.

PUNKT 6:

Generalforsamling og kontrollkomité

Kulturministeren utgjør selskapets generalforsamling. Generalforsamlingen avholdes hvert år i forbindelse med Norsk Tippings årsmøte. I tillegg avholdes det møter minst to ganger årlig mellom departementet og selskapet, med sikte på å opprettholde løpende dialog om utvikling og praktisering av regelverket for Norsk Tippings virksomhet.

Selskapets vedtekter §6 slår fast at det skal avholdes generalforsamling hvert år i tilknytning til selskapets årsmøte. For et selskap hvor generalforsamlingen er en person, statsråden, er det ikke formalia knyttet til innkalling, fullmaktsforhold eller formelle krav til saksdokumentene i forkant av generalforsamlingen.

Riksrevisjonen er til stede når generalforsamling holdes. Det er også selskapets styreleder og administrerende direktør.

Norsk Tipping har ikke kontrollkomité.

Statens utøvelse av eierskap

I flere offentlige dokumenter har staten redegjort for hvordan staten vil utøve sitt eierskap. Staten har generelt uttalt at den i utøvelsen av sitt eierskap ønsker å legge til grunn alminnelig aksepterte prinsipper for god eierskapsutøvelse. Det er utformet 10 prinsipper for godt

DE ENKELTE STYREMEDLEMMERS BAKGRUNN OG KOMPETANSE:

STYRELEDER

Navn og alder: **Lars Sponheim**, 52 år
Vært i styret siden: November 2009
Andre styreverv: Finse Vann- og Avløpsselskap AS og Ulvik fjellstyre (begge verv blir avviklet før tiltredelse i jobb som fylkesmann i Hordaland juni 2010)
Utdannelse: Sivilagronom/landbruksøkonom
Stilling: Selvstendig næringsdrivende, fylkesmann i Hordaland fra 1. juni 2010
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: Stortingsrepresentant 93-09, nærings- og handelsminister 97-00, landbruksminister 01-03, landbruks- og matminister 03-05, leder i Venstre 96-10

NESTLEDER

Navn og alder: **Ingvild Ragna Myhre**, 52 år
Vært i styret siden: 2007
Andre styreverv: Styreleder Simula Research Laboratory AS, styremedlem i Folketrygdfondet, DataRespons ASA, Telecomputing ASA, Simrad Optronics ASA, AS Backe, Norsk Eiendomsinformasjon AS, Eidsiva Bredbånd AS
Utdannelse: Sivilingeniør fra NTNU
Stilling: Partner i Rådgiverne LOS
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: Adm.dir. Alcatel Telecom AS, adm.dir. Telenor Mobil AS og adm.dir. Network Norway AS

Navn og alder: **Silvija Seres**, 39 år
Vært i styret siden: 2007
Andre styreverv: Aschehoug, Teknologirådet, Arena Group, Integrasco, Lingit, Faster Imaging
Utdannelse: Doktorgrad i matematikk fra Oxford University, MBA fra INSEAD
Stilling: Director Business Management, Microsoft
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: VP Product Marketing hos Fast Search and Transfer, Fellow ved Oxford University, Professor ved Dar Al Hekma University i Saudi Arabia, styremedlem hos Opera Software og ProfDoc

eierskap som er basert på hvordan staten vil opptre som eier og hva staten forventer av selskapet.

Lotteritilsynet fører tilsyn med at selskapets virksomhet foregår i samsvar med lovgivning og spilleregler, jfr pengespilloven §14. Lotteritilsynet foretar også en løpende evaluering av selskapets markedsføring, og om denne er i tråd med «Retningslinjer for markedsføring av statlig kontrollerte pengespill». Deres evaluering rapporteres to ganger årlig til eier. Lotteritilsynet er et direktorat og tilsynsorgan underlagt Kulturdepartementet, som forvalter og kontrollerer private lotterier og statlige spill i Norge.

**PUNKT 7:
Valgkomité**

Norsk Tipping har ingen valgkomité.

**PUNKT 8:
Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet**

Norsk Tipping har ingen bedriftsforsamling.

Styret og styrets sammensetning er regulert gjennom vedtektenes § 3. Styret har fem uavhengige representanter som er oppnevnt av Kulturdepartementet, samt to representanter fra Norsk Tipping, valgt av og blant selskapets ansatte. I tillegg er det oppnevnt vara-representanter for samtlige styremedlemmer. Med «uavhengige representanter» menes at de er uavhengige av overskuddsmottakerne. Styremedlemmene oppnevnes for en periode på to år. I tråd med offentlige myndigheters mål om likestilling, har det i en årrekke vært en jevn fordeling av kvinnelige og mannlige styremedlemmer. For å synliggjøre krav om kjønnsrepresentasjon, ble det i 2007 foretatt en vedtektsendring som presiserer at kjønnsfordelingen i styret skal være i samsvar med bestemmelsene i aksjeloven § 20-6 første ledd. Kulturdepartementets utnevning av styremedlemmer skjer ut i fra det prinsipp at styret i Norsk Tipping til enhver

tid bør ha forretningsmessig kompetanse, kompetanse på offentlig eierskap og kommunikasjon mellom offentlig og privat virksomhet, samt sosialpolitisk kompetanse. I de siste år er det også lagt vekt på generell politisk kompetanse. Det legges ingen spesiell vekt på økonomi-, sosiale- eller miljømessige hensyn ved utvelgelse av styremedlemmer.

Norsk Tippings ansatte har mulighet til å ta opp problemstillinger gjennom de ansattes representanter i styret. Administrerende direktør i Norsk Tipping deltar i styremøtene uten stemmerett.

Kulturdepartementet har gitt instruks til styret hvor det fremkommer at styret skal fatte vedtak på fritt grunnlag etter alminnelige, forretningsmessige prinsipper. Styrets instruks fastsettes i kongelig resolusjon. Selskapets generalforsamling utnevner styrets leder. Styreleder er ikke medlem av selskapets ledelse. Nestleder utnevnes av Kulturdepartementet. Styrets medlemmer har et fast årlig honorar som er uavhengig av selskapets resultat. Størrelsen på honoraret er angitt i regnskapsdelen av rapporten.

**PUNKT 9:
Styrets arbeid**

Departementets instruks til styret gir regler for styrets arbeid og saksbehandling. Administrasjonen i Norsk Tipping sørger for at faste saker kommer opp til behandling. Styrets årskalender viser hvilke saker som skal behandles på styrets møter. Her framgår det at strategiplan vedtas i juni, og at det i november gjennomføres todagers møte med planarbeid for kommende år. Ellers beskriver årskalenderen når virksomhetsrapportering legges fram for styret. Styret følger opp virksomheten gjennom en periodisk virksomhetsrapport fra ledelsen. Denne inneholder selskapets målekort med sentrale måleparametre for blant annet omdømme, spillinntekter, kundeutvikling, kostnader og resultat, samt drift og interne forhold. I tillegg rapporteres status på selskapets viktigste prosjekter og ledelsens

Navn og alder: **Paal Fure**, 42 år
Vært i styret siden: 2009
Andre styreverv: Moods Of Norway, Iprospect, Suddenly, Unit Management
Utdannelse: Norges Markedshøyskole
Stilling: Adm. dir. Vizeum Norge
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: Direktør Opinion, direktør Bengal Consulting

Navn og alder: **Siv Tørudbakken**, 41 år
Vært i styret siden: 2007
Andre styreverv: Styreleder i Bompengeselskapet RV2 Kongsvingervegen AS, nestleder i Bompengeselskapet E6 Gardermoen – Moelv AS, nestleder i Vegfinans AS, nestleder i Kompetanse, universitets- og forskningsfondet i Innlandet AS
Utdannelse: Fagbrev barne- og ungdomsarbeiderfaget, grunnfag kulturfag
Stilling: Fylkesrådsleder i Hedmark fylkeskommune
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: Ingen

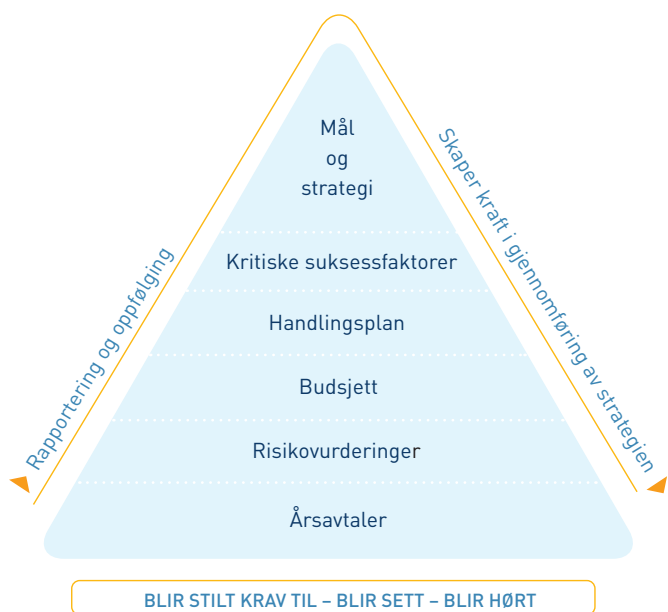
Navn og alder: **Petter Torgerhagen**, 42 år
Vært i styret siden: 2007
Andre styreverv: Ingen
Utdannelse: Høyskolen i Østfold, Informatikk
Stilling: IT-rådgiver i Norsk Tipping
Tidligere viktige posisjoner og stillinger: Ingen

Navn og alder: **Eli Skjæret**, 55 år
Vært i styret siden: 2009
Andre styreverv: Ingen
Utdannelse: Videregående skole
Stilling: Kundebehandler i Norsk Tipping
Tidligere viktige posisjoner/stillinger: Ingen

risikobilde. Det skrives protokoll med vedtak knyttet til behandling av virksomhetsrapporten.

Det benyttes ikke styreutvalg i styrets arbeid. Styrets oppgaver omfatter å påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, vedtekter og retningslinjer, jf. Lov om pengespill § 7, første ledd, første punktum. Styret har ansvar for en tilfredsstillende organisering og forvaltning av selskapet, herunder regulering av forholdet til kommisjonærene. Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør.

I henhold til instruks fra departementet skal styret påse at registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, jf. Pengespilloven § 7 første ledd annet punktum, og føre tilsyn med administrerende direktørs ledelse av virksomheten, jf. tredje punktum. Styret skal sende regnskap og årsmelding til Kulturdepartementet for godkjenning, jf. pengespilloven § 7 annet ledd. Videre skal Kulturdepartementet holdes orientert om prinsipielle spørsmål som er av vesentlig betydning for selskapets drift. I de årlige strategi- og planprosessene blir styret forelagt strategiplaner for vedtak på forsommeren. Styret behandler og vedtar føringer for årsplaner og budsjett, og er også gjennom disse prosessene en aktiv part i selskapets styring og kontroll. Ved behandling i styret følges offentlige regler og selskapets etiske retningslinjer for habilitet. Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid og sin arbeidsform som gir grunnlag for endringer og tiltak. Evalueringen blir blant annet utført i forhold til sosiale og økonomiske forhold, og resultatet av evalueringen blir protokollført.

Til styret er det valgt en nestleder som er møteleder i tilfeller der styreleder ikke kan lede styrets arbeid.

Administrerende direktør forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder. Det legges vekt på at sakene forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag.

Norsk Tipping har ikke revisjonsutvalg, kompensasjonsutvalg eller styrekomité.

PUNKT 10: Risikostyring og internkontroll

Norsk Tipping arbeider med et rammeverk for virksomhetsstyring som beskriver sammenhengen mellom strategi og operasjonell styring og oppfølging, hvor risikostyring og internkontroll er integrert. Gjennom god og transparent styring og kontroll skal det skapes forutsigbarhet og troverdighet, som er et fundament for tillitskapende arbeid.

Til å utarbeide en statusbeskrivelse for selskapets eksisterende risikostyring og internkontroll ble i 2009 revisjons- og rådgivningsfirmaet KPMG engasjert. De gjennomførte en GAP-analyse i forhold til anerkjent praksis.

Dette arbeidet stadfestet at selskapet har god risikostyring, men at den primært ble drevet fra et sikkerhetsperspektiv og kunne forsterkes ytterligere ved å integrere risikostyring i den øvrige virksomhetsstyringen.

Norsk Tipping arbeider målrettet med å styrke risikostyring og internkontroll i selskapet. I 2009 ble det etablert en egen enhet for selskapets virksomhets og risikostyring. Denne enheten er underlagt direktør for økonomi/finans og arbeider blant annet med å videreutvikle prosesser, metodikk og systemer for området. Målsetningen i dette arbeidet er å skape god sammenheng mellom selskapets strategiske mål, operasjonelle mål, virksomhetsplaner, budsjetter og årsavtaler for ledere og medarbeidere på alle nivå.

Selskapet har periodisk virksomhetsrapportering hvor styret og ledelsen har oppfølging av selskapet med utgangspunkt i målekortene med supplerende finansiell og driftsmessig rapportering. Med utgangspunkt i målekortene gjennomføres det regelmessige risikovurderinger for å sikre styrets og ledelsen fokus på viktige framtidige forhold. Eventuelle risikoreduserende tiltak følges regelmessig opp av ledelsen og rapporteres til styret.

Selskapet arbeider kontinuerlig med å sikre et godt kontrollmiljø for at virksomheten skal bygges på sunne holdninger, gode interne rutiner og prosedyrer, samt stor grad av åpenhet. I 2009 er det arbeidet med å videreutvikle selskapets verdiplattform og ledelsesprinsipper.

Norsk Tipping har etablerte rutiner for kontroll med og oppfølging av spilleaktiviteten hos kommisjonærer og spillere. Dette gjøres både

for å sikre at spilleaktiviteten skjer innefor ansvarlige rammer og for å sikre selskapet mot kriminell aktivitet, som for eksempel underlag, økonomisk utroskap og hvitvasking

Interne kvalitetsrevisjoner

Selskapet har ikke egen enhet for internrevisjon knyttet til styret.

Imidlertid viderefører administrasjonen tidligere ordning med interne kvalitetsrevisjoner basert på eksterne og interne ressurser. I 2009 er ansvaret for gjennomføring plassert hos direktør for økonomi/finans via selskapets enhet for virksomhets- og risikostyring. Gjennom kvalitetsrevisjoner skal det bekreftes overfor administrerende direktør og øvrig toppledelse at det er etablert en betryggende internkontroll og at denne fungerer som forutsatt. Arbeidet skal også bidra til kontinuerlig forbedring av selskapets risikostyring. Interne kvalitetsrevisjoner vil så langt det er mulig bli gjennomført i henhold til standardene for internrevisjon som er utarbeidet av The Institute of Internal Auditors.

Basert på analyse av risikobildet på ulike områder i virksomheten, utarbeider administrasjonen en årlig revisjonsplan som viser hvilke områder som skal revideres. Den årlige revisjonsplanen og resultatet av revisjonene vil bli forelagt styret til orientering.

Foruten nevnte GAP-analyse av eksisterende risikostyring og internkontroll, er det gjennomført sikkerhetsrevisjoner i henhold til krav i sikkerhetsstandarden.

Sikkerhetsertifisering

Norsk Tipping er sertifisert etter krav i ISO/IEC 27001:2005, samt World Lottery Association, Security Control Standard 2006 (WLA, SCS 2006). Dette er internasjonale standarder for spillebransjen. Formålet er å sikre at sertifiserte virksomheter har effektive sikkerhetstiltak og -struktur som den operasjonelle virksomheten drives innenfor. I henhold til sikkerhetsstandarden har Norsk Tipping etablert et ledelsessystem for informasjonssikkerhet (Information Security Management System, ISMS), hvor risikoer knyttet til selskapets kritiske eiendeler og IT systemer oppdateres årlig. I regi av sikkerhetsstaben gjennomføres det jevnlig sikkerhetsrevisjoner i selskapet i henhold til standarden.

Et akkreditert selskap (i 2009 Det Norske Veritas) foretar en årlig revisjon av selskapet etter standarden.

PUNKT 11:

Godtgjørelse til styret

Styre honorarene er ikke resultatavhengige. Størrelsen på honorarene bestemmes av Kulturdepartementet. Opplysningene er offentlige, og går fram av note 3 til årsregnskapet.

PUNKT 12:

Godtgjørelse til ledende ansatte

Norsk Tipping er ikke et allment aksjeselskap og har ikke regler som krever at lederlønnsvilkår skal behandles på generalforsamlingen.

Styret fastsetter lønn og øvrige betingelser til administrerende direktør. Dette fremgår av note 3 til regnskapet. På bakgrunn av styrets retningslinjer fastsetter administrerende direktør godtgjørelse og øvrige betingelser til ledende ansatte i selskapet.

Det ytes ikke ekstra godtgjørelse til egne ansatte for styreverv i selskaper som helt eller delvis er eid av Norsk Tipping AS.

Det ytes ikke resultatavhengig godtgjørelse til ledende ansatte i Norsk Tipping AS i form av opsjons- og bonusprogrammer.

PUNKT 13:

Informasjon og kommunikasjon

Norsk Tipping legger vekt på å ha en åpen og ærlig kommunikasjon med alle interessenter. Størst fokus er på de interessenter som berøres direkte av Norsk Tippings virksomhet, herunder overskuddsmottakere, spillere, departement, tilsyn og Riksrevisjonen.

Norsk Tippings rapportering av finansiell informasjon skal være preget av gjennomsiktighet og skal, i tillegg til informasjon om økonomisk og finansiell stilling, gi brukerne relevant, utfyllende og pålitelig oversikt over strategier, mål og resultater.

PUNKT 14:

Selskapsovertagelse

Ikke relevant for Norsk Tipping.

PUNKT 15:

Revisor

Det framgår av Pengespilloven § 7 tredje ledd at Riksrevisjonen skal revidere selskapets regnskap. Riksrevisjonen er Stortingets revisjons- og kontrollorgan og rapporterer resultatene av sin revisjon til Stortinget. Før en sak rapporteres til Stortinget skal Riksrevisjonens bemerkninger forelegges ansvarlig statsråd til uttalelse. Riksrevisjonens regnskapsrevisjon er todelt: Revisjonen skal bekrefte at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil og mangler, og den skal kontrollere om de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med gjeldende regelverk og Stortingets vedtak og forutsetninger. Innholdet følger ellers av Riksrevisjonens standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet.

GRI-INDEKS

Siden 2007 har Norsk Tipping basert sine årsrapporter på den frivillige rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI) som har til formål å legge til rette for åpen og pålitelig rapportering av bærekraft. Det innebærer at Norsk Tipping rapporterer på en tredelt bunnlinje som dekker økonomi, miljø og sosialt ansvar.

GRI omfatter et stort antall rapporteringsindikatorer. GRI-indeksen angir hvilke indikatorer Norsk Tipping besvarer, og hvor de besvares, i selskapets års- og samfunnsrapport for 2009. Indikatorer som ikke er besvart, er lite relevante for Norsk Tipping, ligger utenfor organisasjonens innflytelsesområde eller er vanskelige å rapportere på.

I henhold til GRIs retningslinjer oppfyller Norsk Tippings års- og samfunnsrapport for 2009 kravene til anvendelsesnivå (application level) C+. Denne vurderingen er basert på antallet GRI-indikatorer Norsk Tipping besvarer i årets rapport, og er bekreftet av Det Norske Veritas' revisjon av selskapets års- og samfunnsrapport for 2009.

Mer informasjon om GRI-standarden er tilgjengelig på www.globalreporting.org.

GRI-indeks

Sidetallene i indeksen viser hvor den enkelte indikatoren er besvart i Norsk Tippings Års- og samfunnsrapport 2009. Enkelte indikatorer er også besvart direkte i tabellen under. Indikatorer merket IR er ikke rapportert på i årets rapport, da indikatoren er lite relevant for virksomheten, ligger utenfor selskapets innflytelsesområde eller er vanskelig å rapportere på.

Indikator	2009
PROFIL	
1 STRATEGI OG ANALYSE	
1.1 Erklæring fra ledelsen (adm. dir.)	6-7
1.2 Beskrivelse av viktigste effekter, risikoer og muligheter knyttet til bærekraft	2, 8-11
2 ORGANISASJONSPROFIL	
2.1 Navn på rapporterende organisasjon	Norsk Tipping
2.2 Hovedprodukter og/eller tjenester, inklusive merkevarer	4-5
2.3 Organisasjonens driftsstruktur	21
2.4 Lokalisering av organisasjonens hovedkontor	Hamar, Norge
2.5 Antall land hvor organisasjonen har virksomhet	Norge
2.6 Eierforhold og juridisk organisasjonsform	82-83
2.7 Beskrivelse av markeder som dekkes	4-5, 52-53
2.8 Omfang av den rapporterende organisasjon	48-51
2.9 Betydelige endringer i rapporteringsperioden	48-51
2.10 Utmerkelse mottatt i rapporteringsperioden	56
3 RAPPORTERINGSPARAMETERE	
Rapportens profil	
3.1 Rapporteringsperiode	82
3.2 Dato for utgivelse av forrige rapport	Selskapets årsmøte 22. april 2009
3.3 Rapporteringssyklus	82

Indikator	2009	
3.4	Kontaktpersoner for rapporten eller dets innhold	Omslag
Rapportens omfang og avgrensninger		
3.5	Prosess for utarbeidelse av rapportens innhold	82
3.6	Rapportens avgrensning	82
3.7	Betydelige begrensninger i rapportens omfang eller avgrensninger	82
3.8	Basis for rapportering på samarbeidsselskaper, datterselskap, leide anlegg, utsatt virksomhet eller andre enheter som har vesentlig påvirkning på sammenlignbarhet fra periode til periode	82
3.9	Måle- og beregningsmetoder	41-46
3.10	Forklaring av informasjon som er endret fra tidligere rapporter	82
3.11	Betydelige endringer i omfang eller målemetoder i forhold til tidligere rapporter	82
3.12	GRI-indeks	Denne tabellen
Verifikasjon		
3.13	Retningslinjer og praksis for uavhengig verifikasjon av rapporten	82
4 LEDELSE, FORPLIKTELSER OG ENGASJEMENT		
Virksomhetsledelse		
4.1	Organisasjonens styringsstruktur	83-84
4.2	Beskrivelse av om styreformannen er medlem av konsernledelsen	84
4.3	Antall uavhengige styremedlemmer	84
4.4	Muligheter for aksjonærer og ansatte til å komme med forslag og anbefalinger til styret	84
4.5	Sammenheng mellom styremedlemmers kompensasjon og organisasjonens resultat	87
4.6	Prosesser tilgjengelig for styret for å unngå interessekonflikter	85
4.7	Prosesser for fastsettelse av styremedlemmers kompetanse og kvalifikasjoner knyttet til økonomi, samt sosiale og miljømessige hensyn	84
4.8	Internt utviklede (selvpålagte) regler og retningslinjer for atferd, og prinsipper for implementering av økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn	83
4.9	Styrets prosesser og metoder for identifikasjon og ledelse av organisasjonens økonomiske, sosiale og miljømessige resultater	85-86
4.10	Prosesser for evaluering av styrets egen innsats med hensyn til økonomiske, miljømessige og sosiale tema	85-86
Holdninger til eksterne initiativer		
4.11	Virksomhetens holdning til og praktisering av føre vår-prinsippet	33-35
4.12	Eksterne prinsipper eller initiativer som virksomheten støtter eller bifaller	Omslag, 33, 36
4.13	Medlemskap i bransjeforeninger og interesseorganisasjoner	10
Engasjement overfor interessenter		
4.14	Liste over virksomhetens interessenter	10
4.15	Grunnlag for identifisering og valg av interessenter som man samarbeider med	8-10, 82
4.16	Tilnærming til samarbeidet med interessenter, inklusive hyppighet og type samarbeid	10, 34-37, 48-58
4.17	Sentrale emner og anliggender som har blitt tatt opp i interessentsamarbeidet og virksomhetens respons på disse	8-10, 26, 28-29, 34-37, 49, 53-56
ØKONOMISKE PARAMETERE		
Økonomisk utvikling		
EC1	Direkte generert og distribuert økonomisk verdiskapning, inkludert omsetning, driftskostnader, kompensasjonskostnader, donasjoner, investeringer i nærmiljøet, overskudd, finanskostnader og skatt og avgifter til det offentlige	79
EC2	Økonomiske implikasjoner og andre risikoer for virksomheten som følge av klimaforandringer	IR
EC3	Dekning av organisasjonens pensjonsplan	73-74
EC4	Betydelig finansiell støtte fra det offentlige	NT mottar ikke slik støtte

Indikator		2009
Tilstedeværelse i markedet		
EC5	Bedriftens gjennomsnittslønn sammenlignet med lokal minstelønn	IR
EC6	Retningslinjer og praksis for kjøp fra lokale leverandører	Selskapet er underlagt Lov om offentlige anskaffelser. Loven sier at alle tilbydere skal behandles likt, og at det ikke er anledning til å ta geografiske hensyn ved valg av tilbyder.
EC7	Prosedyrer for lokale ansettelser, og andel av ledelsen rekruttert fra bedriftens nærområder	IR
Indirekte økonomisk påvirkning		
EC8	Utvikling og betydning av investeringer i infrastruktur og tjenester som primært er av samfunnsmessig verdi	17
EC9	Betydelige, indirekte økonomiske innvirkninger av bedriftens virksomhet	15-17
MILJØPARAMETERE		
Materialforbruk		
EN1	Materialforbruk etter vekt eller volum	44
EN2	Andel av materialforbruk som er basert på resirkulert råmateriale	44
EN3	Direkte energiforbruk fordelt på energikilde	44
EN4	Indirekte energiforbruk fordelt på energikilde	IR
EN5	Spart energi som følge av enøk-tiltak	NT har ikke etablert måltall
Energi		
EN6	Initiativ for å tilby energieffektive produkter eller tjenester, og energireduksjoner som følge av slike	IR
EN7	Initiativ for å redusere indirekte energiforbruk og oppnådde resultater	44
Vann		
EN8	Totalt vannforbruk	IR
EN9	Vannressurser som blir betydelig påvirket av vannforbruk	IR
EN10	Andel av vann som er resirkulert eller gjenbrukt	IR
Biologisk mangfold		
EN11	Beliggenhet og størrelse på eiendom i eller i nærheten av områder av vesentlig biologisk verdi	IR
EN12	Beskrivelse av betydelig påvirkninger på områder av vesentlig biologisk verdi	IR
EN13	Vernede eller gjenoppbygde områder	IR
EN14	Strategier, tiltak og planer for å håndtere påvirkning på biologisk mangfold	IR
EN15	Antall arter på IUCNs røde liste over arter og nasjonale verneområder som påvirkes av virksomheten	IR
Utslipp og avfall		
EN16	Totale direkte og indirekte utslipp av klimagasser etter vekt	NT har ikke etablert måltall
EN17	Andre indirekte klimagassutslipp	IR
EN18	Initiativer for å redusere utslipp av klimagasser og resultater av disse	44-45
EN19	Utslipp av ozonskadelige substanser etter vekt	IR
EN20	Utslipp av NOx og SOx etter type og vekt	IR
EN21	Totale vannutslipp etter kvalitet og destinasjon	IR
EN22	Antall tonn avfall etter type og avsetningsmetode	45
EN23	Antall og volum av betydelige irregulære utslipp	IR
EN24	Transport av farlig avfall	IR
EN25	Beskrivelse av vannområder og andre habitater av verdi for biologisk mangfold som påvirkes av virksomhetens utslipp av vann	IR
Produkter og tjenester		
EN26	Tiltak for å minimere miljømessige konsekvenser av produkter og tjenester	44-45
EN27	Andel solgte produkter og emballasje som gjenvinnes	IR
Overholdelse av lover og regler		
EN28	Økonomisk verdi av bøter og antall ikke-økonomiske sanksjoner for manglende etterlevelse av miljøreguleringer	44

Indikator		2009
Transport		
EN29	Betydelige miljømessige virkninger av transport av varer og materialer, samt transport av medarbeidere	44
Generelt		
EN30	Totale miljøkostnader og -investeringer etter type	NT har ikke etablert måltall
SOSIALE PARAMETERE		
Arbeidsvilkår og anstendig arbeid		
Ansettelsesforhold		
LA1	Antall ansatte etter funksjon, type arbeidskontrakt og region	42-43
LA2	Antall ansatte og gjennomtrekk etter aldersgruppe, kjønn og region	41-42
LA3	Fordeler gitt til fulltidsansatte som deltidsansatte og vikarer ikke får del i Relasjoner mellom arbeidstaker og ledelse	42
LA4	Andel ansatte som er underlagt kollektive avtaler	42
LA5	Minimum varslingsperiode ved betydelige driftsmessige endringer, og om dette er inkludert i kollektivt avtaleverk	IR
Helse og sikkerhet på arbeidsplassen		
LA6	Andel ansatte som deltar i formaliserte HMS-komiteer	42
LA7	Skader, yrkesmessige sykdommer, tapte arbeidsdager, fravær og antall dødsulykker etter region	42
LA8	Opplærings- og risikoreduksjonsprogrammer etablert for å øke sikkerheten for ansatte, deres familier og lokalsamfunn i forhold til alvorlige ulykker og sykdommer	43
LA9	HMS-emner inkludert i avtaleverk mellom bedrift og ansatte	41
Opplæring og utdanning		
LA10	Gjennomsnittlig antall timer brukt på opplæring per ansatt etter stillingskategori	NT teller ikke antall timer
LA11	Programmer for utvikling av egenskaper og livslang læring som utvikler ansattes verdi i arbeidsmarkedet	43
LA12	Andel ansatte som jevnlig gjennomgår personal- og utviklingssamtaler	43
Mangfold og like muligheter		
LA13	Sammensetning av ledende organer og fordeling av ansatte i henhold til alder, kjønn, minoritetstilknøyning, etc.	41, 84-85
LA14	Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn etter stillingskategori	43-44
Menneskerettigheter		
Investerings- og anskaffelsesrutiner		
HR1	Andel og antall store investeringsavtaler som inneholder klausuler om menneskerettigheter eller som har vært gjenstand for menneskerettighetsscreening	IR
HR2	Andel av store leverandører som har vært gjenstand for screening i forhold til menneskerettigheter og tiltak som er iverksatt	Under implementering
HR3	Antall timer med opplæring av ansatte i relevante prinsipper og prosedyrer for menneskerettigheter, inkludert andelen ansatte som har gjennomgått slik trening	NT har ikke etablert måltall
Ikke-diskriminering		
HR4	Identifiserte tilfeller av diskriminering og iverksatte tiltak	41
Retten til organisasjonsfrihet og kollektive forhandlinger		
HR5	Virksomhet hvor det er identifisert risiko for ansattes rettigheter til organisering og kollektiv forhandling, og iverksatte tiltak	IR
Barnearbeid		
HR6	Virksomhet hvor det er identifisert risiko for barnearbeid, og iverksatte tiltak for å bidra til å eliminere barnearbeid	IR
Tvangs- og pliktarbeid		
HR7	Virksomhet hvor det er identifisert risiko for tvangs- og pliktarbeid og iverksatte tiltak	IR
Sikkerhetsrutiner		
HR8	Andel av virksomhetens sikkerhetspersonale som har gjennomgått opplæring i relevante deler av virksomhetens retningslinjer for menneskerettigheter	IR

Indikator	2009
Urbefolkningens rettigheter	
HR9	Antall brudd på urbefolkningers rettigheter, og iverksatte tiltak
	IR
Samfunn	
Lokalsamfunn	
S01	Type, omfang og effekt av programmer som tar sikte på å evaluere og håndtere virksomhetens påvirkning på lokalsamfunn
	IR
Korrupsjon	
S02	Andel og antall forretningsenheter som har blitt analysert i forhold til risiko for korrupsjon
	Delvis dekket side 40, 86-87
S03	Andel ansatte som har fått opplæring i virksomhetens retningslinjer og prosedyrer mot korrupsjon
	Delvis dekket side 43
S04	Iverksatte tiltak i forhold til identifisert korrupsjon
	Delvis dekket side 36-37, 82-83
	Deltakelse på den offentlige arena
S05	Posisjoner i politiske enkeltsaker og deltakelse i politisk påvirkningsarbeid
	8-10, 49
S06	Verdi på økonomiske og ikke-økonomiske bidrag til politikere, politiske partier eller grupperinger
	NT yter ingen slike bidrag
Konkurranssehemmende virksomhet	
S07	Antall formelle tvister vedrørende konkurranssehemmende virksomhet, misbruk av monopolstatus og deres utkomme
	9-10, 49
Overholdelse av lover og regler	
S08	Bøter og antall advarsler i forhold til manglende overholdelse av lover og regler.
	82-83
Produktansvarlighet	
Helse og sikkerhet for kunder	
PR1	Stadier i produkter og tjenesters livssyklus hvor det foretas evaluering i forhold til mulige forbedringer, og andel produkt- og tjenestekategorier som omfattes av dette
	25-27, 33-37, 56
PR2	Antall brudd på regler og frivillige avtaler knyttet til helse- og sikkerhetsaspekter ved produkter og tjenester
	82
Merking av produkter og tjenester	
PR3	Krav til merking av produkter etter type og informasjonskrav, og andel produkter og tjenester underlagt slike krav
	33-37
PR4	Antall brudd på regler og frivillige avtaler om produktmerking i henhold til konsekvens
	82
PR5	Aktiviteter og praksiser knyttet til kundetilfredshet, inkludert målinger av kundetilfredshet
	28-29, 46
Markedskommunikasjon	
PR6	Programmer for å sikre etterlevelse av lover, regler og frivillige retningslinjer knyttet til markedskommunikasjon, inkludert reklame, markedsføring og sponsing
	33-35
PR7	Antall brudd på reguleringer eller frivillige retningslinjer knyttet til markedskommunikasjon
	29
Personvern	
PR8	Antall av dokumenterte klager knyttet til brudd på personvernet eller til tap av kundedata
	37
Overholdelse av lover og regler	
PR9	Økonomisk verdi av bøter for brudd på lover og regler knyttet til produkter og tjenester
	82

DETTE SKAL VI GJØRE I 2010

Videreutvikle Spill-i-kasse-konseptet i nært samarbeid med REMA 1000 og Norgesgruppen.

Realisere Multix i henhold til revidert forretningsplan.

Etablere bingoterminaler i bingohaller i tråd med myndighetenes forutsetninger. Utplassere bingoterminaler 2. halvår.

Anskaffe ny tallspillmotor. Videreutvikle Lotto og Joker. Utvikle nytt tallspill.

Etablere nettportalen lotto.no.

Etablere prosjekt for anskaffelse av ny sportsspillmotor.

Utarbeide strategi for interaktive spill og forberede lansering av nye spill.

Etablere samfunnspanel med ca 20 deltakere.

Etablere et spillseminar i samarbeid med Rikstoto.

Utvikle et spillkiosk-konsept for servicehandelen – arenaer for rikere spillopplevelse.

Sikre sporbarhet og dokumentasjon gjennom å innføre elektronisk arkiv. Systemet blir anskaffet høsten 2010.

Ferdigstille nybygg. Planlegge innhold, implementere og drifte systemer på gammel og ny infrastruktur i de to nye datahallene som er under bygging.

Utarbeide miljøstrategi for Norsk Tipping.

Finansiere ny befolkningsstudie om spillevaner og holdninger til spill.

Utlyse ny avtale om produksjon av tv-tjenester.

Evaluere effekten av samarbeidsavtalen med Norges Fotballforbund

Innføre 18-års aldersgrense for alle spill.

Knytte til oss kompetanse på spillansvarlighet og spilleavhengighet gjennom samarbeid med ledende eksperter på fagområdet (anskaffelse mars 2010)

Vurdere et forskningssamarbeid på elektroniske pengespill med et ledende forskningsmiljø innen forskning på spilleavhengighet og problemer knyttet til spilleavhengighet.

Sertifiseres i henhold til European Lotteries' Responsible Gaming Standard høsten 2010. Valg av sertifiseringspartner skjer gjennom en offentlig anskaffelse og vil være avklart i april 2010.

NORSK TIPPING AS
Postboks 4414 Bedriftssenteret
2325 Hamar
Telefon: +47 62 51 40 00
Telefaks: +47 62 52 71 52
Org.nr: NO 925 836 613 MVA

Kontaktperson:
silje-onsrud.bye@norsk-tipping.no

WWW.NORSK-TIPPING.NO